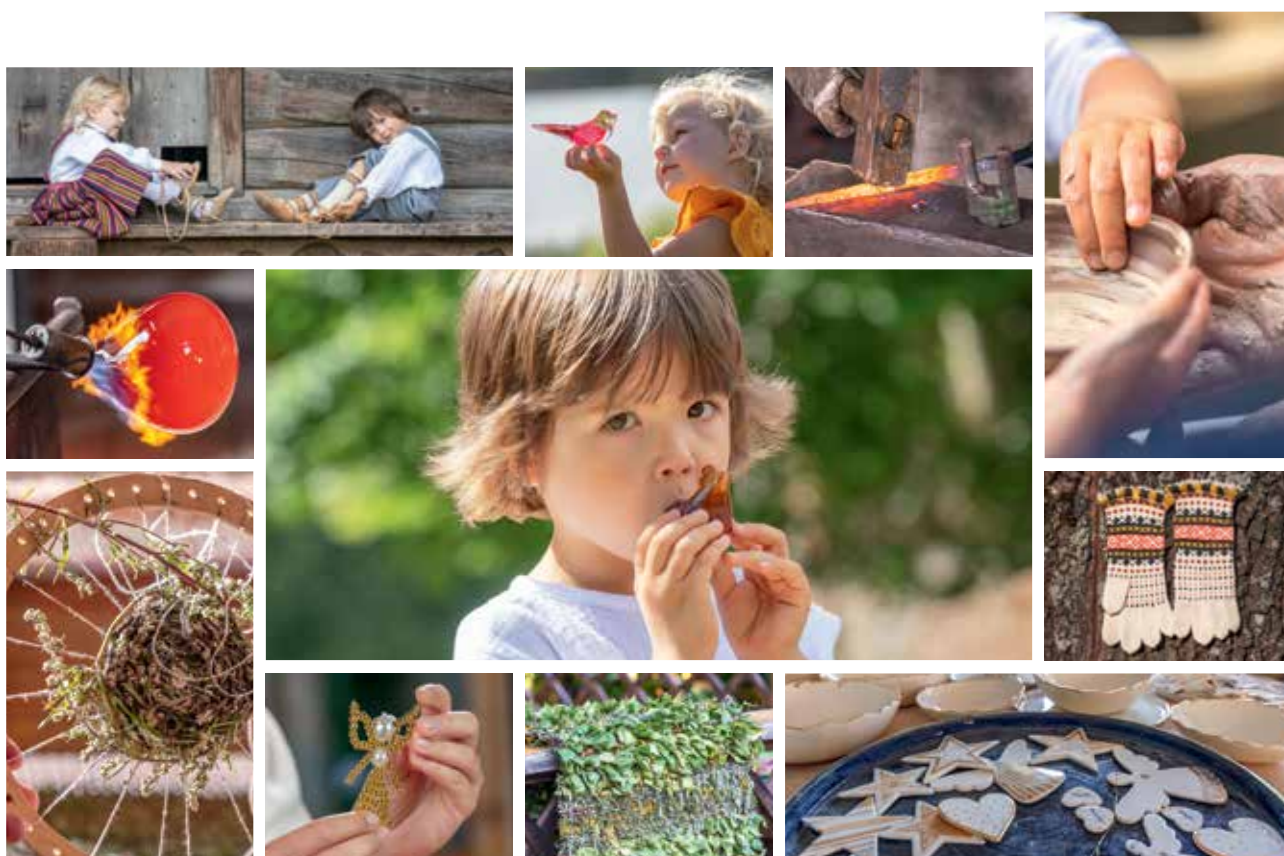

TOUR DE CRAFTS

LATGALES AMATNIEKI | LATGALĒS AMATININKAI | CRAFTSMEN OF THE LATGALE

TOUR DE CRAFTS PĀRROBEŽU TŪRISMA MARŠRUTA KONCEPCIJA

Izstrādāts: SIA "Reklāmas aģentūra "Bulterjers"", septembris 2022

TOUR DE CRAFTS

LATGALE | AUKŠTAIJA | ZEMGALE

SATURS

1. Ievads un ģeogrāfiskā piesaiste	3
2. Pamatinstrumenti datu materiāla iegūšanai Lauka darba procesā	5
3. Projekta amatniecības aktivitāšu pieturvietu (punktu) administratīvi ģeogrāfiskā piesaiste	5
4. Projekta teritorijas izzināšana un izpēte	5
5. Apskatīto amatniecības aktivitāšu pieturvietu (punktu) struktūra	12
6. Iespējamo maršrutu un savienojumu analīze, ģeogrāfiskās īpatnības	14
7. Piesaistes punkti	18
8. Konceptijas pamatnostādne un globālais amatniecības kā nākotnes sabiedrības sastāvdaļas ietverošais redzējums	19
9. Vietējo maršrutu izvērtējums – riski un iespējas (SVID analīze)	20
10. Vēsturisko materiālu pieejamība un apskats par maršruta objektiem, kā arī papildu informācijas iegūšana par šiem objektiem/vietām maršrutā	23
11. Projekta partneru teritorijās esošo īpašo piedāvājumu analīze, segmentācija, kā arī ģeogrāfiskā sasaiste.	24
12. Ieteikumi veiksmīgai tūrisma attīstībai Projekta teritorijā (Areālā), projekta partneru teritorijās (Areālos) vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī	26
13. Rekomendācijas mārketingam	30
14. Idejas iespējamiem risinājumiem, kā nodrošināt, ka tūristi vienā ceļojumā izbrauktu visu Tour de Crafts maršrutu vai maršrutus	31
15. Nemateriālie stāsti – Papildu iedvesmai tūrisma maršrutu izveidē	32
16. Lokālais tūrisma maršruts “Amatu prasmes Latgales reģionā” Nr.1.	50
17. Lokālais tūrisma maršruts “Amatu prasmes Latgales reģionā” Nr.2.	67
18. Lokālo maršrutu Nr.1 un Nr.2 kopīgā tabula ar papildu piesaistes vietām – apskates objektiem, saistīto aktivitāšu pakalpojumu sniedzējiem, rekomendētajām naktsmītnēm un sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem	84
19. Pārrobežu tūrisma maršruts “Amatu prasmes tūrisma telpā”. Latgale – Aukštaitija – Zemgale.	88
20. Saites uz maršrutu shēmām bezmaksas globālajā rīkā Google Maps	117
21. Atsevišķi pievienoto Nodevumu saraksts	118

TOUR DE CRAFTS (TDC) PĀRROBEŽU TŪRISMA MARŠRUTA (PROJEKTA) KONCEPCIJA

Pasūtījuma kopums: "Tūrisma koncepcijas, tūrisma maršrutu un mārketinga materiālu izstrāde" ar identifikācijas Nr. LPR 2022/15 projekta "Amatu prasmes tūrisma telpā (*Tour de Crafts*)" Nr. LLI-539 ietvaros.

Pasūtītājs: Latgales plānošanas reģions (LPR)

Izpildītājs: SIA "Reklāmas aģentūra "Bulterjers"" (Aģentūra)

Sastādīšanas laiks: 2022. gada augusts un septembris (Lauka darbs)

Koncepcijas mērķis – veicināt tradicionālo amatniecības prasmju ilgtspējīgu izmantošanu, saglabājot un sekmējot tās kā Latvijas un Lietuvas pārrobežu teritorijas kultūrvēsturiskā mantojuma kopīgu iezīmi un kopīgu tūrisma produktu, kas varētu piesaistīt tūristu interesi ilgtermiņā Latgales un Zemgales reģioniem Latvijā (areāls Latvijā), un Utenas un Panevėžas apriņķu (Aukštaitija) teritorijās Lietuvā (areāls Lietuvā), kā arī veiksmīgāk integrēt amatniekus kā partnerus tūrisma projektu un produktu izveidē un realizācijā praktiskajā dzīvē. Savukārt tūrisma aktivitātēm radīt papildu pievienoto vērtību – integrēt atbalsta mehānismus amatniekiem un paaugstināt viņu produkcijas komerciālo rentabilitāti.

Attēls Nr.1. Infografika – Projekta ietvaros izstrādāto jauno tūrisma maršrutu areāla lokācija Baltijā.

Tūrisma pakalpojuma sniedzējs Koncepcijas skatījuma fokusā – amatniecību tieši praktizējoša vai ar šādu praksi cieši saistīta fiziska vai juridiska persona vai to apvienība.

Tūrisma pakalpojuma saņēmējs Konceptcijas skatījuma fokusā – ģimene ar bērniem vai kompakta ceļotāju grupa līdz piecām personām, kuri pārvietojas ar automašīnu.

Tūrisma pakalpojuma saņēmēja mītnes zemes Ģeogrāfija Konceptcijas skatījuma fokusā – visas trīs Baltijas valstis (iekšējais tūrisma patēriņš), tuvējā Skandināvija (Somija, Zviedrija), tuvākās lielākās Eiropas valstis (Polija un Vācija), kā arī Īrija, Lielbritānija, Dānija un Norvēģija (kā aktuālās mītnes zemes emigrējušajiem valstspiederīgajiem, kuri izvēlas Latviju vai Lietuvu kā sava vasaras atvaļinājuma galamērķi).

Autoru atsauce par aktuālo ārējo situāciju, kas ir ietekmējusi un var ietekmēt Konceptcijā apskatītos procesus un prognozes. Neskaidrās ģeopolitiskās situācijas dēļ šobrīd neuzskatām par lietderīgu fokusēties uz ienākošo tūrisma no Baltkrievijas, Krievijas un Ukrainas, kā arī pirms pandēmijas piefiksēto ienākošā tūrisma izcelsmes valstu straujo dažādības un attālumu pieaugumu. Tūrisma industrija visā areālā uz Konceptcijas sastādīšanas brīdi atrodas krīzes epicentrā – saimnieciskās darbības subjekti nav paspējuši restartēt savu biznesu pēc pandēmijas radītajiem zaudējumiem, kad to darbību, iespējams, vēl dramatiskāk sāk ietekmēt reāla karadarbība Eiropas kontinentā, kurai ir tendence eskalēties. Amatniecība ir orientēta uz mājas lietu radīšanas procesu un skaistā izbaudīšanu, bet tūrisma industrija – uz atpūtas, izklaides un dzīvesprieka nodrošināšanu. Abi šie pakalpojumu kopumi kļūst nebūtiski reāla fiziska apdraudējuma apstākļos, kā arī ir ļoti ievainojami no jebkādas brīvas cilvēku un preču plūsmas ierobežošanas, kas raksturīga kā viena no galvenajām blaknēm gan pandēmijai, gan karadarbībai. Uzskatām, ka uzreiz pēc pandēmijas gadiem jauno ģeopolitisko draudu apstākļos jebkāda iepriekšējo gadu statistika attiecībā uz tūrisma industriju ir nepiemērojama – tieši tāpat kā nav iespējams izteikt jēgpilnas prognozes vidējā un ilgākā termiņā. Mēs varam darboties īstermiņā ar augstu riska toleranci un gatavību operatīvi mainīt uzstādījumus, sekojot apkārtējo apstākļu izmaiņām, bet tālākā laika perspektīvā šobrīd var veikt tikai nemateriāla rakstura aktivitātes. Pēc mūsu vērtējuma – globālais fons šobrīd mainās ar laika intervālu aptuveni trijos mēnešos, kas ir ļoti īss laika periods gan amatniecības, gan tūrisma industrijā*.

1. Ievads un ģeogrāfiskā piesaiste

Latgalē tāpat kā pārējos Latvijas un Lietuvas vēsturiskajos novados amatniecības tradīcijas ir neatņemama kultūras un lietišķo mākslu vēstures un attīstības sastāvdaļa. Īpaši amatnieku aktivitātes mūsdienās ir koncentrējušās tieši Latgalē un ar to robežojošajā Aukštaitijā, ko viduslaikos apdzīvojuši ne tikai aukštaiši, bet arī sēļi un zemgaļi¹.

Amatnieku prasmes bieži tiek pārmantotas no paaudzes paaudzē, un būt prasmīgam amatniekam ir goda un cieņas lieta. Mūsdienās amatniecība vairs nav tikai kā viens no sadzīvē nepieciešamo lietu radīšanas avotiem, bet gan vairāk kā hobijs vai instruments aktīvākai klātienē komunikācijai starp nepazīstamiem cilvēkiem, līdzīgi kā dažādi interešu klubi, sporta nodarbības vai ceļošana grupās. Tomēr amatniecība nav zaudējusi arī savu komerciālo komponenti un daudziem cilvēkiem tā ir kā papildu vai nereti arī vienīgais ienākumu gūšanas veids. Tieši tāpat kā vēsturiskajos laikos – mūsdienās vērojama sinerģija starp amatniecību un profesionālo mākslu, brīžiem izzūdot robežām starp tām. Tas īpaši novērojams gadījumos, kad profesionāli mākslinieki uzsāk lietišķās mākslas priekšmetu patstāvīgu un pastāvīgu daļēji rūpniecisku izgatavošanu vai kad prasmīgi un talantīgi amatnieki pēc ilgākiem darba gadiem savās vizuālās komunikācijas prasmēs sasniedz profesionālu mākslinieku kvalitātes līmeni un ekspresiju. Abos gadījumos notiek mijiedarbība gan ar komerciju, gan indivīda radošo realizāciju², bet atšķiras tikai prioritāšu secība un no vairāk konservatīva skatpunkta – atbilstošas profesionālās izglītības esamība.

Īpašu uzplaukumu amatniecības sublimācija ar mazajām uzņēmējdarbības formām piedzīvo Latgalē, kur tradicionāli amatniecība ir ieņēmusi lielāku lomu reģiona kopīgajā kultūrvēsturiskajā mantojuma piedāvājumā. Ceļojot pa Latgali, var iepazīt visdažādākos senos amatus: podniecību, aušanu, kalēju lietas, kokgriešanu, rotu darināšanu, stikla pūšanu, grozu pīšanu un vēl un vēl. Te var ciemoties gan viesmīlīgās lauku sētās un amatnieku darbnīcās, gan apmeklēt kādu no mūsdienās izveidotajiem amatniecības centriem, kur aktīvi darbojas gan paši amata meistari, gan gaidīts ir ikviens, kurš vēlas uzzināt, iepazīt, apgūt jaunas prasmes vai vienkārši aizraujoši pavadīt laiku. Kad mēs visi esam lielākā vai mazākā mērā integrējušies industriāli ražotu lietu un to mārketinga pasaulē, tikšanās klātienē ar amatu meistariem un lietu tapšanas vērošana sniedz gan emocionālu baudījumu, gan atjauno izpratni par daudzu procesu īsteno sākumu, un tas ir būtiski jaunākajai paaudzei – bērniem un pusaudžiem. Modernajā valodā – ceļojums amatnieku pasaulē ir kā detokss no globalizācijas, digitalizācijas un zīmolatkarības.

Amatniecība šobrīd ir globāla aizraušanās, un tai varam droši prognozēt izaugsmi un pieprasījumu nākotnē. Saskaņā ar *Business Wire*³ 2022. gada vasaras pārskatu⁴ – tikai ASV vien ar mākslu un amatniecību saistītu rotaļlietu un materiālu komplektu tirgus 2021. gadā sasniedza 1,26 miljardu ASV dolāru kopējo apjomu, un tā izaugsme tuvāko gadu laikā tiek plānota aptuveni 7,38% gadā. Zināmu priekšstatu par amatniecības komercializācijas kopīgajiem apmēriem sniedz *Imarc Group*⁵ 2022. gadā publicēts pārskats, kurā norādīts, ka globālā rokdarbu (*handicrafts*) tirgus konsolidētais apjoms 2021. gadā sasniedza 680 miljardu ASV dolāru apjomu⁶. Būtiski, ka norādītā tirgus izpētes kompānija savā pārskatā amatnieku izstrādājumus pielīdzina luksusa precēm (*symbol of status*). Zināmu katalizatora lomu šajā izaugsmē spēlē arī tādu globālo platformu, kas mērķētas uz amatnieku, mākslinieku un individuālo uzņēmēju produkcijas izplatīšanu kā *Etsy* (<https://www.etsy.com>) brīva pieejamība, interneta tirdzniecības attīstība kopumā un sabiedrības paradumu un vērtību hierarhijas izmaiņas pandēmijas laikā kopumā. Pat neskatoties uz šā brīža īsāka vai pat vidēja termiņa globālu digitālo tirdzniecības platformu vērienīgu krīzi pēc pandēmijas radītā tirgus segmenta hiperizaugsmes, *Etsy* saskaņā ar investīciju konsultāciju uzņēmuma *The Motley Fool* (ASV) datiem 2022. gada 2. ceturksnī nodarbināja 2402 darbiniekus un uzņēmuma pusgada apgrozījums sasniedza 585,14 miljonus ASV dolāru ar iespaidīgu bruto peļņas rādītāju – 70,7%. Jāpiebilst, ka robežas vai kritēriji kā katrā valstī, vai kā katra konsultāciju vai tirgus izpētes firma daļa un pozicionē dažādu preču, pakalpojumu un pat veselu biznesa jomu piederību vienai vai citai klasifikācijas sadaļai, ir ļoti atšķirīgi un norādītie skaitļi ir tikai ilustratīvi. Amatnieku, rokdarbnieku un mazo ražojošo uzņēmēju veikumam adresētas arī vērienīgas starptautiskas izstādes-gadatirgi, piemēram, *Artigiano in Fiera* (<https://espositori.artigianoinfiera.it/>), kas 2022. gadā no 3. līdz 11. decembrim norisināsies izstāžu centrā *Fieramilano*, Milānā. Pasākums notiek jau 26. reizi! Ilustrācijai – plānotie gadatirgus kvantitatīvie rādītāji sola 1 miljonu apmeklētāju klātienē un vismaz 1,3 miljonus unikālo viesu digitālajā pasākuma platformā, kas darbojas visu gadu, dalībnieku pārstāvniecību no vismaz 100 valstīm ar vairāk nekā 3000 amatnieku dalību. Neatkarīgi no iespējami lielajām nobīdēm izpratnē par preču un pakalpojumu piederību amatniecības produktu klāstam vai par pašu amatniecības produkta definīciju dažādās ģeogrāfiskās lokācijās – skaitļi norāda, ka aktuālais amatniecības izstrādājumu tirgus šobrīd pasaulē ir vienlaikus ļoti liels, rentabls un strauji augošs.

Latgales plānošanas reģions īsteno projektu LLI-539 "Amatu prasmes tūrisma telpā", *Tour de Crafts*, ko finansē Eiropas Savienības Interreg V-A Latvijas – Lietuvas programma 2014. – 2020. gadam. Projekta mērķis ir veicināt tradicionālo amatniecības prasmju ilgtspējīgu izmantošanu, saglabājot un sekmējot tās kā Latvijas – Lietuvas pārrobežu teritorijas kultūrvēsturiskā mantojuma kopīgu iezīmi un kopīgu tūrisma produktu, kas varētu piesaistīt tūristu interesi.

Attēls Nr.2. *Etsy, Inc. Common Stock (ETSY)* akciju cenu grafiks – ekrānskaits no biržas *Nasdaq* interneta vietnes, kas ilustrē uzņēmuma akciju vērtības dinamiku. Attēls ir informatīvs un nav saistīts ar aicinājumu pirkt vai pārdot vērtspapirus. Cenas norādītas ASV dolāros. Grafika – *NASDAQ OMX Group, Inc.*

Koncepcijas izstrāde ietver trīs sākotnējos amatniecības izzināšanas tūrisma maršrūtus, kuru kartes un apraksti pieejami projekta nodevumos kā pielikumi. Divi no tiem ģeogrāfiski ir piesaistīti Latgales

plānošanas reģionam un ietver visus aktuālos Latgales novadus. Trešais maršruts ietver visu Projekta areālu – Latgales plānošanas reģionu, Utenas un Panevėžas apriņķi Aukštaitijā un Dobeles novadu Zemgalē, kā arī maršruta ceļā pēc tā trasējuma ietilpstošos Bauskas un Jelgavas novadus, ieskaitot tādas Zemgales tūrisma pērles kā Bauskas pili un Rundāles pils kompleksu.

2. Pamatinstrumenti datu materiāla iegūšanai Lauka darba procesā:

- 1) Pieejamā kartogrāfiskā materiāla izpēte;
- 2) Pieejamā materiāla izpēte vispasaules tīmeklī, iekļaujot sociālo tīklu vidi;
- 3) Aģentūras internālajā arhīvā pieejamo materiālu apzināšana un izpēte;
- 4) Vizuālais audits ceļā un uz vietas;
- 5) Anketēšana intervijas formātā katrā no Projektā iekļautajiem amatniecības pamata punktiem, kas veido visu Tour de Crafts maršrutu “mugurkaulu”:
 - a. Projekta dalībnieku atbildes uz 30 tematiskiem jautājumiem,
 - b. citu vietējo tūrisma maršrutu identifikācija,
 - c. saistīto pakalpojumu identifikācija plānotajā maršrutā:
 - i. izklaide,
 - ii. atpūta,
 - iii. ēdināšana,
 - iv. naktsmītnes,
 - v. kultūrvēsturiskais mantojums,
 - vi. īpašie piedāvājumi (muzeji un/vai ekspozīcijas),
 - vii. velomaršruti,
 - viii. ainavas.
 - d. redzējums par dalību tūrisma aktivitātēs,
 - e. sadarbība ar citiem amatniekiem,
 - f. būtiskākās problēmas, kas traucē attīstīt tūrisma pakalpojumus,
 - g. kvantitatīvās servisa iespējas apskatītajā lokācijā.

3. Projekta amatniecības aktivitāšu pieturvietu (punktu) administratīvi ģeogrāfiskā piesaiste

LPR iesniegtie ar Projektu un ar amatniecības aktivitātēm tieši saistītie (apstiprināta dalība Projektā un Lauka darbu veikšanas laikā pieejami klātienē vizītēm) punkti:

Latgales reģionā – 22 (viens no tiem attālināti);

Zemgales reģionā – 4 (visi Dobeles novadā);

Lietuvā – 2 (pa vienam Utenas un Panevėžas apriņķos, kopumā Lietuvā norādīti 27 punkti, kas iekļauti Lietuvas partneru lokāli izstrādātajos maršrutos)⁷.

Trīs no Latgales reģionā iekļautajiem punktiem reālajā dzīvē ir definējami kā vairāku atsevišķu punktu kopums gan faktiski, gan tematiski, kas papildus dod 5 punktus. Latvijā kopumā mēs varam pieņemt, ka ir identificētas un apskatītas šī Projekta un Koncepta ietvarā 31 amatniecības aktivitāšu pieturvieta – aktīvie punkti.

4. Projekta teritorijas izzināšana un izpēte

Projekta teritorija iekļauj trīs vēsturiskus reģionus – Latgali un daļu no Zemgales Latvijā, kā arī daļu no Aukštaitijas Lietuvā. Sākotnējā Projekta darba uzdevuma un izstrādātā maršruta trasējuma kopsavilkumā esam iekļāvuši vairākas administratīvās vienības:

4.1. Latgales plānošanas reģions⁸ ietver 9 vietējās pašvaldības un kopā aizņem 14 547 km² (22,52% no visas Latvijas teritorijas):

- Daugavpils valstspilsēta,
- Rēzeknes valstspilsēta,
- Augšdaugavas novads,
- Balvu novads,
- Krāslavas novads,

- Līvānu novads,
- Ludzas novads,
- Preiļu novads,
- Rēzeknes novads.

Viena no Latgales bagātībām ir cilvēki – sirsnīgi, strādīgi, mērķtiecīgi, sīksti, un viena no latgaliešu pamatvērtībām ir ģimene. Tādēļ ceļotāji ar bērniem Latgalē vienmēr jutīsies kā mājās. Latgalē pieņemts sagaidīt ciemiņus ar pilnām rokām un atvērtu sirdi un valodu. Apmeklējot amatniekus, bieži vien mēs “ielaužamies” pilnīgi svešā privātajā telpā, tomēr šādas kolektīvas rakstura iezīmes ir palīdzējušas Latgales amatniekiem kļūt populārākiem un atpazīstamākiem salīdzinājumā ar citu reģionu amatu meistariem. Vārdi “Latgale” un “Amatnieki” nereti tiek uztverti gandrīz kā sinonīmi. Sarunvalodā attiecībā uz brīvdienu izbraukumiem ar auto bieži var saklausīt vārdus – “brauksim uz Latgali pie amatniekiem”. Reģions pasaules mērogā ir unikāls kā viens no retajiem, kur atšķirīgu tautību un reliģisko konfesiju pārstāvji jau gadsimtiem ilgi un pie dažādām sociālās un nacionālās pārvaldes formām dzīvojuši un dzīvo mierā un saticībā. Šīs īpašības Latgales amatniekiem ļauj ātrāk un pozitīvāk nodibināt komunikāciju ar apmeklētājiem no dažādām valstīm un ar dažādiem uzskatiem, mierīgāk uztvert situācijas, kurās ceļinieki jau ir noguruši vai kaprīzi, kas nebūt nav reta blakne, ja apskatām ceļojumus automašīnā ar bērnu vai bērniem dažādos vecumos. Būtībā mēs apskatām mikrokolektīvu ar ļoti atšķirīgām interesēm un noturību pret slodzi vai stresu, atšķirīgu attieksmi pret piekāpšanos citu pozīcijai dažādos ceļojuma sadzīves operatīvos jautājumos, kas ietver arī amatnieku apmeklējumu laikā spēju adekvāti izturēties, kad tiek apskatītas individuālam pilnībā neinteresējošas lietas, kas vienlaikus var būt ļoti aizraujošas kādam citam vai pat visiem pārējiem ceļabiedriem.

Otra Latgales bagātība ir tās īpašā vide, kurā sublimējas daudzviet neskartā un krāšņā daba ar viedo dzīvesziņu un mierīgo paļāvību uz Dievu, kas mūsdienās kopumā ir salīdzinoši reta sociāla parādība. Kā vēsta teikas – sensenos laikos Latgalē no debesīm ir nolaidušies 1206 ezeri, kādēļ mēs Latgali droši varam dēvēt par Zilo ezeru zemi. Ezeru skaits dažādos avotos mēdz atšķirties, bet ūdeņi noteikti ir viena no Latgales teritoriālajām pamatvērtībām. Ne velti mēs esam vienu no Projektā ietvertajiem lokālajiem maršrutiem nosaukuši par “Ūdens ceļu” – no Daugavas lokiem līdz Lubāna klāniem.

Sakrālais tūrisms tāpat kā atpūta dabā ieņem nozīmīgu vietu reģiona kopīgajā tūrisma piedāvājumā “grozā”. Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu bazilika ir nozīmīgākā reģiona svētceļojumu vieta un izcils sakrālās arhitektūras piemineklis Ziemeļeiropā. To jau divas reizes apciemojis Viņa Svētība Romas Pāvests.

Attēlu grupa Nr.3. 2018. gada 24. septembrī Viņa Svētība pāvests Francisks kā svētceļnieks apmeklēja Aglonu.

Latgales reģions un daudzie tā ezeri atrodas Latgales augstienē, kas ir visplašākā Latvijā. Dienvidos tā robežojas ar Polockas zemieni un pa Daugavas ieleju – ar Augšzemes augstieni, kas ir Aukštaitijas augstienes turpinājums Latvijas teritorijā. Dominējošais ir pauguru reljefs, kas veido sarežģītas telpiskas kombinācijas ar ezeru ieplakām, radot vizuāli bagātīgu ainavu, kas sniedz estētisko baudījumu visos četros gadalaikos. Latgales augstienē valda kontinentālais klimats, kas nedaudz atšķiras no tuvāko zemieņu klimata. Parasti apgabalos ar kontinentālo klimatu ir izteikti zemākas gaisa temperatūras ziemā un karstākas vasarā, kas raksturīgs arī Latgalei.

Līdzīgi kā Aukštaitiju Lietuvā – mēs Latgali Latvijā varam pilntiesīgi uzskatīt par latviskā sākumu ļoti daudzās jomās. Daugavas krastā netālu no Līvāniem atrodas Jersikas pilskalns. Jersika kā Letijas (Latgaļu valsts) saimnieciskās un garīgās dzīves centrs, kas 12.-13. gs. kontrolēja Daugavas ūdensceļu, ir vairākkārt pieminēta Indriķa hronikā. Arheoloģiskie izrakumi liecina par daudzskaitlīgiem apdzīvotiem apvidiem. Senākie atradumi datējami pat ar 1. gadu tūkstoši p.m.ē. Otra Latvijai nozīmīga senātnes liecību vieta ir Ludzas pilskalns ar viduslaiku pils drupām. Ludza tiek uzskatīta par Latvijas senāko pilsētu. Ludzas apkārtnē bijusi apdzīvota jau mezolītā (8.-5. gt. p.m.ē., saukts arī par vidējo akmens laikmetu⁹), par to liecina Lielā Ludzas ezera krastos arheoloģiskajos izrakumos atrastie kaula sadzīves priekšmeti.

Attēls Nr.4. Jersikas pilskalns no putna lidojuma rudenī.

Attēls Nr.5. Ludzas pilskalns ar viduslaiku pils drupām.

Par jaunākiem laikiem liecības sniedz Latgalē saglabājušās muižas un pils. Piemēram, Balvu muižas kungu māja jeb pils atrodas Balvu ezera krastā. Pirmās ziņas par Balvu muižu rodamas 1765. gadā. Gadsimtu laikā ēka daudz cietusi, bet mūsdienās tā atjaunota. Muižas pils zāle lepojas ar vienu no labākajām akustikām Latvijā. No muižas teritorijā esošajām ēkām saglabājusies klēts ampīra stilā, kur iekārtots Balvu Novada muzejs ar vairāk nekā 25 tūkstošiem eksponātu un divām interaktīvām ekspozīcijām. 2014. gada rudenī tika atklāta jauna un mūsdienīga ekspozīcija "Ziemeļlatgales nemateriālais kultūras mantojums". Piecās muzeja ekspozīciju zālēs atspoguļotas Ziemeļlatgalei raksturīgās tēmas, tostarp etnogrāfija, tradicionālā mūzika, folklorā, paražas, psalmi, Maija dziedājumi un amatnieku prasmes.

Attēls Nr.6. Skats uz vienu no ekspozīcijas "Ziemeļlatgales nemateriālais kultūras mantojums" zālēm Balvu Novada muzejā.

Viens no skaistākajiem Latgales vēsturiskās arhitektūras paraugiem ir Preiļu muižas komplekss ar parku. Pati muižas jeb pils ēka ir izcils 19. gs. muižu arhitektūras paraugs, ko raksturo tolaik valdošā romantisma tendence. Muižas parks aizņem aptuveni 47 ha un ir lielākais pilsētvides parks Latvijā. Apmēram 13 ha parka teritorijas aizņem parka dīķi un kanāli, te aug vismaz 25 sugu koki un krūmi, kā arī vairāki dižkoki. Pašreizējā pils ēka celta laikā no 1860. līdz 1865. gadam.

Attēls Nr.7. Skats no putna lidojuma uz Preiļu Muižas parku.

Konspektīvi apkopojot Latgales teritoriālās tūrisma priekšrocības, varam izteikt apgalvojumu, ka reģiona būtiskākie tūrisma piesaistes aktīvi ir:

- Daba kopumā ar fokusu uz atpūtu pie ūdeņiem,
- Vizuāli daudzveidīga reljefa ainava (pauguraine),
- Sakrālā daudzveidība un bagātais kultūrmantojums,
- Latvijai nozīmīgi vēstures liecību objekti,
- Latgales amatnieki, kuri kopumā kļuvuši par vienu no reģiona zīmoliem.

4.2. Starpvalstu maršruts šķērso Aukštaitijas reģionu, kas ir vēsturiskās Lietuvas pamatdaļa un rakstos pirmo reizi kā "aukštaišu zeme" ir pieminēta jau dižkunga Ģedimīna valdīšanas laikā 1322. gadā. Starpvalstu maršruta apskates punkti ir izvietojušies Utenas¹⁰ un Panevėžas¹¹ apriņķos, sešu vietējo pašvaldību (rajonu) lokācijās:

- Zarasu (*Zarasai*) rajons,
- Utenas (*Utena*) rajons,
- Anīkšču (*Anykščiai*) rajons (Projekta partneris no Anīkšciem – Anīkšču mākslas inkubators – mākslas studija),
- Panevėžas (*Panevėžys*) rajons (tiešais Projekta partneris),
- Pasvales (*Pasvalys*) rajons,
- Biržu (*Biržai*) rajons.

Aukštaitijai ir daudz kopīga ar Latgali, ieskaitot ezeru bagātību. Aukštaitijā atrodas arī Lietuvas dziļākais ezers – Tauragnas (62,5 metrus dziļš). Atrakcija, kas vienlīdz aizraujoša būs visos gadalaikos, ir pastaigu taka koku galotnēs, kas ir viens no tūristu apmeklētākajiem objektiem Lietuvā. Taka ir 300 metru gara, tās augstākais punkts sasniedz 21 metru, bet skatu tornis – 35 metru augstumu. No torņa paveras skats uz meža galotnēm tieši zem kājām, Sventājas upi un ceļiem, kas ved uz Anīkšciem. Savukārt viens no vēsturiski tehniskā mantojuma objektiem ir šaursliežu dzelzceļš (Sauruks), kas kopš 19. gs. beigām ilgu laiku bija galvenais transporta veids Aukštaitijā. Mūsdienās pa sliedēm kursē tikai tūristiem paredzēts vilciens, no kura var izbaudīt Aukštaitijas ainavu krāšņumu, bet Anīkšču stacijā atvērta šaursliežu dzelzceļa muzeja ekspozīcija. Gan Utenas, gan Panevėžas apriņķu teritorijās rit aktīva amatnieku dzīve, tiek audzēti un apstrādāti lini, darināts alus, cepta maize un svinēti dažādi tradicionālie reģiona svētki.

Attēls Nr.8. Zarasu ainava pavasarī.

Netālu no Panevėžas (*Panevėžys*) pilsētas, kas neformāli tiek dēvēta par Aukštaitijas galvaspilsētu, atrodas Upītes (*Upytė*) ciems, kas vēstures avotos minēts kopš 13. gs. Amatniecības tradīciju kopšanai un popularizēšanai Upītes agrākās muižas teritorijā izveidots "Tradicionālās amatniecības centrs", kas atrodas ekoloģiskā, energoefektīvā un no dabīgiem materiāliem būvētā ēkā. Te tiek organizētas dažādu amatu apmācības, izglītojoši kursi, semināri un lekcijas, izstādes, amatnieku tikšanās, amatnieku tirdziņi un citi pasākumi. Apmeklētāji var uzzināt, kā stellēs top audums, kas notiek kalēja smēdē, ko dara biškopis, te var apsēties pie podnieka virpas un pagatavot savu māla trauciņu, ko pēc tam apdedzinās keramikas krāsnī, klausīties tradicionālo muzicēšanu, mācīties pagatavot rotaļlietas, liet sveces un gatavot maskas. Īpaša uzmanība pievērsta linkopībai – te apgūstama līnu vērpšana, līnu auduma aušana un līneļļas spiešana. Upītes "Tradicionālās amatniecības centrs" ir kā visa reģiona amatnieku krāšņa vizītkarte, kur viesi no citām valstīm var vienuviet iegūt priekšstatu par to, kā pirms vairākām paaudzēm cilvēki dzīvojuši un strādājuši mūsdienu Lietuvas teritorijā. Aplūkojot daudzus Aukštaitijas un Latgales mūsdienu amatnieku darbu paraugus, noteikti pamanīsiet gan kopīgo, gan atšķirīgo krāsās, rakstos un priekšmetu dizainā.

Attēls Nr.9. Upītes (*Upytė*) Tradicionālās amatniecības centra galvenā ēka.

Plānojot ceļojumu uz Lietuvu, var iedvesmai un plānošanai izmantot gan abus Lietuvas partneru sagatavotos maršrutus, gan Koncepta ietvaros piedāvāto starptautisko maršrutu, kas ietver 9 amatnieku aktivitāšu punktus un 10 apskatei rekomendētus objektus 6 Aukštaitijas administratīvajos rajonos (pašvaldībās).

4.3. Starpvalstu maršruts šķērso arī trīs vietējās pašvaldības Zemgalē¹², kas kā reģions kopā aizņem 10 742 km² (16,6% no visas Latvijas teritorijas) un ir ļoti nozīmīgs Latvijas iekšējās un ārējās loģistikas krustpunkts, jo to šķērso valsts galvenās autoaģistrāles – A6/E22, Via Baltica A7/E67 un A8/E77, maģistrālie naftas un dabasgāzes vadi un optisko šķiedru sakaru kabeli. Starpvalstu maršruta apskates punkti ir izvietojušies šādās lokācijās:

- Bauskas novads,
- Jelgavas novads,
- Dobeles novads (Projekta partneris no Dobeles – Dobeles Pieaugušo izglītības un uzņēmējdarbības atbalsta centrs).

Zemgali šķērso divas lielākās Latvijas upes – Daugava un Lielupe. Zemgales līdzenumu šķērso Lielupes baseina upes: Svitene, Platone, Svēte, Tērvete, Auce, Bērze, Misa un Iecava. Viena no lielākajām reģiona bagātībām ir zeme. Aptuveni puse reģiona teritorijas ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bet visauglīgākās augsnes ir Zemgales līdzenumā. Meži klāj aptuveni 40% Zemgales teritorijas. Zemgale ir slavena ne vien ar savu lauksaimniecību, bet arī ar bagātīgu kultūrvēsturisko mantojumu. Latvijas iespaidīgākās pils ir skatāmas tieši Zemgalē, un tās bieži tiek iekļautas visdažādākajos tūrisma maršrutos. Grūti sastapt Latvijā cilvēku, kurš nebūtu redzējis vai vismaz lasījis par Jelgavas, Rundāles, Mežotnes, Bauskas un Krustpils pili, Kokneses un Dobeles pilsdrupām, Tērvetes dabas parku, Pokaiņu mežu un Ložmetējkalni. Līdzenuma ainavas savu šarmu sniedz ražas novākšanas laikā, kad līdz pamalei līgojas nobriedušo vārpu lauki, dūc kombaini un pa ceļiem un šosejām pārvietojas jaudīgi traktori ar graudu piekabēm un citu lauksaimniecības inventāru.

Attēls Nr.10. Tradicionāla Zemgales lauku ainava pļaujas laikā.

Attēls Nr.11. Koka skulptūra Tērvetes dabas parkā.

Kopumā Koncepts un tā ietvaros izstrādātie pieci (trīs Latvijas partneru un divi Lietuvas partneru) tūrisma maršruti aptver 18 atšķirīgas administratīvās vienības divās Eiropas Savienības valstīs un pēc autoru prognozēm var nodrošināt ļoti intensīvu atpūtas un izziņošu jaunu prasmju apgūšanas ceļojumu **pilnu divu nedēļu** garumā (vismaz 14 kalendārās dienas).

5. Apskatīto amatniecības aktivitāšu pieturvietu (punktu) struktūra

Viena no būtiskākajām amatniecības aktivitāšu subjektu kā tūrisma galamērķu vai tūrisma maršrutu punktu atšķirībām ir amatnieku izveidoto vai ar to aktivitātēm tieši saistīto tūrisma objektu savstarpējais nevienādīgums daudzos kvantitatīvi kvalitatīvajos rādītājos – tie ir strukturāli daudzslāņaini. Tas daļēji pamatojams ar apstākli, ka, apskatot amatniecību kā tūrisma produktu, mēs realitātē mēģinām apvienot vismaz četras ļoti atšķirīgas sociāli ekonomisko aktivitāšu jomas – radošuma realizāciju, ražošanu, viesmīlības biznesu un privātumu, “iesaiņojot” to visu solījumos par skaistām ainavām un daudziem apskates objektiem, kas visu laiku pavadīs ceļojumu amatniecības pasaulē. Tas nozīmē, ka mums ir jāstrādā ar daudzkomponentu struktūru, kur katra no komponentēm var būt pilnībā no citas jomas. Būtībā tas ir tāpat kā ienākt bārā, kur nav bārmeņa, bet ir visi piederumi un daudz pudeļu bez etiķetēm un mēģināt pagatavot kādu īpašu kokteili. Nepieciešamas vai nu ļoti specifiskas zināšanas, kas ļauj atpazīt visas komponentes bez norādēm un profesionāla nozares mākslinieka (šajā gadījumā – bārmeņa) jaunrades gars un talants, kā to visu apvienot burvīgā dzērienā, vai pastāv ievērojami riski iegūt viduvēju vai pat pilnībā nebaudāmu produktu. Tieši tik vienkārši un nedaudz skarbi varam raksturot iespējas izveidot labu vai praktiskajā dzīvē nefunkcionējošu tūrisma produktu ar plašāku amatnieku pasaules iesaisti.

Amatniecības punktu atšķirību (nevienādīguma) nozīmīgākās pozīcijas:

- a) **Lokācijas fiziskie izmēri** – no dzīvokļa daudzstāvu mājā līdz lielā teritorijā izbūvētam vairāku ēku kompleksam ar integrētu auto stāvvietu un citiem papildu servisiem;
- b) **Lokācijas vides piederība** – lielpilsēta ar blīvu apbūvi, mazpilsēta ar retinātu apbūvi, ciemats vai tam līdzīga apdzīvota vieta un pilnībā brīvi izvietota lauku viensēta vai saimniecība bez tiešiem kaimiņiem. Šajā pozīcijā atšķirsies arī ceļa segums – daļa lokāciju ir sasniedzamas pa asfaltētiem ceļiem vai ielām, bet daļa tikai pa grants ceļiem ar dažādu seguma kvalitāti vai atsevišķās lokācijās *last mile*¹³ – vispār pa neapstrādātu lauku;
- c) **Atkarība no laikapstākļiem** – daļa amatnieku pieturvietu var būt nepiemērotas apmeklējumam vai pat ar apgrūtinātu piekļuvi lietus laikā vai ziemas periodā kopumā! Atsevišķos punktos laikapstākļu vai gadalaiku ietekmē var būt jūtamas atšķirības kopīgajā apmeklējuma komfortā;
- d) **Juridiski sociālais statuss:**
 - a. fiziskas personas privāta vide (telpa) vai no tās atšķirīgos līmeņos nodalīta divējāda lietojuma (privāti publiskā) vide,
 - b. fiziskas personas vai to grupas pilnībā no privātās telpas nodalīta vide,
 - c. juridiskas personas vide (telpa), kas nav īpaši pielāgota apmeklējumiem,
 - d. juridiskas personas vide (telpa), kas jau ir pielāgota apmeklējumiem,
 - e. institucionāla subjekta īpaši apmeklējumiem veidots objekts;
- e) **Cilvēkresursi** – komponente, kas zināmā mērā korelē ar juridiski sociālo katra punkta statusu, bet var būt ievērojami niansētāka, iekļaujot arī tādas kvalitātes kā valodu zināšanas, pieredzi komunikācijā ar bērniem vai arī papildu talantus, piemēram, aktiermākslu, kas var būtiski ietekmēt apmeklējuma pievienoto vērtību un vērtējumu kopumā:
 - a. amatnieks¹⁴ vienpersoniski, kurš sevi vairāk pozicionē kā privātpersonu,
 - b. amatnieks vienpersoniski, kurš sevi vairāk pozicionē kā uzņēmumu,
 - c. vairāki amatnieki vai amatnieks un viņa ģimenes locekļi kā neliela komanda,
 - d. algoti darbinieki, kas prasmju vai pieredzes ziņā pielīdzināmi amatniekiem,
 - e. algoti darbinieki, kas nav paši saistīti ar amatniecības prasmēm,
 - f. jaukta komanda, kas ietver gan amatniekus, gan apkalpojošo personālu;
- f) **Pieejamība** – regulārs darba laiks vai apmeklējuma iespējamība tikai pēc iepriekšējas pieteikšanās, laika un apmeklētāju skaita un struktūras saskaņojuma. Atsevišķās lokācijās var nebūt iespējams apmeklējums ar bērniem, bet lielā daļā lokāciju – nav vēlams apmeklējums ar mājdzīvniekiem, kas noteikti jāņem vērā, plānojot ceļojumu. Var būt atšķirīgi laiki gan vizītes iepriekšējai pieteikšanai, gan pierakstam uz dalību meistarklasē. Lokācijās ar mazāku cilvēkresursu kapacitāti nereti var būt apmeklējumu atcelšanas gan ar, gan

bez paskaidrojumiem (privātu iemeslu dēļ). Tāpat var būt ilgstoši objekta nepieejamības periodi, kas var mainīties ar aktīvu apmeklējumu vai pasākumu reklāmu īslaicīgiem laika posmiem un radīt komunikācijas pārpratumus publiskajā telpā. Kopumā amatnieku pieejamība ir vienlaikus ļoti atšķirīga un arī mainīga.

- g) **Specializācija** – kalēja darbnīca un aušanas darbnīca tehnoloģisko procesu, vides un fiziskās iesaistes ziņā atšķiras viena no otras tāpat kā rāma ceļošana no alpinisma vai izpletņlēkšanas;
- h) **Līdziesaiste** – ceļojuma plānošanai ļoti svarīga komponente, jo īpaši ģimenēm, kuras plāno apmeklēt amatniekus kopā ar bērniem. Atsevišķas lokācijas ir vairāk piemērotas tikai apskatei, citas piedāvā līdziesaisti jeb meistarklases, bet atsevišķos punktos vienā ģeogrāfiskā lokācijā pieejamas gan viena vai vairākas aplūkojamas ekspozīcijas, gan iespēja, iepriekš piesakoties, piedalīties kādā no meistarklasēm vai atrakcijām;
- i) **Lokācijā pieejamie servisi** – elementārākās viesmīlības biznesa pozīcijas. Var būt ļoti atšķirīgs piedāvājums, ja runājam par amatniekiem, un tas ir tieši saistīts ar jomas kopīgo neviendabīgumu. Autostāvvietas, tualetes, Wi-Fi, dzeramais ūdens, kafijas un uzkodas pieejamība, amatniecības preču iegādes iespējas vai pat veikals. Atšķirīga noteikti būs ne vien šo servisu pieejamība, bet arī kvalitāte vai izpratne par viesmīlības biznesu.

Attēls Nr.12. Ilustrācija tēmai – amatniecības objektu neviendabīgums. Topošā apavu darināšanas senās tehnikas ekspozīcija zīmola *Leatherely* amatnieka darbnīcā Briežuciema tematiskā ciema projektā. Aptuveni 30 km brauciena pa mazajiem ceļiem līdz tuvākajai lielākajai pilsētai – Balviem vai Kārsavai. Atrašana – GPS vai ar jautāšanu vietējiem. Jāpiebilst, ka darbi ļoti kvalitatīvi, ar inovatīvu un radošu komponenti.

Attēls Nr.13. Ilustrācija tēmai – amatniecības objektu neviendabīgums. Apavu izgatavošanai veltītā ekspozīcija zīmola "Kristāla karpīte" darbnīcā Rēzeknē, netālu no pilsētas centra, asfalts un visas ērtības. Jāpiebilst, ka apavu meistara Andra Kačkāna uzņēmums ir lielākais tautas mākslas pašdarbības kolektīviem nepieciešamo apavu darinātājs Latvijā, kurā izgatavo arī etnogrāfiskos apavus pēc pasūtījuma.

Nevien dabīgums uzskatāms gan par vienu no amatnieku tēmas tūrisma industrijā lielākajiem ieguvumiem, gan vienlaikus arī kā par ļoti būtisku šķērslī jebkurā organizatoriskajā darbā, komunikācijā un loģistikā, kas saistīta ar šādu tematisku tūrisma produktu radīšanu un tālāku to ieviešanu dzīvē un atbalsta uzturēšanu. Ņemot vērā objektīvi pamatoto un loģisko nevien dabīguma izcelsmi, nav īpaši daudz jēgpilnu vai finansiāli pamatotu risinājumu, kā negatīvo atšķirību daļu novērst pēc būtības.

Mūsaprāt, plānojot jebkādu aktivitāti, kura balstīta uz amatnieku piesaisti, – iespējama dalībnieku un viņu sniegto pakalpojumu nevien dabīgums jāidentificē katra konkrētā projekta kontekstā un jāiekļauj atbilstoša komunikācija, lai tūrisma pakalpojuma saņēmēji būtu par to informēti, attiektos pret to ar izpratni un iespējami negatīvo emociju vietā izbaudītu tās priekšrocības, kādas tikpat neapstrīdami šāda dalībnieku atšķirība sniedz kā pievienoto vērtību.

Mūsdienās nereti kā vērtība tiek uzskatīta arī pārspīlēta atšķirība, un mūsu apskates punktu nevien dabīgumu var pozicionēt kā nebijušu sajūtu ģeneratoru – piemēram, “izbaudi temperatūras svārstības no +15 līdz +45 un atpakaļ”, “sajūti ar basām kājām īstu parketu un gadsimtiem senu klona grīdu” vai “izmēģini pēc lepna restorāna lauka tualeti, kas kalpojusi jau septiņdesmit gadus”.

Otrs iespējama scenārijs, kas noteikti ir pamatojams arī ar salīdzinoši lielo attālumu komponenti – veidot kompaktākus tūrisma produktus, kuros ir iekļauti savstarpēji mazāk atšķirīgi pakalpojumu sniedzēji, piešķirot šādai atlasei papildu tematisko slodzi. Piemēram, “Aušanas darbnīcu šarms Dienvidzemgalē”, “Amatu noslēpumu atklāšana pa Latgales baltajiem lielceļiem” vai “Viss par amatu prasmēm Līvānos un Krāslavā – divas krāsainas dienas Daugavas krastos”. Pirmajā gadījumā mēs piedāvājam ļoti specifisku un kvalitatīvu produktu tēmas zinātājiem, kas vienlaikus noteikti nebūs piemērots lielākajai daļai tūristu, kuri lūkosies pēc atraktīvas izklaides. Otrajā gadījumā piedāvājums var uzrunāt tūrei pa zemes un grants ceļiem vasaras pilnbriedā – uzsvars būtu uz pašu braucienu un tā zināmu pietuvinātību “rallija” vai “bezceļa” sajūtu radīšanai, kas, ņemot vērā lielo krossovera tipa “ģimenes automašīnu” īpatsvaru, varētu būt labi pārdodams produkts. Objektīvi identificējama izvēlēto pieturvieta loģistikas kvalitātes trūkums šādi transformētos par pievienoto vērtību, kas praksē vienlaikus neradītu diskomfortu, kas citādi rastos, ar netīru automašīnu iebraucot pilsētas muzeja stāvlaukumā, vai arī žēlumu par auto spodrināšanā ieguldītajām rūpēm, izplānotajā maršrutā negaidīti sastopoties ar zemes ceļa posmu.

Trešais iespējama risinājums – apkopot institucionālo spēlētāju izveidoto Amatniecības centru iespējas, kādas nav individuālajiem amatniekiem, un piedāvāt dinamisku, intensīvu un krāšņu “ieniršanu” amatniecības pasaulē, pilnībā neatsakoties no lielāku pilsētu sniegtajiem papildu servisiem un izklaides iespējām, kā arī iegūstot maksimālo iespaidu intensitāti vienā nedēļas nogales izbraucienā. Šie ir tikai ilustratīvi piemēri, lai prezentētu atšķirīgu pieeju precīzāku un efektīvāku tūrisma produktu izstrādē nākotnē. Saprotams, ka šādas tehnoloģijas nevar izmantot Projekta visaptverošo maršrutu plānošanā, jo to izveides principi jau nedefinēti darba uzdevumā, bet elastīgākas pieejas un inovatīvu ideju pielietojums noteikti ir viena no iespējamajām “veiksmes atslēgām” uz amatniecību balstīta tūrisma produktu izstrādei nākotnē!

6. Iespējama maršrutu un savienojumu analīze, ģeogrāfiskās īpatnības

6.1. Maršruta kompozīcija:

6.1.1. **Līnija** – izteikts piemērs ir Itālijas un Polijas valsts mēroga ceļu tīkls;

6.1.2. **Zvaigzne** – izteikts piemērs ir Francijas un Čehijas valsts mēroga ceļu tīkls;

6.1.3. Līnijas un zvaigznes (zvaigžņu) **kombinācija** – izteikts piemērs ir Spānijas un Vācijas valsts mēroga ceļu tīkls, kurā apvienoti abi augstāk norādītie maršruta kompozīcijas principi.

Gan Latvijā, gan Lietuvā šķietami tuvāks ir Vācijas modelis, bet, ņemot vērā ceļu tīkla zemo blīvuma (noseguma) intensitāti, atsevišķās teritoriālajās vienībās var prevalēt gan līnijas, gan zvaigznes ceļu kompozīcijas tipi. Latvijā miksētā kompozīcija vairāk virzās zvaigznes risinājuma virzienā, bet Lietuvā – līniju virzienā, kas noteikti tehniski sarežģī starpvalstu maršrutu plānošanu abās valstīs. Vēl viena būtiska nianse – zvaigznes risinājumā katra tās “stara” reālo nobraukumu sastāda attāluma summa abos virzienos!

Attēls Nr.14. Ilustrācija tēmai – lielāko ceļu tīkla atšķirības Eiropas valstīs. Lineāri veidots tīkls Polijā, zvaigznes formas prevalēšana Čehijā un abu principu hibrīds Vācijā. Ekrānskaats no Google Maps aplikācijas. Grafika – Alphabet Inc. (Google).

Pie maziem attālumiem no iespējamā maršruta centra un salīdzinoši līdzīgas sasniedzamo punktu izkliedes parasti tiek izvēlēts zvaigznes maršruts. Ilustratīvs piemērs – ja mēs gribam pie sākuma lokācijas Rīgā apmeklēt Jūrmalu, Bauskas pili, Vecāķu pludmali un Siguldu – visdrīzāk, racionālākā izvēle būs zvaigznes kompozīcija. Bet, ja mēs pie tās pašas sākuma lokācijas Rīgā vēlamies apmeklēt Siguldu, Ērgļus, Preiļus un Krāslavu – līnijas kompozīcija būs vienīgā saprātīgā. Ja lokācijas sākuma punkts ir izvēlēts ārpus maršruta, vai tas ir nezināms, kā veidojot universālu maršrutu daudziem lietotājiem nākotnē, – līnijas maršruts reālajā braucienā parasti veidos noslēgtu loku, trīsstūri vai trapeci.

6.2. Maršruta līnijas vai satura dominance:

6.2.1. Maršruts tā izstrādes stadijā ir fiksēts ar zināmiem punktiem vismaz vienā no kategorijām. Šajā gadījumā noteicošie ir punkti un līnija seko punktiem, respektīvi, realizējas satura dominance.

6.2.2. Maršruts tā izstrādes stadijā ir brīvs, kad noteicošā ir līnija, bet punkti seko līnijai. Šajā gadījumā dominē lauka darbs un autoru mirkļa izjūtas, bet piesaistes darbs tiek veikts vēlāk. Izmantojot šādu tehnoloģiju, parasti tiek izstrādāti Ainavu maršruti, kur uzsvars ir uz estētisko baudījumu paša brauciena laikā vai arī uz atšķirīgu ceļa tipa izvēli, piemēram, motobraucējiem visā pasaulē ir ļoti daudz maršrutu, kuros apvienotas divas kvalitātes – daudz maza rādus straupu likumu (vēlams apvienojumā ar augstuma starpību) un pēc iespējas gleznainākas ainavas. Visi pārējie pieturpunkti jau tiek piemeklēti pie izveidotiem maršruta posmiem, kas “nosedz” primāros atlases uzstādījumus.

Dotā Projekta gadījumā amatnieku aktivitāšu pamatpunkti ir definēti jau pirms Koncepta izstrādes, pamatojoties uz amatnieku iesniegtajiem pieteikumiem par dalību Projektā. Ņemot vērā eventuālos attālumus, piemēram, no Rīgas centra (indikatīvi – viesnīca *Radisson Blu Latvija Conference & Spa Hotel*, Rīga) līdz aktivitātes punktam “Zeļču sola”, kas vienlaikus ir arī pirmā apdzīvotā vieta uz Latviju šķērsojošās 57. paralēles no Austrumu robežas puses, ceļš ar automašīnu sastāda aptuveni 250 km un 4 stundu braucieni vienā virzienā pēc *Via Michelin*. Kā tuvāko punktu šī populārā aplikācija atrod Rekovu Baltinavas novadā, un reālam brauciena plānojumam, protams, nav piemērota. Šādas blaknes ir biežas, ja apskatāmie objekti atrodas mazāk apdzīvotās vietās tālu no lielajiem autoceļiem.

Izvēloties otru eventuālo sākumpunktu Daugavpilī (indikatīvi – viesnīca Latgola) līdz “Zeļču sola” ar adaptāciju un noapaļošanu pēc tā paša *Via Michelin*, tie būs 170 km un 2,5 stundu brauciens. Tātad pie pilna zvaigznes “stara” tās būs 8 stundas un 500 km vai 5 stundas un 340 km. Pat izvēloties Rēzekni, kas nosacīti ir viduspunktā maršruta nogrieznim Daugavpils – Zeļči, mēs zvaigznes stara summārajā rezultātā iegūtu aptuveni 170 km un 2,5 stundu braucieni, kas noteikti nav pieņemami. Šis nelielais indikatīvais piemērs ir publicēts apzināti – kā ilustrācija attālumu komponentei, plānojot

jebkādu (arī ar amatniekiem nesaistītu) maršrutu Latgales vai Aukštaitijas reģionā, ja mēs pieņemam, ka klienti brauks no Rīgas, Liepājas, Viļņas vai Klaipēdas (reālās lidostu vai ostu lokācijas). Optimāls būs līnijas risinājums un pats mazākais ceļojuma ilgums būs vismaz divas dienas. Reālajā dzīvē, ja ir plāns parādīt eventūālajiem klientiem tomēr vairāk par 2 - 3 lokācijām, Latgales un/vai Aukštaitijas virzienā būtu jāplāno nedēļas nogales tūre ar ierašanos maršruta sākumpunktā piektdienas vakarā un atceļu svētdienas pēcpusdienā. Bet tas neattiecas uz Koncepta maršrutiem, kas ietver ievērojami lielāku aplūkojamo punktu klāstu, ja vien potenciālie ceļotāji to nesadala vairākos nedēļas nogales "apakšprojektos", kas, protams, nozīmē lielākas kopīgās visa lielā maršruta izmaksas lielāku nobraukto kilometru un ar to saistīto degvielas izmaksu dēļ.

Tātad mēs izvēlamies līniju ar iespējami mazām lokālām "zvaigznītēm", bet tikai attiecībā uz papildu apskates vietām, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem un eventūālajām naktsmītnēm.

6.3. Savienojumu analīze

Veicot intervijas par starpsavienojumu iespējām, tika piefiksēts, ka vairākumā gadījumu Projekta dalībnieki:

- Nav domājuši par starpsavienojumu izveides iespējām,
- Jauc esošos specifiskos tūrisma maršrūtus ekskursijām ar autobusiem (zīmols *Impro*) vai tikpat specifiskos gājēju maršrūtus (zīmols *1836*) ar individuālajiem ceļotājiem paredzētiem maršrutiem (autobraucēji),
- Izvēlas labākajā gadījumā kooperēties lokālās novada amatnieku vai mazo uzņēmēju kopienas ietvaros, rekomendējot apmeklējumu vai konkrētu produktu iegādi,
- Pandēmijas un Ukrainas kara radītā globālā haosa apstākļos netiek veikta jaunu aktivitāšu plānošana nākamai tūrisma sezonai.

Secinājumi un rekomendācijas: lai izstrādātu un attīstītu starpsavienojumus, vispirms ir jābūt reāli identificējamam, atpazītam un funkcionējošam pamata maršrutam vai maršrutiem. Kad ir identificējams šāds statuss, jāveic tā brīža citu līdzīgu maršrutu vai projektu audits un jārealizē savstarpēja komunikācija starp visām ieinteresētajām pusēm, kā veidot starpsavienojumus jau starp reāli funkcionējošiem tūrisma produktiem.

Pašlaik uz *case-by-case*¹⁵ bāzes voluntārus starpsavienojumus realizē TIC¹⁶, un tas vairāk izpaužas kā spontāni un bieži tikai vienreizēji jauni mirkļa maršruti pārsvarā pēc zvaigznes kompozīcijas ar sākuma lokāciju dotā TIC atrašanās vietā, kas gan parasti jau ir ļoti tuvu vismaz vienam no apskates punktiem, piemēram, Krāslavas TIC atrodas simbiozē ar vairākiem apskates punktiem, tajā skaitā ar Krāslavas Amatniecības centru vienā lokācijā – grāfu Plāteru 18. gs. celtajā pils kompleksā.

Attēls Nr.15. Daļa no grāfu Plāteru 18. gs. celtā pils kompleksa Krāslavā.

6.4. Ģeogrāfiskās īpatnības¹⁷

Koncepcijas ietvaros izstrādātā pārrobežu tūrisma maršruta areāls ietver Latgales, Augšzemes un Aukštaitijas augstieni ar tām specifisko pauguraino reljefu, Zemgales līdzenumu un Daugavas ieleju. Areāla lielākajā daļā ir raksturīgs kontinentālais klimats. Areāla austrumu daļā gan Latvijas, gan Lietuvas teritorijā ir lielākais ezeru blīvums, kas abās valstīs šo teritorijas daļu ļauj saukt par "Ezeru zemi" vai "Zilo ezeru zemi", kas savukārt ir sarunvalodā iesakņojies kā Latgales reģiona romantisks sinonīms.

Latgales daļā atrodas Rāznas Nacionālais parks – otrs lielākais no četriem Latvijas nacionālajiem parkiem, kas izveidots 2007. gadā 59 615 ha lielā teritorijā, lai saglabātu Rāznas ezera apkārtnes dabas, kultūrvēsturiskās un ainaviskās vērtības. Rāznas ezers ir augstieņu tipa ezers Rēzeknes novada Čornajas, Kaunatas un Mākoņkalna pagastā. Pēc virsmas platības otrs lielākais ezers Latvijā, pēc tilpuma – lielākais. Parks atrodas Mākoņkalna pagastā, Rēzeknes novadā, un tā teritorijā ir divi Latvijai un Latgalei nozīmīgi kalni – Lielais Liepu kalns (289,3 m.v.j.l.), kas ir augstākā Latgales virsotne un trešais augstākais kalns Latvijā kopumā, un Mākoņkalns (249 m.v.j.l.) ar Volkenbergas pilsdrupām (13 gs.). Rāznas Nacionālā parka teritorijā atrodas arī Konceptcijas maršrutos iekļautas apskates vietas – Latgales jūgendstila pērle, 20. gs. sākumā celtā Lūznavas muiža, muzejs “Andrupenes lauku sēta” un blakus esošā Andrupenes Purva taka.

Dabas liegums “Lubāna mitrājs” savukārt ir lielākais iekšzemes mitrājs Latvijā. Tas dibināts 2009. gadā, apvienojot 12 dabas liegumus un izveidojot kompleksu, īpaši aizsargājamu dabas teritoriju. Lubāna ezers un zivju dīķi ir viena no svarīgākajām caurceļojošo ūdensputnu atpūtas un barošanās vietām valstī, ligzdošanas vieta 29 Eiropas īpaši aizsargājamām putnu sugām. Lubāna ezera mitrājs ir nozīmīgs arī arheoloģiski, jo uzskatāms kā pirmā iedzīvotāju apmešanās vieta Latvijas teritorijā. Ir pierādīta cilvēka klātbūtne kopš vēlā paleolīta laikiem vairāk nekā pirms 10 500 gadiem¹⁸. Lubāns ir lielākais ezers Latvijā, tā platība ir 82,1 km² (bez salām 80,70 km²). Atrodas Lubāna līdzenumā uz Rēzeknes un Madonas novadu robežas.

Daugavas ielejā posmā no Krāslavas līdz Naujenei atrodas dabas parks “Daugavas loki”, kurā ietilpst astoņi 4–6 km gari, gleznaini Daugavas loki jeb meandri, kas tiek uzskatīti par senākajiem Daugavas ielejas veidojumiem Latvijā, kur upe saglabājusi dabisko tecējumu. Daugavas loki ir daļa no aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava”, kas 2011. gadā iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā¹⁹.

Aukštaitija savukārt var lepoties ar Aukštaitijas Nacionālo parku, kas ir senākais Nacionālais parks Lietuvā un aizņem 40 570 hektāru lielu platību.

Attēls Nr.16. Latgales pauguraine ar daudzajiem ezeriem rīta agrumā.

Attēls Nr.17. Skats no mākoņiem uz Andrupenes Purva taku.

Attēls Nr.18. Daugavas loki un Vasargelišķu skatu tornis no putna lidojuma.

Attēls Nr.19. Lubāns un ezera mitrājs. Skats uz ūdens tūrisma attīstības centru "Bāka".

7. Piesaistes punkti

Lai sagatavotu visus trīs Projekta/Koncepcijas maršrutus, tika veikta tūrisma maršrutu tīklu un tūrisma piesaistes punktu/teritoriju noteikšana un izvērtēšana, izmantojot lokālo maršrutu izstrādes laikā identificētās kultūrvēsturiskās un dabas mantojuma tūrisma piesaistes vietas, iekļaujot amatniecības tematiskos piedāvājumus un papildu pakalpojumus (izklaide, atpūta, ēdināšana, naktsmītnes) pilnvērtīgam tūrisma piedāvājumam.

Latgales lokālajos maršrutos iekļautie strukturētie pieturpunkti:

- AMATNIEKI – 22 pieturpunkti, kas atlasīti no Projekta dalībnieku pieteikumiem un kvalificējas kā autentiski ar amatnieku darbību tieši saistīti subjekti, kuri atbilst viņu pilna apjoma iesaistei Projektā. Šie objekti ir iekļauti gan bukletā, gan drukātajā kartē, PDF dokumentos un internetā veidotajās kartēs;
- CITAS AKTIVITĀTES – 12 pieturpunkti, kas atlasīti no Projekta dalībnieku pieteikumiem un kvalificējas kā daļēji saistāmi ar amatnieku darbību, un daži punkti piedāvājuma tematiskai bagātināšanai. Šie objekti ir iekļauti tikai drukātajā kartē un PDF dokumentos;
- VIETAS, KO APMEKLĒT – 8 reģiona lielas nozīmes tūrisma galamērķi, kas atlasīti pēc Koncepcijas izstrādātāju analīzes, ņemot vērā gan objektu nozīmīgumu Latgales un visas Latvijas kontekstā, gan to attālumu no sākotnējās AMATNIEKU punktus savienošā pamatmaršruta, lai izvairītos no lielākiem "zvaigžņveida kompozīcijas" trases ielaidumiem gatavajos maršrutos. Šie objekti ir iekļauti gan bukletā, gan drukātajā kartē, PDF dokumentos un internetā veidotajās kartēs;
- APSKATES OBJEKTI – 18 nozīmīgi tūrisma galamērķi, kas atlasīti pēc Koncepcijas izstrādātāju analīzes, ņemot vērā gan objektu nozīmīgumu Latgales un visas Latvijas

kontekstā, gan to attālumu no sākotnējās AMATNIEKU punktus savienošā pamatmaršruta, lai izvairītos no lielākiem “zvaigžņveida kompozīcijas” trases ielaidumiem gatavajos maršrutos. Šie objekti ir iekļauti tikai drukātajā kartē un PDF dokumentos;

- ĒDINĀŠANA – 8 objekti, kas atlasīti pēc koncepcijas izstrādātāju analīzes, ņemot vērā gan atsauksmes no dažādiem avotiem, tajā skaitā no AMATNIEKU punktu pārstāvju anketēšanas, gan to attālumu no sākotnējās AMATNIEKU punktus savienošā pamatmaršruta, lai izvairītos no lielākiem “zvaigžņveida kompozīcijas” trases ielaidumiem gatavajos maršrutos. Šie objekti ir iekļauti tikai drukātajā kartē un PDF dokumentos.

- NAKTSMĪTNES – 11 objekti, kas atlasīti pēc koncepcijas izstrādātāju analīzes, ņemot vērā gan atsauksmes no dažādiem avotiem, tajā skaitā no AMATNIEKU punktu pārstāvju anketēšanas, gan to attālumu no sākotnējās AMATNIEKU punktus savienošā pamatmaršruta, lai izvairītos no lielākiem “zvaigžņveida kompozīcijas” trases ielaidumiem gatavajos maršrutos. Šie objekti ir iekļauti tikai drukātajā kartē un PDF dokumentos.

8. Koncepcijas pamatnostādne un globālais amatniecības kā nākotnes sabiedrības sastāvdaļas ietverošais redzējums

Amatnieku tieša iesaiste tūrisma projektos, tūrisma produktos vai tūrisma komponentes piešķiršana amatnieku atbalstam ir gan definējama, gan pārvaldāma kā integrēts starpdisciplīnu sociāli ekonomisks vienums. Lai sasniegtu pozitīvus rezultātus ilgtermiņā, mēs nedrīkstam apskatīt vai plānot aktivitātes, balstoties tikai uz kādu no komponentēm – viesmīlības biznesu, tūrisma mārketingu, radošumu, mājražošānu vai uzņēmējdarbības mazajām formām, senajiem amatiem, apmācību, izklaidi. Katrā atsevišķā epizodē mums ir jāizmanto ietverošāka pozīcija un vienlīdz nozīmīgi jānosedz vairākums no būtiskākajām amatniecības fenomena komponentēm. Otra pamatnostādne – amatniecība nav tikai kāda no materiālo vērtību radīšanas formām, bet gan būtisks instruments pēc iespējas lielākas sabiedrības daļas pašizteiksmes un pašatklāsmes nodrošināšanai nākotnē, eventuāli nākamajā ekonomiskajā supercīklā²⁰, kurā varētu norisināties globalizācijai pretējas transformācijas. Daži no būtiskākajiem jau iespējami tuvākās nākotnes jaunās globālās ekonomikas sistēmas izaicinājumiem ir apskatīti 2022. gada vasarā publicētajā respektablajā *Project Syndicate* apskatā *The Post-Global Economy*²¹.

Amatniecības fenomena lomu sabiedrībā un tās nākotnē konceptuāli un izvērsti apskata starptautiskajā sabiedrībā pazīstamais un augstu vērtētais sociologs, socioloģijas profesors, Londonas Ekonomikas augstskolas un Kolumbijas universitātes Kapitālisma un sabiedrības centra vecākais līdzstrādnieks (*Senior Fellow of the Center on Capitalism and Society at Columbia University*) Ričards Senets (*Richard Sennett*) savā grāmatā par amatniecības kā sociāl-ekonomiska fenomena nozīmi indivīda un sabiedrības dzīvē *The Craftsman* (*Amatnieks*), kas publicēta 2008. gadā Jēlas universitātes izdevniecībā (*Yale University Press*).

Pirms desmit gadiem (2012) amatniecības fenomena struktūru un nākotnes nozīmīgumu detalizēti apskata Roterdamas Erasmus universitātes (*Erasmus University Rotterdam*) starptautisku pētnieku (bez Nīderlandes apskata veidošanā ir pārstāvētas Indija, Ķīna, Itālija, Japāna un Islande) grupa Arjo Klēmera (*Arno Klamer*) vadībā – “Amatniecības kultūra: amatniecības nozīme mākslas pasaulē un ekonomikā kopumā” (*Crafting Culture: The importance of craftsmanship for the world of arts and the economy at large*). Projekta ietvaros veiktā amatnieku apzināšana un anketēšana apstiprina autoru izvirzīto vērtējumu, ka šobrīd Baltijā kopumā mēs esam tikai amatniecības kā būtiskas dzīves komponentes atzīšanas sākumstadijā un amatniecība kā tāda kopumā ir nenovērtēta un atsevišķos gadījumos arī neizprasta. Attīstītākajās un globālajā apritē spēcīgākajās valstīs amatniecība šobrīd jau tiek uzskatīta par vienu no nākotnes ekonomikas un sabiedrības pašizteiksmes un emocionālās veselības nodrošinājuma virzītājspēkiem. Tieši tāpat kā nesenā vēsturē attiecībā uz ģeogrāfiski raksturīgo dzērienu gatavošanas jautājumu – Latgales dzīvesziņas neapstrīdamu komponenti un zīmolu – šmakovku, mums valstiskā līmenī ir jāmaina attieksme pret amatniekiem un amatniecību kopumā un jānodrošina šī fenomena attīstīšana un plašāka iekļaušana sabiedrības apritē. Amatnieks nav tikai adrese kartē, kur varam aizbraukt apskatīties, kā no māla pikas senatnē veidoti trauki, lai nopirktu vāzi vai izklaidētos meistarklasē, lai arī tās ir ļoti svarīgas un būtiskas amatniecības pievienotās vērtības un sniegtie servisi. Amatniecība un amatnieki arī Baltijas valstīs var kļūt par kompetences, kvalitātes un jaunrades vēstniekiem visaugstākajā līmenī – līdzīgi, kā tas jau ir Japānā, kur tradicionālo mākslu meistari *Takumi*²² tiek piesaistīti luksusa auto zīmola *Lexus*²³ ražošanas ciklā gan jaunu automašīnu dizaina izstrādē, īpaši tas attiecas uz automašīnas salonu (interjera) plānošanu, lai piešķirtu tam nacionālu unikalitāti, gan pašā ražošanas procesā rūpnīcās – kvalitātes kontrolē²⁴.

Attēls Nr.20. Viens no jaunākā Lexus modeļa – hibrīda SUV Lexus NX saloniem. Attēls uzņemts Zemgalē, 2022. gadā.

9. Vietējo maršrutu izvērtējums – riski un iespējas (SVID analīze²⁵)

9.1. Iekšējie faktori – STIPRĀS PUSES:

- a) Amatnieka vai amatniecības vietas apmeklējuma ideja kā izšķirošais arguments par labu lēmumam doties ceļojumā uz Projekta areāliem kopumā;
- b) Amatnieku lielais lietu tapšanas procesa izzināšanas potenciāls, it īpaši domājot par bērnu un jauniešu vispārēju izglītošanu un digitālo detoksu;
- c) Vēsturiski Latgalē un Aukštaitijā amatniecība ir sava veida reģiona zīmols, kas var patstāvīgi gan konkurēt, gan veidot spēcīgu sinerģiju ar dabas un vēstures tēmām tūrisma attīstīšanas komunikācijā;
- d) Amatniecības fenomenā ietilpstošā tēlotājas mākslas komponente nodrošina pastāvīgu šī resursa atjaunotni un unikalitāti līdz ar katru no jauna radītu darbu;
- e) Gan Latgalē, gan Aukštaitijā un Zemgalē jau ir izveidoti institucionāli amatniecības centri, kuros veidot materiāli tehnisko bāzi tālākai jomas attīstībai;
- f) Visos apskatītajos Projekta areālos ir sastopami amatniecības jomas profesionāļi ar specifisku pieredzes un zināšanu bāzi;
- g) Visos apskatītajos Projekta areālos ir sastopami amatniecības jomas pārstāvji, it īpaši jaunās paaudzes meistari, kuri savu darbību jau ir kvalitatīvi komercializējuši;
- h) Jaunās paaudzes amatnieki eksperimentē arī ar inovatīvu dizainu un tehnikām, amatniecībai kā radošās un komerciālās pašrealizācijas kanālam pievēršas arī mākslinieki ar profesionālu izglītību kādā no radošo industriju specialitātēm;
- i) Daļa no amatnieku aktivitātes punktiem atrodas populāru tūrisma galamērķu tiešā tuvumā vai arī lokācijās ar augstu ainavisko kvalitāti;
- j) Vairākums Projekta dalībnieku var nodrošināt labus cenas-vērtības-kvalitātes rādītājus attiecībā uz savu piedāvāto produkciju;
- k) Daļa no amatniekiem labi orientējas digitālā mārketinga vidē un resursos;
- l) Lielākā daļa amatnieku ir ar ilgstošu praktisko pieredzi klientu (tūristu) apkalpošanā un var nodrošināt pozitīvu attieksmi komunikācijā;
- m) Pateicoties amatniecības centru esamībai, ir zināms praktisks pamats jaunas amatnieku paaudzes attīstībai.

9.2. Iekšējie faktori – VĀJĀS PUSES:

- a) Daļai iespējamo aktivitāšu bez ārējā (institucionāla vai trešo pušu) atbalsta nav komercijas pazīmju, vai nav iespējams prognozēt veiksmīgu komerciju;
- b) Atsevišķiem Projekta dalībniekiem amatniecība ir kā iekšēja salīdzinoši slēgtas grupas socializācija bez redzējuma vai vēlmēm kļūt par vairāk publisku, nevis privātu subjektu;
- c) Atsevišķi Projekta dalībnieki ir sasnieguši zināmu veiksmi komercijā un nevēlas upurēt savu privātumu pret dalību sabiedriskās aktivitātēs, tostarp tūrisma ekosistēmā;
- d) Individuālie amatnieki jebkura lielāka daudzkomponentu projekta partneru statusā ir tehniski neuzticami, jo indivīda vai viņa ģimenes locekļu veselības problēmas, bērnu vai mazbērnu nāksana pasaulē, depresija vai jebkādas pēkšņas personības problēmas vai viedokļu maiņa var uz laiku vai vispār bez brīdinājuma izslēgt šo posmu no kopīgās aprites un radīt zaudējumus gan pērējiem dalībniekiem, gan organizatoriem, gan sabojāt Projekta un areāla tēlu kopumā;
- e) Sociālo tīklu dominances apstākļos informatīvajā telpā kļūdas vai ikdienišķi strīdi, kas var rasties, it īpaši individuālam amatniekam ar apmeklētājiem, var ātri kļūt virāli un iedragāt kopīgos mārketinga pūliņus lielākā projektā vai attiecībā uz Areāliem kopumā;
- f) Nespēja konkurēt ar lielražošanu vai starptautiskos tirgos ar amatniekiem no lokācijām ar zemāku produkta pašizmaksu;
- g) Salīdzinoši lielai daļai Projekta dalībnieku var būt regulāras sasniedzamības problēmas, daļa atrodas vietās, kur nav navigācijas sistēmu karšu nodrošinājuma;
- h) Daļa amatnieku pilnībā nerealizē pašreklāmas iespējas un ir ar zemu atpazīstamības līmeni pat ļoti lokālā tirgus areālā;
- i) Daļa amatnieku var būt ar sliktām komunikācijas spējām, bet viņu finanšu apgrozījums neļauj algot kādu darbu ar klientiem vai ņemt lielāku dalību kaut vai lokālos tūrisma projektos;
- j) Daļai amatnieku nav pieejami finanšu resursi savas darbības paplašināšanai, jaunu tehnoloģiju apgūšanai, aprīkojuma iegādei;
- k) Amatnieki, kuri startē ar pārtiku saistītās tirgus nišās, ir ievainojamāki savā uzņēmējdarbībā, līdzīgi kā tas attiecas uz jebkuru lauksaimniecības un/vai pārtikas rūpniecības subjektu;
- l) Amatnieki, kuri nav apvienojušies radošās grupās, ir ar ļoti ierobežotu kvantitatīvo kapacitāti un praktiski nav spējīgi uzsākt lielāka apjoma komerciālas aktivitātes, vai arī saskaras ar sāpīgo, bet maziem uzņēmējdarbības subjektiem raksturīgo problēmu: uzsākot projektu, tā realizācija kopumā nogalina citus subjekta jau esošos veiksmīgos projektus ražošanas jaudas, laika vai apgrozāmo līdzekļu īslaicīga trūkuma dēļ;
- m) Daļai amatnieku var būt grūtības nodrošināt savu aktivitāšu nepārtrauktību, it īpaši, ja amatniecības joma tomēr nav viņu pamatdarbs;
- n) Zināšanu trūkums ārpus praktizētās amatniecības jomas, kas var radīt tiešu apdraudējumu amatnieka aktivitāšu kvalitātei un ilgtspējībai;
- o) Privāto saistību prevalēšana pār publiskajām saistībām kopumā;
- p) Atsevišķu amatniecības subjektu nākotnes darbības un plāni var būt arī pilnībā neparedzami un ne vienmēr racionāli;
- q) Neeksistējoša akreditācija;
- r) Trūkumi iekšējā aktivitāšu pārvaldībā;
- s) Pēctecības zušana, jo nav skaidra amatniecības vieta sabiedrības vērtību hierarhijā – jaunajai paaudzei var nebūt motivācijas izvēlēties amatnieka dzīves ceļu;
- t) Svešvalodu prasme. Projekta ietvaros veiktais lauka darbs pilnībā apstiprināja prognozes par amatnieku kopuma sliktajām svešvalodu zināšanām. Skarbā patiesība – izņemot dažus gadus jaunākos amatniekus, visa amatniecības ekosistēma Latgalē brīvi un kvalitatīvi spēj sazināties tikai latviešu un krievu valodās.

9.3. Ārējie faktori – IESPĒJAS:

- a) Amatniecība un individuālais tūrisms viennozīmīgi ir globālas augšupejošas tendences aktuālajā laika nogrieznī praktiski visos lielākajos tirgos;
- b) Pandēmijas radītās blaknes klasiskajam tūrismam ir novienādojušas agrākās dominējošās iespējas masu tūrismam un jaunām uz sajūtu un zināšanu apguvi bāzētām tūrisma idejām;
- c) Globālajā tirgū gadu no gada palielinās pieprasījums pēc kvalitatīviem amatniecības produktiem un izstrādājumiem no dabas materiāliem;

- d) Digitālās tirdzniecības platformas un tādu tieši Latvijā radītu un sākotnēji bāzētu globālu spēlētāju, kāds, piemēram ir *Printful*, pieejamība ir atvērusi līdz šim nesasniedzamu tālo tirgu pieejamību pat ļoti maziem amatniecības projektiem;
- e) Latvijas un Lietuvas atrašanās Eiropas Savienībā ļauj komunikācijā izmantot *Made in EU* marķējumu kā kvalitātes zīmi, kas šobrīd ir atpazīstama visā pasaulē atšķirībā no Projekta areāla valstu atpazīstamības;
- f) Vienmēr pastāv radošas un tehniskas iespējas radīt unikālu dizainu;
- g) Atsevišķi Projekta dalībnieki ir spējuši radīt lielākām un pastāvīgām tūrisma aktivitātēm profesionālu un kvantitatīvi pietiekamu vidi, kas salīdzināma jau ar institucionālo amatnieku centru spējām un var brīvi sadarboties ar jebkādiem tūrisma projektiem;
- h) Realitātē Projekta areālā regulāri tiek realizēti lielāki un mazāki tūrisma un amatniecību stimulējoši pasākumi, kas pieejami salīdzinoši lielam amatnieku lokam;
- i) Pastāv daudz vēl pilnībā neizmantoju kooperācijas iespēju amatniekiem ar jau esošajiem lielajiem un atpazīstamību ieguvušajiem tūrisma galamērķiem;
- j) Pastāv daudz vēl pilnībā neizmantoju kooperācijas iespēju amatniekiem un it īpaši – atšķirīgu radošo jomu pārstāvjiem savstarpējai komunikācijai un kooperācijai gan komercijā, gan tūrisma jomā.

9.4. Ārējie faktori – DRAUDI:

- a) Ģeopolitiskā nestabilitāte un baiļu komponentes ienākšana mūsu dzīvē, konkrēti – draudi eskalēties un paplašināties karadarbībai Ukrainā, kas ir viens no būtiskākajiem bremsējošiem faktoriem ienākošajā tūrismā un mājas preču iegādē, kas tradicionāli ir amatnieku komercijas pamattēma;
- b) Energoresursu dramatiskais sadārdzinājums kopumā, kas ir īpaši draudīgs visām energoietilpīgajām amatniecības jomām, īpaši keramikai un stikla apstrādei, kā arī ikvienam viesmīlības biznesam, kas jau tā sezonālo aktivitāšu raksturu Baltijas klimata apstākļos var pārvērst par iespējamu tikai vasarā apkures izmaksu kāpuma dēļ;
- c) Degvielas sadārdzinājums transporta jomā, kas var nobremzēt ne vien amatnieku biznesa ražošanas pusi, bet tūristu pieplūdumu, un ir ļoti būtisks pie lieliem attālumiem no reģionu centriem un galvaspilsētām, kas vienmēr ir bijušas ienākošā tūrisma donori;
- d) Iespējami nepopulāri komerciju un brīvības ierobežojoši politiku lēmumi. Latgalē kopumā var identificēt kolektīvu traumu no pandēmijas sekām un it īpaši, politiku lēmumu sekām, kas destruktīvi ietekmējušas un vēl var ietekmēt nākotnē lēmumus par jebkādu lokālo ekspansiju vai aktivitāšu paplašināšanu un uzticības mazināšanos institucionālajiem partneriem;
- e) Zemais areāla teritoriju pārklājums ar kvalitatīvu nakšņošanas un ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju punktiem, kas būtu pieejami 365 dienas gadā. Šī ir ļoti būtiska problēma, bet tās risinājuma iespējas ir ļoti minimālas, jo tās rašanās un ilgstošā pastāvēšana ir balstīta uz fundamentālām sociāli ekonomiskām Baltijas valstu realitātēm.
- f) Nespēja savlaicīgi apgūt nepārtrauktās un bieži racionāli nepamatotās izmaiņas IT jomas pakalpojumos vai radošuma apdraudējums no nereti destruktīvā un nekvalitatīvā sociālo tīklu platformu mākslīgā intelekta automatizēto sistēmu snieguma;
- g) Atsevišķu izejvielu sadārdzinājums un pieejamības pārrāvumi vai pat atsevišķu piegādātāju tālāka nepieejamība, uz kuriem ir balstījusies līdzšinējā ražošana;
- h) Patērētāju pirktspējas mazināšanās, kas rezultējas atsevišķu segmentu tirgus kontrakcijā;
- i) Dabas apstākļu ietekme;
- j) Eventuāls finansējuma trūkums nākotnē ceļu uzturēšanai;
- k) Elektrozlādes tīkla lēnā attīstība, kas ierobežo pirktspējīgās publikas pārvietošanos ārpus mājas vai biroja uzlādes iekārtas (*Wall Box*) nodrošinātajai elektriskās automašīnas autonomijai, kas šobrīd vēl nesniedzas līdz vairākumam no Projekta areālā iekļautajiem punktiem;
- l) Nespēja vienoties atšķirīgu jomu pārstāvjiem kopīgu mērķu sasniegšanai.

Jauna blakne, kas radusies vismaz Latgales tūrisma ekosistēmā pēc pandēmijas ir vietām negodprātīgā tirgus dalībnieku attieksme pret lielajiem starptautiskajiem tūrisma produktu tiešsaistes tīkliem, piemēram, *booking.com*, un izpaužas “tehnoloģijā”, ka šajā vietnē tiek ievietotas ļoti maz no reāli pieejamajām naktsmītnēm vai viesnīcu numuriņiem, un tiem norādīta nedraudzīga cena. Sazvanot vietējo operatoru, viss ir citādi – numuriņi ir pieejami, cenas ir draudzīgas un personāls laipns. Lemesls ir vienkāršs – neviens negrib maksāt lielos šo servisu komisijas procentus un zaudēt ieņēmumus pie šokējošās inflācijas. Īstermiņā tas “strādā”, bet jau vidējā termiņā pēc dažām nespējas reizēm rezervēt

adekvātu naktsmītni no idejas par ceļojumu uz Latgali atteiksies gan kāds ārzemnieks, gan daļa mūsu pašu valstu "zelta jaunatnes", kuri ir maksātspējīgi, vēlas visu dabīgo, bet nezina, kā jārīcina šāda situācija, jo viņu viedierīcē to bez analogās tiešās sarunas izdarīt nevar.

Morāle – ja tu neesi vairs tiešsaistē – tu neesi vairs vispār. Šādi tiek nolaupīta rītdiena gan kādam vietējam tūrisma, gan amatniecības jomas spēlētājam, pat ja viņš ir tiešsaistē un nemānās booking.com vai citā līdzīgā aplikācijā, jo kaut vai puse "atjautīgo" būs laupījuši, iespējams, tieši viņa klientu.

10. Vēsturisko materiālu pieejamība un apskats par maršruta objektiem, kā arī papildu informācijas iegūšana par šiem objektiem/vietām maršrutā

Attiecībā uz vēsturiskiem materiāliem, to publisku pieejamību, kā arī dažādu papildu informāciju pastāv pieci būtiskākie kanāli:

- a) Muzeji. Kā ļoti labus piemērus varam norādīt –
 - a. Muzejs "Andrupenes lauku sēta" (iekļauta maršrutos),
 - b. Balvu Novada muzejs, it īpaši tajā izvietotā ekspozīcija "Ziemeļlatgales nemateriālais kultūras mantojums" (iekļauts maršrutos),
 - c. Polikarpa Čerņavska māja (iekļauta maršrutos),
 - d. Naujenes novadpētniecības muzeja etnogrāfiskā brīvdabas nodaļa "Slutišķu vecdicībnieku lauku sēta" (iekļauta maršrutā "Uguns ceļš"),
 - e. Šmakovkas muzejs Daugavpilī, it īpaši tā digitālajā ekspozīcijas daļā iekļautā bagātīgā fotomateriālu kopa no Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīva fondiem (iekļauts maršrutos un patstāvīgi arī daudzu starptautisko tūrisma galamērķu apskatos par Daugavpili),
 - f. Upītes Tradicionālo amatu centrs Lietuvā;
- b) Vietējie tūrisma informācijas centri (TIC), kas bieži atrodas tiešā tuvumā gan novadpētniecības muzejiem, gan kādam no populāriem tūristu galamērķiem;
- c) Katra indivīda neierobežotās iespējas meklēt vēsturiskus materiālus internetā. Jāatzīst, ka šajā gadījumā pastāv ierobežotas iespējas pārbaudīt to autentiskumu vai arī atbilstību tam, par ko tie var tikt norādīti. Aizraujošs un interesants resurss, piemēram, ir portāls "Zudusi Latvija" (<https://zudusilatvija.lv/>).
- d) Institucionālie datu avoti. Ievērojot pastāvošos lokālos noteikumus un rēķinoties ar zināmām izmaksām un pētījumiem iztērētu laiku, – vēsturiski materiāli ir pieejami Latvijas Valsts kinofotofonodokumentu arhīvā (<https://www.arhivi.gov.lv/lv>) un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (<https://lnb.lv/>), kas ir vispārpieejama universāla zinātniskā bibliotēka, dibināta jau 1919. gadā un ir Kultūras ministrijas pārraudzībā esoša nacionālas nozīmes valsts kultūras iestāde;
- e) Senlietu ekspozīcijas. Viena no tādām ir pieejama "Ūdens ceļa" maršrutā iekļautajā amatnieku punktā – Radošās atpūtas centrs "Līdumnieki", bet otra – "Uguns ceļa" maršrutā iekļautajā naktsmītnē "Sventes muiža". Pārsvārā gadījumu Latgalē šīs ekspozīcijas ir veltītas karu vēsturei, kas dramatiski postījuši reģiona cilvēku likteņus.

Apskatot Projekta dalībnieku individuālo veikumu, šajā jautājumā ir identificējama ļoti izteikta iespēju polarizācija. Amatnieku centri spēj nodrošināt salīdzinoši plašu izziņas materiālu arī par vēsturi, kas noteikti nav pieejams individuālajiem amatniekiem, no kuru vidus jaunākie un uz profesionālu mākslu orientētie noteikti nav gatavi pildīt vēstures skolotāju lomu klientu apkalpošanā. Tas būtu jāņem vērā, plānojot dažādas starpdisciplīnu aktivitātes nākotnē. Toties daļa amatnieku ir savākuši ievēribas cienīgus un, iespējams, pat unikālus un nekur citur nublicētus vēsturiskos materiālus par salīdzinoši šaurām viņus saistošām tēmām, piemēram, novada rakstiem vai kādu īpašu aušanas vai adīšanas tehniku, kas varētu būt pilnībā neinteresanti lielākajai daļai tūristu, it īpaši bērniem, jo šo materiālu novērtēšana ir iespējama pārsvārā tikai citiem konkrēto amatu praktizējošiem cilvēkiem. Šiem amatniekiem vai to nelielajām apvienībām steidzami ir vajadzīgs finanšu, tehniskais, organizatoriskais un izglītojošais atbalsts, lai viņu veikumu varētu digitalizēt un saglabāt nākamajām paaudzēm, jo, ņemot vērā autoru pārsvārā ļoti cienījamo vecumu, – šie materiāli varētu būt apdraudēti.

Varam izcelt vismaz divus amatnieku punktus Projekta maršrutos – aušanas darbnīcu "Indra" un rokdarbu darbnīcu "Māra". Savukārt Briežuciema Tematiskā ciema ādas apstrādes meistars, kurš

darbojas ar zīmolu *Leatherely*, ir savācis ievēribas vērtu ādas apstrādes darba rīku un šujmašīnu kolekciju, no kuras būtu iespējams izveidot nelielu muzeju, bet, ieguldot lielākus līdzekļus – iespējams, pat radīt patstāvīgu tūrisma galamērķi.

11. Projekta partneru teritorijās esošo īpašo piedāvājumu analīze, segmentācija, kā arī ģeogrāfiskā sasaiste.

Komunikācijā par tik komplicētu pakalpojumu kā amatniecības piedāvājums, kas ietver dalīšanos ar privāto telpu, salīdzinoši individuālu un bieži apjomīgu saziņu starp pilnībā svešiem cilvēkiem, publicējot tik emocionāli intīmu procesu kā māksliniecisko jaunradi, vienlaikus nodrošinot nereti arī visu viesmīlības biznesa pakalpojumu spektru ar iejušanos bērnudārza audzinātājas vai audzinātāja lomā un tikpat strauji to nomainot pret pasākuma vadītāja vai pat klauna amplituā, – viennozīmīgi nedrīkst tikt nonivelēta ar štampiem²⁶. Viens no tādiem tieši ir termins “Īpašais piedāvājums”. Mēs vēlētos ar atbildības sajūtu apgalvot, ka 100% viss, kas iekļauts šajā Projektā un tā Konceptijā, ir īpašs šī vārda patiesākajā nozīmē. Iespējams, daudzu nenovērtēta ir īstenībā unikālā iespēja vērot, kā tiek radīti brīnumaini stikla mākslas darbi “Līvānu Stikla un amatniecības centra” stikla pūšanas darbnīcā daudz tuvāk procesa tuvplāniem, kā tas ir iespējams vienā no slavenākajiem līdzīgiem tūristu galamērķiem Eiropā – *Glasi Hergiswil* Šveicē (<https://www.glasi.ch/en/>), vai ievērojami tuvāk, nekā lidot uz ASV, lai aplūkotu stikla muzeju *Corning Museum of Glass*, kas atrodas Finger Lakes reģionā (zināma līdzība ar Zilo ezeru zemi, jo Finger Lakes reģions tāpat kā Latgale vai Aukštaitija ir bagāts ar ezeriem, un vēl viena sakritība – viens no muzeja ēkas arhitektiem tāpat kā mūsu Nacionālajai bibliotēkai ir latvietis Gunārs Birkerts).

Pastaiga pa Koku galotņu taku jebkurā no gadalaikiem vai kukurūzas labirinta uzvarēšana vasaras sezonā (abi atrodas netālu no Anīkšķiem Lietuvā) būs tieši tik īpaši piedzīvojumi, cik īpašs būs katra noskaņojums tajā mirklī un mīlēti cilvēki, ar kuriem kopā ceļosim. Izbrauciens ar šaursliežu vilcienu (*Sauruku*), kas savulaik bija Anīkšķu galvenā satiksmes maģistrāle, vai aviācijas tehnikas aplūkošana “*Istros Aviaparkas*” – prieks acīs būs visiem tehnikas entuziastiem un, protams, bērniem. Kopsavilkums – īpašas ir *Tour de Crafts* radītās sajūtas, un tādas ir iespējams izbaudīt pie visiem Projekta dalībniekiem gan Latgalē, gan Aukštaitijā un Zemgalē.

Attēls Nr.21. Koku galotņu taka ziemā.

Ģeogrāfiskā sasaiste ir balstīta uz izveidojamo maršrutu uzdevumā definētajiem amatnieku aktivitāšu punktiem. Pie attālumiem, kādi objektīvi jāveic no eventuālajām ceļojuma sākuma lokācijām un degvielas aktuālajām izmaksām – novirzīšanās no līnijas, kuru nosaka amatnieku atrašanās vietas, ir pieļauta visos trijos maršrutos tikai salīdzinoši mazās distancēs. Konceptcija ir izveidot Amatnieku iepazīšanas un jaunrades sajūtu radīšanas tūri – jaunu un specifisku tūrisma projektu. Viena no Koncepta radīto tūrisma produktu pamatvērtībām ir apstākļi, ka nav paredzēta visu zināmo un populāro tūrisma vietu kārtējā “izskriešana”, bet piedāvājuma kaleidoskopu veido tieši šis *Tour de Crafts* – Amatnieku ceļš. Saistīto piedāvājumu “grozā” dominē tikai tas, kas sastopams tieši šī ceļa tuvumā, lai sniegtu vizuālo un informatīvo atslodzi un ļautu atkal no jauna uzņemt zināšanas un jaunas sajūtas nākamajā amatniecības pieturvietā.

Mazliet sarkastiski šo tēmu varam ilustrēt ar salīdzinājumu, ka *Tour de Crafts* produktiem Latvijā un Lietuvā ir jākonkurē ar Luvru Parīzes centrā, *Disneyland Paris*, kas izvietojusies aptuveni 35 km no tās, *The National Museum Oslo* Norvēģijā, kas ir Skandināvijas muzeju dzīves jaunums, vai Londonas pērlēm – *British Museum*, *Tate Modern* vai *National Gallery*, jo tie visi ir vienādā sasniedzamības laikā no Rīgas vai Viļņas. Četras stundas automašīnā, nereti izbaudot papildu stundas, pārvarot ceļa darbu posma daudzus luksoforus, vai šāds pats ceļā patērētais laiks ar lidmašīnu un taksometru. Praktiski jebkuram tūrisma projektam apskatītajos Areālos viena no lielākajām blaknēm ir ceļā pavadītais laiks, un jābūt godīgiem – ne visos ceļa posmos mūs priecē harmoniskas un aizraujošas ainavas. Daļa nobraukto kilometru vedīs pa salīdzinoši vienmuļiem mežiem vai līdzenu lauku ainavu bez atsevišķos Zemgales posmos redzamās līdzenumu perspektīvas vai Latgales pauguriem, kas dažviet tiešām atgādina Šveici, bet tāpat kā ezeri – paslēpušies aiz ceļmalas krūmiem un kokiem. Pozitīvais – visā klātienē izbrauktajā maršrutā lielākā daļa teritorijas bija ļoti sakopta un priecēja acis, bet neapdzīvotie un bieži arī citādi neapstrādātie ainavas posmi tomēr ir gari un nogurdinoši gan pie auto stūres, gan pasažieru statusā. Šie ir argumenti, lai maršruti būtu veidoti lakoniski un praktiski.

Attēls Nr.22. Puķu kompozīcija pie Marka Rotko mākslas centra Daugavpilī.

Jebkura Latvijas un Lietuvas tūrisma produkta negāciju trijotnē gandrīz vienmēr atradīsies vieta pozīcijām “Naktsmītnes” un “Ēdināšana”. Zems iedzīvotāju blīvums, par ko mūsu valstī tik daudz priecājas, jo šādi varam pretendēt uz statusu kā vienas no “zaļākajām” valstīm Eiropā, rada arī blaknes. Viesmīlības biznesa kvalitatīvai un bezpārtraukumu uzturēšanai nepieciešama cilvēku plūsma, kas mūsu valstīs ir tikai lielākajās pilsētās vai “Top 5” tūrisma objektos. Pandēmija šīm nozarēm radīja *Perfect Storm*²⁷ notikumu, un mums jābūt godīgiem pret sevi un apkārtējiem – kvalitatīvi un brīvi

pieejami šie pakalpojumi visās maršruta lokācijās ārpus lielajām pilsētām šobrīd nav un tuvākajā laikā nebūs. Tūristiem un tūrisma dzīves organizatoriem ar to ir jārēķinās. Ēdinātāji bieži darbojas tikai "uz pieprasījumu" – nav iespējams individuālam ceļotājam sazvāņoties sakombinēt precīzu laiku, kad kāds kādā vietā atnāks, uztaisīs un pasniegs, iespējams, pat ļoti kvalitatīvu maltīti, ja ceļā starp apskates punktiem, meistarklasēm un potenciālo ēdinātāju jānobrauc vairāki desmiti kilometru. Viesnīcas, kas uzskatāmas tiešām par viesnīcām ar 24h recepciju, stāvvietu, brokastīm un kvalitatīviem numuriņiem ir tikai lielākajās pilsētās. Labākās viesu mājas vasaras periodam tiek rezervētas un ir aizņemtas praktiski uz visu mūsu ziemeļvalstu īso vasaras laiku jau vairākus mēnešus pirms pašas vasaras sākuma (vismaz uz nedēļas nogalēm – noteikti), un tikpat dramatiski tās pārsvarā visas ir slēgtas ziemas periodā. Anketējot un intervējot Projekta dalībniekus, vairāk nekā 50% atzīmēja šo par vienu no lielākajām problēmām. Maršrutā ir iekļautas Naktsmitņu un Ēdināšanas lokācijas Latgalē, kas nebija slēgtas uz Lauka darbu veikšanas brīdi un atbilda Aģentūras redzējumam par šīs grupas objektiem, un to sasniegšanai nebija jāveic vairāk nekā aptuveni 5 km no maršruta pamatlīnijas.

Lietuvas Partneru veidotajos lokālajos maršrutos to drukātajās kartēs ir norādītas Lietuvas ekspertu atlasītās naktsmitnes un ēdināšanas pakalpojumu sniedzēji. Jāatzīmē, ka šobrīd objektīvu ārējo apstākļu dēļ situācija šajā jomā visu laiku dinamiski mainās – pakalpojumu sniedzēji var būt pēkšņi nepieejami vai atsākt strādāt ar citu nosaukumu un mainītā lokācijā. Tādēļ iekļauts ir minimāls skaits un vairāk tikai indikatīvi (ilustratīvi).

Attēls Nr.23. Viesnīca "Latgola" ziemas laikā ir viena no retajām viesiem pieejamajām naktsmitnēm ar recepciju, kura atvērta visu diennakti.

12. Ieteikumi veiksmīgai tūrisma attīstībai Projekta teritorijā (Areālā), projekta partneru teritorijās (Areālos) vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī

Apskatot vispārīgi visa tūrisma²⁸ attīstību visos iespējamajos līmeņos (vietējā, nacionālā un starptautiskā), dotā Projekta un Konceptijas ietvaros mēs varam rekomendēt integrēt Amatniecības ekosistēmu ievērojami lielākajā tūrisma ekosistēmā uz abpusēja izdevīguma pamatprincipiem un attīstīt šo sadarbību visos nosauktajos līmeņos.

Neliela atkāpe attiecībā uz klasifikāciju, jo tūrisma definīcijas pasaulē mēdz būt atšķirīgas. Lielbritānijas tūrisma attīstītāji, piemēram, konceptuāli citādi definē tūrisma galvenos līmeņus

(mūsaprāt, precīzāk un loģiskāk) – vietējais (*Domestic*), ienākošais (*Inbound*) un izejošais (*Outbound*) tūrisms²⁹. Latvija un Lietuva ir pārāk mazas valstis, lai tūrisma dalītu vietējā un nacionālajā, bet starptautiskais tūrisms un tā pārvaldīšana ir ļoti atšķirīgs pēc būtības ienākošajam un izejošajam tūrismam, lai tos izvērtētu kopīgi.

Otra atkāpe – kā jau norādījām dokumenta sākumā, uzskatām, ka šobrīd materiālā ziņā ir jēgpilnas tikai īstermiņa aktivitātes, vidējo un ilgtermiņu nokļaujot ar nemateriāla rakstura plāniem.

12.1. Tūrisma ekosistēmas iespējamās inovācijas kopumā attiecībā uz aktivitātēm vai to plānošanu, ko varētu realizēt Latgales plānošanas reģions (LPR) un veiksmīgas ieviešanas gadījumā – Projekta partneri Lietuvā un Zemgalē

12.1.1. Izveidot hibrīdu³⁰ reģionam kopīgu un vienotu TIC. Hibrīda ideja šajā gadījumā nozīmē faktu, ka darbs fiziski notiek klātienē kādā no, piemēram, LPR birojiem ar vismaz diviem pilna laika darbiniekiem. Vismaz divi – lai saprātīgu iespēju robežās nodrošinātu servisu nepārtrauktību komandējumu, atvaļinājumu un iespējamo slimošanas dienu laikā, kā arī savstarpēji saskaņota grafika ietvaros spētu nodrošināt vismaz ierobežotas atbildes iespējas tiešsaistes čātā, piemēram *Crisp*³¹. Bet šis TIC nekad nepieņemtu apmeklētājus uz vietas. Klātienē darbinieki, kas nav pieejami publiski. Ideja ir neveidot sāncensību (iekšējo konkurenci) ar esošajiem novadu TIC, novadpētniecības muzejiem vai līdzšinējām spontāni veidotajām tūrisma struktūrām, bet, pirmkārt, nodrošināt informētu, jēgpilnu un loģisku rekomendējošu menedžmentu un klientu attiecību vadību, lai pastāvīgi un patstāvīgi atjaunotu informatīvo bāzi, mājaslapu (kas būtu jāizveido, balstoties tieši uz šo hibrīda TIC specifiku) un minimālo specifisko klātienē sociālajos tīklos. Otrkārt, akumulēt aktīvos projektus to fināla fāzēs, lai pēc to termiņu beigām veiksmīgākās aktivitātes vai to laikā radītās materiālās un nemateriālās vērtības tiktu saglabātas – izpildītu tos vēlējuma norādījumus, kādi nepārprotami tika saņemti Lauka darba veikšanas laikā attiecībā uz līdzšinējo praksi un dažādu tūrisma nozares projektu realizāciju. Ideja nav unikāla – konceptuāli uz līdzīgu tehnoloģiju bāzes šobrīd klientu servisu un ļoti lielu skaitu vienlaicīgu projektu komunikāciju pārvalda lielākā daļa sociālo tīklu. Atkāpe – protams, kvantitatīvā plānā šo tirgus subjektu komandas ir tūkstoškārt lielākas par divu profesionāļu minimumu! Bet lielākajā daļā gadījumu viņu klientu apkalpošanas personāls nav sasniedzams tiešai komunikācijai pat lieliem institucionāliem spēlētājiem. Mēs esam ļoti kritiski pret šādu praksi sociālo tīklu biznesa modelī šobrīd, jo viņu ietekme ir nereti kļuvusi lielāka pat par atsevišķu valdību rīcībspēju, sociālie mediji kopumā ir izspieduši no tirgus daļu tradicionālo mediju, un to mākslīgā intelekta automatizēto sistēmu kvalitāte un darbības sekas ir ļoti diskutablas tēmas. Tomēr sākotnēji šāda stratēģija tiem ļāva nodrošināt gan strauju izaugsmi, gan klientu reālu apmierinātību, vienlaikus tērējot ievērojami mazāk līdzekļu salīdzinājumā ar klasiskajiem tirgus spēlētājiem un to klientu apkalpošanas modeļiem.

Trešais iespējamais šāda Hibrīda TIC uzdevums būtu iedzīvināt un nodrošināt Latvijā tādas praktiski neesošas, bet Eiropā un pasaulē izprastas institūcijas vai servisa realizāciju kā industrijas vai reģiona ombuds³², ko latviski mēdz atsevišķos gadījumos saukt arī par tiesībsarga institūciju. Latvijas Republikas Tiesībsargs ir ievērojami vispārīgāka institūcija nekā lielākā daļa ombuda biroju pasaulē, kas specializējas uz kādas konkrētas jomas vai nozares pārraudzību un mediatora³³ servisa nodrošināšanu. Šajā gadījumā mēs ar mediatora servisu noteikti neidentificējam šķīrējtiesas, kas tomēr ir atšķirīga juridiska struktūra. Hibrīda TIC varētu nodrošināt pakalpojumu strikti reģiona un industrijas robežās ar mērķi panākt emocionāli neitrālu rezultātu iespējamajos konfliktos, kādi viesmīlības servisa jomā var nopietni kaitēt reģiona un individuālo spēlētāju reputācijai, kā arī laika gaitā kļūt par zināmu autoritāti, kas var konsultēt dažādos sarežģītākos, bet industrijai nozīmīgos jautājumos, kuros komersantiem var nebūt nepieciešamo zināšanu. Protams, šāda struktūra, “nolaižoties līdz lokālam un šauri segmentētam problēmu lokam”, ar laiku var kļūt par zināmu “sūdzību biroja” lomas izpildītāju, kas kopumā var vairāk palīdzēt, nevis kaitēt, jo šāda funkcionalitāte pie atbilstošas pārvaldības un zināma veiksmes faktora kļūst par drošības vārstu eventuālām krīzēm.

12.1.2. Izveidot tūrisma pakalpojumu sniedzēju sertifikācijas institūciju kā jaunu kvalitātes zīmi, bet koncepcijas līmenī ar ļoti specifisku pamatuzdevumu – radīt un uzturēt instrumentu, kas nodrošina iesaistīto subjektu pašu vēlmi pastāvīgi un patstāvīgi uzturēt aktuālu savu kontaktinformāciju un savas darbības operatīvo statusa informāciju. Ideja kā, iespējams, šo sertifikācijas funkcionalitāti varētu pasargāt no birokrātijas, uztveres negācijām un formālisma: Izveidot to kā Latgales Amatnieku Ģildi (vai Cunfti) ar tās unikālu un individualizētu mediju. Šādi mēs seno amatu prasmju atdzimšanu redzami sasaistītu arī ar seno sociāli-ekonomisko struktūru atdzimšanu. Formālu, bet funkcionālu sertifikāciju apvienojot ar renovētu vēsturiskās Ģildes institūciju un mūsdienīgu saziņas līdzekļiem,

izmantojot komponentes no kvalitātes zīmju (piemēram, "Zaļā karotīte") labākajām praksēm, varētu radīt inovatīvu instrumentu amatniecības dzīves straujākas, kvalitatīvākas un ilgtspējīgākas attīstības nodrošinājumam gan Latgalē, gan pārējās Projekta lokācijās un veiksmīgāk integrēt amatnieku kopienu tūrisma industrijas procesos.

Mērķis – radīt nevis kārtējo labāk vai sliktāk ilustrēto mājaslapu, brošūru vai karti, kurā gadu no gada atkārtojas (subjektīvs autoru vērtējums!) vismaz 51% nozares spēlētāju, tikpat "vienoti" jaucot pakalpojumu jomas, iespējas, vienlaikus nesniedzot pat sezonai piesaistītu reālā darba laika informāciju, bet radīt platformu, kurā gan vietējie ceļotgribētāji, gan ienākošā tūrisma organizatori un proaktīvākie ceļotgribētāji varētu iegūt operatīvi aktualizētu informāciju par pakalpojumiem, kas ir pietuvināti 24/7 pakalpojumu sniedzēju statusam – viesnīcām, restorāniem, kafejnīcām, muzejiem un tiem pielīdzināmām kultūras iestādēm un sakrālajiem objektiem. Ar nosacījumu, ka sākotnēji izveidotajā pamatresursā ir tikai tie jomas spēlētāji, kas var nodrošināt maksimālu iespējamo pieejamību, definētu darba un apkalpošanas laiku, izslēdzot no šāda saraksta visu to kvantitatīvi lielo subjektu loku, kuru pieejamība ir savstarpējo sarunu rezultāts. Šie subjekti jau ir plaši pārstāvēti daudzskaitlīgos tiešsaistes un drukātajos medijos Latgalē, bet klientiem principā nav pieejama viegli izmantojama informācija par tiem pakalpojumiem, kuri var tikt saņemti, "pieņemot lēmumu no rīta, par braucieni uz Latgali apskatāmās dienas pēcpusdienā vai vakarā".

Aktuālajai sociāli ekonomiskajai situācijai un dzīves ritmam, mūsdiā, ir nepieciešams tieši šāds super īstermiņa tūrisma piedāvājumu portāls. Sarunvalodas līmenī – atver, izvēlies, brauc – tu tiks gaidīts un apkalpots. Tagad, tūlīt un tā katru dienu, vai arī pakalpojumu sniedzējs nav kvalificējies šim portālam. Tas nenozīmē, ka nākotnē nevar radīt papildu sarakstus ar ekskluzīviem pakalpojumu sniedzējiem, ar alternatīviem pakalpojumu sniedzējiem vai īpašu ekoloģisko pakalpojumu sniedzēju klāsteri, bet tā noteikti nav prerogatīva³⁴. Mēs apzināmies, ka Latgale vai LPR nevar patstāvīgi atrisināt kritisko situāciju daudzās jomās, nevar samazināt attālumu līdz Rīgai vai Viļņai un nevar izmainīt klimatu. Bet LPR var segmentēt un autorizēt tos pakalpojumu sniedzējus, kas tomēr reāli var piedāvāt klasiskus, kvalitatīvus un pieejamus viesmīlības pakalpojumus, neskatoties uz iespējamo kritiku, ka šādā platformā ir tikuši ignorēti labākie, skaistākie vai lētākie.

Attēls Nr.24. Latgales kopstends izstādē Balttour 2015 ar apvienoto tūrisma industrijas un amatnieku komandu.

12.1.3. Nodrošināt Latgales kā kopīga tūrisma produkta adekvātu augsta līmeņa pārstāvniecību gan nacionālajā tūrisma izstādē *Balttour*³⁵, gan pēc ģeopolitiskās spriedzes mazināšanās un karadarbības beigšanās Eiropā – veidot inovatīvus stendus tūrisma izstādēs pasaulē, lai atjaunotu pandēmijas un aktuālā Ukrainas kara rezultātā būtībā iznīcināto ienākošo starptautisko tūrisma. Piemēram, *ITB Berlin*³⁶, *IMEX America*³⁷ vai *ITB Asia*³⁸, nosedzot svarīgākos kontinentus. Iespējamā tēma – *Ready-to-Wear* tūrismā Baltijā!

12.2. Amatnieku ekosistēmas iespējamās inovācijas kopumā attiecībā uz aktivitātēm vai to plānošanu, ko varētu realizēt Latgales plānošanas reģions (LPR) un veiksmīgas ieviešanas gadījumā – Projekta partneri Lietuvā un Zemgalē

12.2.1. Izveidot Amatnieku atbalsta centru (AAC) vai, ja jau sākotnēji tas tiek kooperēts ar Hibrīda TIC, – jauno struktūru varētu nosaukt par Latgales Amatniecības un Tūrisma Atbalsta Centru (LATAAC). Spēkā būtu identiska hibrīda ideja un nosacījumi, kas minēti Konceptcijas 12.1. punktā. Apvienotās struktūras gadījumā sākotnējais minimālais štata darbinieku skaits – trīs pilna laika pozīcijas, kur visiem darbiniekiem jābūt apmācītiem un sagatavotiem tādā līmenī, ka tie var pilnībā aizstāt cits citu un būtu tiesiski garāku komandējumu (piemēram, izstādes) gadījumā pilnvērtīgi aizstāt arī struktūrvienības vadītāju, kā arī būt vienlīdz kompetenti gan par tūrisma, gan amatniecības jautājumiem un sniegt eventuālos ombuda pakalpojumus arī lokālajā amatniecības ekosistēmā.

12.2.2. Būtiskākie AAC vai LATAAC uzdevumi tieši amatniecības dzīves organizācijā Latgalē, kas veiksmīgas to realizācijas gadījumā var tikt adaptēti un pārņemti arī pie Projekta partneriem:

- a. Pastāvīga specifisku amatnieku izglītības programmu īstenošana. Iespējamās tēmas: digitālā komercija, autortiesību jautājumi, nodokļu sistēma ar fokusu uz sarežģītākām situācijām, veicot komerciālus darījumus ārpus ES teritorijas, darbs ar bērniem, darbs ar jaunatni, konfliktsituāciju risināšana psiholoģijā, ikgadējās globālās modes tendences, energoefektivitāte, starptautisko programmu apgūšana, dažādu globālā "zaļā kursa" iespēju izziņošana un apgūšana, ergonomija darba vietā, darba drošības jautājumi, viesmīlības biznesa pamati tiem amatniekiem, kuri vēlas paplašināt savu piedāvājumu tieši ar viesmīlības pakalpojumiem;
- b. 8/5 ar ierobežotu pakalpojumu klāstu 10/7 – fiksētas maksas daļēji subsidētu attālinātu konsultatīvu pakalpojumu pieejamība reģistrētiem amatniekiem par būtiskākajām trim tēmām, kurās var būt nepieciešama operatīva ārēja speciālista palīdzība – juridiski jautājumi (autortiesības, GDPR, nodokļi), psihologa konsultācijas, IT speciālista konsultācijas, fokusējoties uz sociālo tīklu platformu un problēmsituāciju pārvaldību, kas nav saistītas ar satura radīšanu;
- c. Sertifikācijas institūcijas izveide un ilgtspējīga uzturēšana LPR teritorijā, kas veidota pēc kvalitātes zīmes funkcionalitātes principa un vienlaikus nodrošina Konceptcijas 11.1.2. punktā norādīto operatīvās informācijas aktualizēšanu un pieejamību sabiedrībai. Atšķirībā no tūrisma tiešās specifikas amatnieku sertifikācijas gadījumā ir būtiski reizē ar sertifikāciju veidot atsevišķo amatniecības jomu miniklāsterus, lai ārējā komunikācijā būtu vieglāk piedāvāt segmentētus un/vai precīzāk mērķētus produktus, tostarp – integrējot tūrisma pakalpojumus;
- d. Saules paneļu projektu centralizēta lobēšana un pārvaldīšana, lai nodrošinātu finansējuma iespējas energoietilpīgu amatniecības darbnīcu aprīkošanai ar alternatīvās enerģijas avotiem, izmantojot institucionālo fondu atbalstu;
- e. Amatniecības produktu pārdošanas kultūras un stendu organizēšana degvielas uzpildes stacijās (DUS) LPR teritorijā līdzīgi, kā tas tiek gadu desmitiem ilgi risināts Vācijā un Francijā. Tieši tāpat kā agrāk šmakovka – šādas Rietumeiropā pašsaprotamas aktivitātes līdz pat šim brīdim tiek ignorētas Austrumeiropā, bet patērētāju paradumi mainās un veiksmīga pilotprojekta gadījumā iespējama arī šādu Latgales produktu stendu ekspansija visā Latvijā, piemēram tādās mazāk konservatīvās DUS ķēdēs kā KOOL³⁹;
- f. Iespējamā amatnieku dalības nodrošināšana vietējās un starptautiskajās tūrisma izstādēs vienotā sinerģijā ar Latgales tūrisma industrijas pārstāvjiem;
- g. Vienotu norāžu (fizisko) izstrāde, izgatavošana un uzstādīšana sertificētiem LPR amatniekiem, lai nodrošinātu šo lokāciju kvalitatīvas sasniegšanas iespējas autotūristiem, kuri nepārzina lokālo ceļu vai ielu tīklu, ieskaitot visu birokrātiski administratīvā sloga funkciju uzņemšanos, lai saskaņotu atsevišķos projektus LR un vietējās pašvaldības struktūrās;

- h. Aktivitāšu ģenerēšana un atbalstīšana ziemas periodam – orientējoši tās varētu būt inovācijas Gorilla mārketinga⁴⁰ aktivitātēs un organizatorisks atbalsts periodam no oktobra līdz martam (GOOM);
- i. Ikgadēja *Tour de Crafts* maršruta atjaunošana, lai Projekts būtu ilgtspējīgs un nākamajos maršruta izlaidumos jau notiktu amatnieku sacensība par iespējām iekļūt limitētā vietu skaitā, iespējams, pat katram novadam izdalīt savu vietu skaitu;
- j. Specifisku profesionālu maršrutu izstrāde amatniekiem no citiem Latvijas un Lietuvas reģioniem – “Steļļu ceļš” vai “Tikai māls”, kas var būt piesaistīti konkrētiem laikiem – divas vai četras reizes gadā ar piesaisti gadalaikiem. Konkrētos datumos ir vieglāk nodrošināt pieejamību, apmeklējumu un kvalitāti, kā arī pasākuma unikalitāti, jo tam var īpaši gatavoties un izvēlēties gada tēmu – līdzīgi kā tiek izvēlēts “gada augs” vai “gada dzīvnieks”;
- k. Amatnieku tirdziņu iespējama organizācija sadarbībā ar esošajiem šādu pasākumu rīkotājiem un atbalstītājiem.

13. Rekomendācijas mārketingam

Aktuālajā sociāli ekonomiskajā (hiperinflācija un resursu deficīts apvienojumā ar daudzu industriju produktu un pakalpojumu pieprasījuma kritumu) un dinamiski eskalējošu globālo satricinājumu radītajā objektīvajā situācijā nav lietderīgi realizēt lielāka apjoma aktivitātes, jo nav zināmas vidējā laika horizonta (orientējoši – nākamās tūrisma sezonas) biznesa vides nosacījumi, energoresursu un izejmateriālu cenu līmenis, iespējamais pieprasījums un varbūtējie politiskie uzstādījumi. Bet šādos laikos ir ļoti svarīgi nezaudēt komunikāciju ar potenciālajiem klientiem publiskajā un institucionālajā vidē, jo pēc visām krīzēm ir tikpat nežēlīgs un bezkompromisa starta izaugsmes periods (nereti ļoti īss), kurā tirgus dalībniekiem ar pozitīvas komunikācijas identificētu esamību stagnējošās fāzes laikā tirgus parasti sniedz zināmas priekšrocības konkurentiem, kuri ir pilnībā upurējuši mārketinga un sabiedrisko attiecību budžetus krīzes tumšākajos brīžos. Šobrīd tās varētu būt sabiedriskās attiecības, ko nosedz LPR apvienojumā ar katra indivīda kvalitatīva un regulāra (vismaz divas reizes nedēļā) satura radīšanu un publicēšanu sociālajos tīklos. Abos gadījumos tēmai un fokusam jābūt uz idejas un produkta estētisko kvalitāti, dizainu, emocijām, vēsturi, bet noteikti nedrīkstētu izcelt aicinājumu pirkt vai cenu. Fiskālā puse šobrīd ir toksiska, un mums būtu no tās jāizvairās līdz vispārīgās situācijas stabilizācijai vidējā termiņā.

Viedi būtu izstrādāt un realizēt netradicionāliem produktiem netradicionālu mārketingu. Bet *Tour de Crafts* ideja nav viennozīmīgi uzskatāma par netradicionālu vai īpaši inovatīvu, jo dažādi “amatu ceļi” vai “industriju ceļi” ir ikdienišķa vai nu jau pat nedaudz vecišķa prakse gandrīz visās lielajās ekonomikās ar attīstītu tūrisma industriju. Esam tāpat identificējuši, ka Latgales virziens vismaz Latvijā ir jau pietiekami sen saistīts ar amatniecību kā ceļojuma norises katalizatoru. Tātad veiksmīgam produktam katrā konkrētajā gadījumā būtu jāmeklē iespēja piešķirt šo netradicionālo, jeb inovatīvo komponenti. Labi piemēri ir kāda konkrēta amata īpašās dienas īpašās lokācijās – atpazīstamākie un vairāk praktizētie ir keramikas cepļa kurināšana un atvēršana vai tikai atvēršana. Radošās iespējas šādu lokālu aktivitāšu organizēšanai ir ļoti plašas, un, ja pasākumu ir izdevies veiksmīgi realizēt novada vai LPR robežās, – ir pamats sākt darbu pie tā mārkētēšanas Latvijas mērogā, vienlaikus veicot izpēti vai dotajā laika logā nav paredzētas kādas ienākošā tūrisma aktivitātes, kurām varētu piedāvāt sadarbību.

Jebkuru meistarklasi amatnieka darbnīcā var pārvērst par īpašu projektu, ja mēs to saistīsim ar kādu papildu aktivitāti, krāsu, kopīgu maltītes gatavošanu vai īpašu pasākuma norises lokāciju. Uzaicinot klasisko mediju pārstāvjus uz šādu pasākumu, var piedāvāt informatīvu barteri – parasta svilpaunieku meistarklase var kļūt, piemēram, par “ziņu portāla X svilpaunieku meistarklasi ar maizes cepšanu”, kas veiksmes gadījumā var nozīmēt bezmaksas reklāmas izplatīšanu informatīvā partnera kanālos, ieskaitot plašu pasākuma atspoguļojumu pēc tā norises. Ja pasākums norisinās kādā tūrisma lokācijā, – tiktu apvienotas (integrētas) uzreiz trīs komponentes: amatniecība, Latgales kulinārais mantojums un tūrisms kā tāds. Savukārt inovāciju komponenti var piešķirt, šādu meistarklasi papildinot ar iespēju saņemt “Svilpaunieka izgatavošanas licenci” – tehnoloģiju daudzos populāros tūrisma galamērķos, lai personalizētu un padarītu īpašas pat šķietami nenozīmīgas tūrisma atrakcijas. Ja šī “licence” būs kāds citas jomas amatnieka roku darbs un to pasniegs kāda sabiedrībā pazīstama persona, dalībnieki noteikti ar to dalīsies savos sociālo tīklu kanālos, nodrošinot papildu *buzz*⁴¹ par miniprojektu. Protams, visam projektam vienmēr jābūt izpildītam ļoti kvalitatīvi neatkarīgi no pieejamā budžeta.

Visām Projekta Areālā iekļautajām lokācijām mēs redzam vienu universālu ienākošā tūrisma subjektu

sasniedzšanas kanālu – nacionālo lidsabiedrību *airBaltic*. Tieša reklāma salona žurnālā *BalticOutlook*, *Tour de Crafts* bukleti un kartes lidmašīnu salonos ar katra amatnieka kontaktiem skenējamu QR kodu veidā, amatnieku darbu iegādes iespējas lidojuma laikā – tikai dažas no idejām. Protams, šāda kanāla izmantošana prasa salīdzinoši ilgu un sarežģītu administratīvi komunikatīvo darbu, lai atrastu kopsaucēju sadarbībai un minimizētu izmaksas, kas šādām kampaņām bez sociālās līdziesaistes var būt ļoti lielas. Jāpiebilst, ka *airBaltic* kā kanāls vienlīdz labi strādās gan uz ienākošo tūrismu, gan uz garantēti pirkspējīgu vietējo klientu.

14. Idejas iespējamiem risinājumiem, kā nodrošināt, ka tūristi vienā ceļojumā izbrauktu visu *Tour de Crafts* maršrutu vai maršrutus

Lai kvalitatīvi un jēgpilni izbrauktu *Tour de Crafts* sagatavotos lokālos Latgales maršrutus “Ūdens ceļš” un “Uguns ceļš”, ikvienam interesentam jāsāk zināms plānošanas, komunikācijas un sagatavošanās darbs, veicot gan amatnieku pieturvietu un meistardarbnīcu rezervāciju (praksē ir ļoti sarežģīti izveidot loģisku secību, jo vasaras tūrisma periodā noteikti būs dienas, kurās viens vai vairāki amatnieki nebūs pieejami vai nebūs pieejami ceļotājam pieņemamā laikā), gan laikus rezervējot naktsmītnes un pārdomājot sev vēlamo izklaides plānu, piemēram zvejošanu, izbraukšanu ar laivām vai izjādes ar zirgiem. Orientējoši katrs no maršrutiem šādā gadījumā aizņems nedēļu. Savukārt brauciens no Balviem līdz Dobelei caur Aukštaitiju ar vismaz 90% amatnieku apmeklējumu – divas nedēļas, ja mēs apskatām atpūtu un amatu prasmju iepazīšanu, nevis ātrumsacīkstes. Objektīvi pie pastāvošajām viesmīlības pakalpojumu un degvielas cenām šāds ceļojums būs izmaksu ziņā salīdzināms ar nedēļas nogali Parīzē ar lidmašīnu vai braucienu ar automašīnu zvejojot uz Somiju līdz pat Polārajam lokam.

Kā jau esam norādījuši vairākos saturiskajos Konceptcijas punktos iepriekš – pat šīs izmaksas visdrīzāk nebūs lielākais apdraudējums, lai interesenti izbrauktu visu(-s) maršrutus. Amatnieku sasniedzamība sezonas karstumā (kad veiksmīgākie paši atpūšas, piemēram, Itālijā, vai ir aizveduši bērnus jau ziemā apsolītā braucienā uz jūru) būs dramatiski zema, tāpat kā laba servisa viesu māju pieejamība nedēļas nogalēs, kas maršrutu tā plānošanas laikā pārvērtīs līdz nepazīšanai, noīsinās tajā iekļautos punktus un tikpat iespējams, ka atsevišķas Projektā neiekļautas lokācijas ceļotāji piemeklēs klāt paši no tā brīža piedāvājuma. Rezultāts būs pozitīvs, jo viņi tomēr apmeklēs Latgali, Aukštaitiju un Zemgali. Bet pastāv pietiekami daudz iespēju, lai sasniegtu ideālo mērķi – vismaz par 75% augstāku maršruta punktu apmeklējumu un sajūsmu par spēles komponenti, kas sniedz gan azartu, gan palīdzēs sasniegt mērķi dalībniekiem un organizatoriem. Tāpat kā visa *Tour de Crafts* projekta iedzīvināšanai ilgtermiņā, mūsu piedāvātajām aktivitātēm būs nepieciešams institucionālais organizators – LPR, kāds no Partneriem vai vislabāk – Konceptcijā piedāvātais Hibrīda TIC, AAC vai LATAAC.

14.1. Ilgtermiņa risinājums, kas pieļauj izbaudīt Latgali un Partneru Areālus visas sezonas garumā, apmeklējot *Tour de Crafts* lokācijas – akcija “Apgūsti amatus un atved mājās balvu!”

Ideja – dalībnieki zināmā laikā var reģistrēties tiešsaistē izveidotā resursā un saņemt pa pastu vai uz pakomātu dalībnieka apliecību, kurā ir vieta atbilstošajam skaitam zīmogu vai uzlīmju. Akcijai ir laiks, kurā dalībnieks savāc daļu vai visus autentiskos katra amatnieka marķējumus. Šajā gadījumā uzlīmēm vai zīmogiem, protams, jābūt unikāliem katram amatniekam. Uzlīmēm ir kontrolējams skaits, bet sarežģītāka lietošana, un tās var būt arī dārgākas, zīmogi ir demokrātiskāks risinājums, bet nav jēgpilni kontrolējams to lietojumu skaits.

Šajā laika logā katrs dalībnieks patstāvīgi plāno braucienus un cenšas iegūt pēc iespējas vairāk marķējumu. Pēc akcijas beigām kādam no amatnieku punktiem ir piešķirtas tiesības un pienākums veikt aizpildīto dalībnieku kartīšu savākšanu un apmaiņu pret kādu no amatnieku darbiem. Dārgākie darbi tiek piešķirti par pilnu maršrutu, bet arī 50% vai 75% veikuma uzrādītāji var iegūt kādu jauku suvenīru, piemēram, sviļpaunieku komplektā ar *Tour de Crafts* Diplomu par dalību projektā jau konkrēti uz dalībnieka vārda.

Ar Projekta dalībniekiem (amatniekiem), kas iekļauti maršrutā, Organizators noslēdz sezonālu sadarbības līgumu par dalību šajā *Tour de Crafts* veicināšanas akcijā un par savstarpēji saskaņotām cenām nopērk balvu klāstu. Balvas tiek reklamētas akcijas kampaņas materiālos, nodrošinot to autoriem publicitāti, kas citādi nebūtu iedomājama, jo šajā gadījumā sabiedrisko attiecību komponente būs īpaši spēcīga. Platforma ļauj ļoti plaši izvērst papildu aktivitātes, ieskaitot jau sākotnēju reģistrāciju konkrētām balvām, īpašu balvu pirmajam dalībniekam, kas aizpilda apliecību, noslēguma zaļumballi un daudz citu radošu aktivitāšu. Īpaša publicitāte, protams, būs balvas apkalpojošajai pieturvietai, kas loģiski varētu būt kā noslēdzošā zīmoga vai uzlīmes izsniedzēja.

Mūsaprāt, šī loma būtu piemērota Krāslavas Amatniecības centram, ja apskatām Latgales maršrutus, vai Upītes tradicionālo amatu centram Panevēžā, ja iekļaujam Aukštaitiju. Visa lielā maršruta izspēles gadījumā noslēdzošais marķējums un balvas izsniegšana varētu notikt Dobeles Amatu mājā.

14.2. Auto orientēšanās rallijs, kas norisinās konkrētā nedēļas nogalē un kura ietvaros ir jāpaviesojas visās *Tour de Crafts* lokācijās – “Latgales Amatnieku rallijs!” vai “*Rallye Tour de Crafts*”.

Projekta Konceptcijas autori 2007. gadā ir veidojuši Latgalē līdzīgu auto orientēšanās pasākumu ar galveno balvu – jaunu automašīnu Toyota RAV4. Atsaucība un kaislības šajā pasākumā bija ļoti augstā līmenī, un esam pārliecināti, ka šādas sacensības pat ar ievērojami pieticīgāku Galveno Balvu varētu būt gan ļoti apmeklētas, gan plaši atspoguļotas masu medijos un sociālajos tīklos.

Ideja ir vienkārša, bet realizācija prasa projekta komandas un tiesnešu brigādes savlaicīgu izveidi un profesionāļu piesaisti pasākuma tehniskajai pusei, lai ievērotu drošības, GDPR un godīgas konkurences prasības, kā arī nodrošinātu rezultātu uzskaiti, ātru apkopošanu un iekļautos vienā nedēļas nogalē. Papildu izmaksas – nakšņošanas nodrošināšana lielam skaitam dalībnieku un būtībā obligātā noslēguma balle pēc rezultātu paziņošanas. Tehniski jānodrošina ne vien uzdevums apmeklēt iekļautos punktus un katrā veikt kādu simbolisku darbību, bet vidējā ātruma uzskaitē, kas ir viens no nedaudzajiem instrumentiem, lai nesāktos ātrumsacīkstes, kā arī jābūt lielam skaitam brīvprātīgo, kuri spētu nodrošināt 24+ stundu laikā lauka darbus trasē, kas būs praktiski visa Latgale. Šādā rallijā visi dalībnieki (ekipāžas) saņem piemiņas balvas (medaļas) par dalību, bet lielās balvas tradicionāli saņem pirmo trīs vietu ieguvēji dāmu, kungu (sporta) un ģimeņu klasē atbilstoši tam, kā tiek izlemts konceptuāli pirms pasākuma izziņošanas. Parasti tiek piešķirta viena Galvenā Balva ārpus klasēm par pirmo vietu kopvērtējumā. Mūsdienās noteikti būtu jābūt arī atsevišķai elektromobiļu klasei ar mazāku apmeklējamo punktu skaitu vai atšķirīgu maršrutu auto uzlādes iespēju vai to nodrošināšanas neiespējamības dēļ. Parastajām automašīnām var būt arī eko distance – sacensības par zemāko degvielas patēriņu.

Abi risinājumi sniedz pievienoto vērtību – reģiona popularizēšanu kopumā un amatnieku integrācijas prezentāciju Projekta Areālu tūrisma piedāvājumā un garantētu publicitāti.

15. Nemateriālie stāsti – Papildu iedvesmai tūrisma maršrutu izveidē

Ceļojums, lai cik īss vai garš tas būtu, ir piedzīvojums. Tēlaini runājot, tā ir krāsainības piešķiršana ikdienas rutīnai, dzirkstelīte, kas var plīvot kā mazas svecītes liesmiņa un pārtapt liesmojošā lāpā. Viss atkarīgs no tā, ko mēs vēlamies sagaidīt, redzēt un iegūt no ceļojuma. Vai tās būs jaunas, praktiski noderīgas zināšanas un prasmes, ko ierādījuši amatu meistari, vai sava redzesloka paplašināšana, iepazīstot un atklājot vietas, kurās agrāk nav būts, vai tās būs neaizmirstamas emocijas, ko sniedz dabas ainavas, pārsteidzošs kultūrvēsturiskais mantojums, ceļā sastaptie ļaudis un negaidīti pavērsieni, kas ceļojuma atmiņām pat pēc gadiem piešķir savilņojoša prieka sajūtu.

Līdzās rūpīgi izkalkulētiem tūrisma apskates punktiem, kas ietverti izstrādātajos maršrutos, atrodas tā dēvētās nemateriālās pieturvietas. Tās, kuras rada vidi, apstākļus, sajūtas un palīdz izprast to, kādēļ tradīcijas, valoda, ikdienas paradumi un emocionālā piesaiste šai vietai ir tieši tāda un ne citādāka. Tie ir ikgadēji konkrētā reģiona festivāli, šaurāka vai plašāka mēroga svētki, tā ir tradīciju godināšana un atgriešanās pie savas tautas vēsturiskajām saknēm, pasākumi, kas palīdz atdzimt kultūrvēsturiskām vietām un motivē šeit atgriezties vēl un vēl.

Šie pasākumi notiek konkrētos datumos vai mēnešu nedēļās, tāpēc, plānojot savu tūrisma maršrutu pa Latgali, Zemgali Latvijā un Aukštaitiju Lietuvā, ir vērts uzzināt, vai iecerēto braucienu nav iespējams padarīt vēl aizraujošāku. Tieši tālab iedvesmai piedāvājam 23 lielisku nemateriālu pieturvietu aprakstus, kas ļauj ielūkoties dažādu reģionu un novadu tradīcijās, kultūrā un dzīvesziņā, kas ceļojuma piedzīvojumam piešķirs papildu vērtību.

Stāsti sagrupēti alfabēta secībā (pēc to nosaukumiem latviešu valodā).

15.1. Aglonas Lielie svētki

Attēls Nr.25. Skats uz Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu bazilikas centrālās ieejas vārtiem.

Kopš seniem laikiem Latgali dēvē par Māras jeb Svētās Jaunavas Marijas zemi. Tieši Latgalē atrodas viens no lielākajiem Baltijas katolicisma centriem, Latvijas katoļu garīgais centrs un pasaules mēroga svētvieta Aglona un Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas bazilika. Dievnams ir celts vēlā baroka stilā no 1768. līdz 1780. gadam, tā torņu augstums ir 60 m. Bazilikas iekšpusē atrodas krusta velves, arkas, kolonnas, kas bagātīgi dekorētas rokoko stila rotājumiem. Baznīcā glabājas plaša gleznu, skulptūru un mākslas vērtību kolekcija, tostarp slavenā 17. gs. svētbilde "Aglonas Brīnumdarītāja Dievmāte", ko atsedz tikai reliģisku svētku laikā.

Atzīmējot Aglonas bazilikas 200 gadu jubileju, 1980. gadā pāvests Jānis Pāvils II tai piešķīra "Basilica Minoris" titulu, kas ir mazās bazilikas tituls, kāds Latvijā ir tikai Aglonas bazilikai. 1993. gadā pāvests Jānis Pāvils II apmeklēja Aglonas baziliku. Savukārt pāvests Francisks Aglonu apmeklēja 2018. gada 24. septembrī, ierodoties ar helikopteru.

Katru gadu 15. augustā, kad svinīgi tiek atzīmēta Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas diena, Aglonas bazilikā ierodas simtiem tūkstošu svētceļnieku no visas Eiropas. Svētkus sāk svinēt jau no 11. augusta, ik dienu lūgšanas veltot konkrētiem mērķiem: 11.augusts – slimniekiem, 12.augusts – ģimenēm, 14.augusts – Sv.Meinarda godam, 15.augusts – Dievmātes Debesīs uzņemšanas godam. 14.augusta vakarā notiek Tautas krustaceļš sakrālajā laukumā un Pusnakts Svētā Mise, bet svinību kulminācija ir 15. augusta Svētku galvenā mise ar virkni reliģisko ceremoniju.

Avoti:

<https://www.aglonasbazilika.lv/>

<https://www.youtube.com/watch?v=IIM0w9VHUCk>

<https://www.redzet.eu/travel/apskates-vietas/baznicas/aglonas-romas-katolu-bazilika>

<https://daugavpils.travel/aglonas-bazilika/?lang=lv>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/aglonas-bazilika>

15.2. Anīkšču Ābolu svētki

Attēls Nr.26. Vienreiz gadā parasts ābols var kļūt par Karali Ābolu – to var piedzīvot Lietuvā, Anīkščos.

Anīkšču (*Anykščiai*) pilsētu Lietuvā mēdz dēvēt par ābolu un ābolu lasītāju pilsētu. Par ikgadēju tradīciju septembra nogalē kļuvuši Ābolu svētki, kurus ar nepacietību gaida gan vietējie iedzīvotāji, gan pilsētas viesi.

Katru gadu pasākuma programma pārsteidz ar ko jaunu, tomēr svētku centrālais elements ir un paliek ābols. Visas norisinās ar ap āboliem – no tiem darina vides objektus, gatavo visdažādākos gardumus, sākot no vienkāršām receptēm līdz izmeklētām ābolu delikatesēm. Vai esat nogaršojuši ābolu sieru? No āboliem spiež sulu, piedāvā nobaudīt vīnu un sidru, svētku tirgus galvenā prece ir āboli un viss, kas saistās ar tiem. Āboli piedalās izstādēs, tie “kāpj” uz skatuves, tiem veltītas dziesmas un dejas, konkursi un dažādi priekšnesumi. Vakarā svētki turpinās un saplūst ar šajā pašā laikā notiekošo tūrisma nakti, kas arī ir ikgadējs pasākums. Teju visas nakts garumā Anīkšču pilsētas ielās valda dzīvespriecīga rosība. Koncerti, tirdziņi, izstādes, gaismu instalācijas un īsta svētku gaisotne palīdz smelties pozitīvas emocijas visam gaidāmajam rudenim.

Avoti:

<https://www.lithuania.travel/lu/news/atrodi-savu-celu-uz-lietuva-10-marsruti>

<https://www.kulturos-miestas.lt/lt/anyksciai-renginiu-kategorijos/tradicines-sventes-obuolines>

<https://welovelithuania.com/obuolinese-didziausia-anyksciu-vardo-delione-is-obuoliu-visu-sventes-renginiu-programa/>

<https://madeinvilnius.lt/naujienos/uz-vilniaus-anyksciuose-derliaus-svente-obuolines-ir-turizmo-naktis/>

15.3. Anīkšču kultūras dzīves nozīmīgs notikums – Radošo industriju festivāls

Attēls Nr.27. Skats uz Anīkšču (Anykščiai) mākslas inkubatoru – mākslas studiju.

Anīkšču (*Anykščiai*) mākslas inkubators – mākslas studija ir pirmais radošais inkubators Aukštaitijas reģionā un atrodas vecās Anīkšču muižas teritorijā, atjaunotā bijušās skolas ēkā. Inkubatorā darbojas dažādu jomu mākslinieki un amatnieki. Reizi gadā, septembra sākumā, tiek rīkots Radošo industriju festivāls, kura mērķis ir gan vietējos iedzīvotājus, gan pilsētas viesus iepazīstināt ar dažādām radošajām industrijām, kas “dzīvo” inkubatorā.

Katru gadu festivāls veltīts noteiktai tēmai. Pirmais festivāls norisinājās 2015. gadā un tika veltīts vilnas mākslai, nākamā festivāla tēma bija stikla un gaismas māksla, kam sekoja festivāls par keramikas tēmu. Tālākie festivāli veltīti tekstilmākslai, metālam un juvelierizstrādājumu mākslai, grafiskā dizaina mākslai un festivāls papīram. Festivāls ilgst divas dienas, un tā programmā ietvertie pasākumi notiek gan inkubatora telpās, gan ārā teritorijā. Atkarībā no konkrētās tematikas tiek veidotas instalācijas, foto sienas, apmeklētājiem iespējams piedalīties radošajās darbnīcās, notiek izglītojošas lekcijas, semināri, mākslas izstrādājumu izsole un kā katrā kārtīgā festivālā neiztikt bez amatnieku tirdziņa, bet vakarā uz koncertu aicina kāda iecienīta mūzikas grupa. Anīkšču Radošo industriju festivāls ir dzīvespriecīga kopāšanās, kas iedvesmo, izglīto un iepriecina.

Avoti:

<https://www.infoanyksciai.lt/lu/atrakciju-vietas/anikscu-makslu-inkubators/>

<https://www.menuinkubatorius.lt/>

https://www.youtube.com/watch?v=V_7MS2GdrP4

15.4. Anikšču pilsētas svētki

Lietuvas ziemeļrietumos pie Šventojas un Anikštas upju satekas atrodas tūristu iecienīta mazpilsēta Anikšči (*Anykščiai*). Katru gadu jūlija nogalē Anikščos svin pilsētas dzimšanas dienu. Trīs dienu garumā pilsētas iedzīvotājus un viesus priecē dažādu mūzikas mākslinieku koncerti, sporta pasākumi un izklaides, kuros sev ko piemērotu un patīkamu atradīs ikviens pilsētas iedzīvotājs un viesis. Par pirmās svētku dienas tradīciju kļuvusi ziedu paklāju veidošana. Floristi no Lietuvas un kaimiņvalstīm veido krāšņus ziedu paklājus. Vakarā pilsētas centrā notiek svinīga svētku atklāšana ar krāšņu koncertu. Nākamā diena aicina apmeklēt amatnieku un mājražotāju gadatirgu un izbaudīt daudzveidīgu svētku programmu. Plašas aktivitātes paredzētas īpaši bērniem un jauniešiem, nav aizmirsts arī par sportu. Tie, kuri vēlas mierīgāku atpūtu, var apmeklēt Sakrālās mākslas centru un tur iekārtoto Eņģeļu muzeju, kur svētku laikā tiek piedāvāta īpaša programma. Tāpat viesus gaida Sv. Mateja baznīca, kas tiek dēvēta par pilsētas simbolu un kur svētku laikā ir iespēja apmeklēt koncertu.

Svētku trešā diena, svētdiena, iesākas ar rīta dievkalpojumu, bet gadatirgus, jautras izklaides un atrakcijas turpinās līdz pašam vakaram.

Avoti:

<https://welovelithuania.com/anyksciu-miesto-svente-laimes-ziburio-miestas-kuiecia-svesti/>

<https://travelblog.lv/lv/ko-apskatit-anikscos/>

<https://lv.wikipedia.org/wiki/Anikšči>

https://www.explorebaltics.eu/lv/tourism-list_poi/anikscu-su-mateja-baznica/

<https://www.infoanyksciai.lt/lv/atrakciju-vietas/engelu-muzejs-sakralas-makslas-centrs/>

15.5. "A.R.T. Ēriškiai"

Par skaistu, radošu piedzīvojumu ikvienam, kam tuva gleznošanas māksla, var kļūt ikgadējā **glezniecības plenēra "A.R.T. Ēriškiai"** apmeklējums Lietuvā. Pasākumu katru gadu vasarā organizē Paņevēžas rajona Ērišku kultūras centrs (*Ēriškių kultūros centras*), un tā mērķis ir vienot profesionālus māksliniekus, mākslas cienītājus, tautas māksliniekus, vietējos iedzīvotājus un viesus.

Plenērs notiek trīs dienas, kura laikā gleznotāji no dažādiem Lietuvas reģioniem dodas dabā un glezno apkārtnes ainavas, ciema objektus, dabas elementus, dzīvniekus. Līdztekus ikviens var sekot līdz mākslinieku darbam, vērot gleznošanas procesu, varbūt pat gleznot kopā. Tāpat plenērā tiek organizēta āra programma, kur iespējams piedalīties radošajās darbnīcās, iepazīt dažādas gleznošanas tehnikas, izmēģināt tās un aprunāties ar māksliniekiem. Paredzēti izzinoši un izklaidējoši pasākumi arī bērniem. Otrās dienas vakarā visi aicināti uz mūzikas koncertu, bet trešajā dienā notiek izstāde, kurā aplūkojami plenēra laikā tapušie darbi, kuru autori ir gan profesionāļi, gan amatieri.

Avoti:

<https://www.eriskiukc.lt/964-2/>

<https://paninfo.lt/ivyko-treciasis-tapybos-pleneras-a-r-t-eriskiai/>

<https://jp.lt/eriskiai-atsiveria-kurybai/>

<https://aina.lt/triju-dienu-tapybos-pleneras-eriskiuose-birzelio-17-19-d/>

15.6. Balvu muiža

Attēls Nr.28. Balvu Novada muzejs ir iekārtots Balvu muižas teritorijā esošajā klētī ēkā.

Balvu muiža savulaik bijusi viena no lielākajām Latgales muižām tagadējā Balvu novadā. Greznākā celtne – muižas kungu māja jeb pils – atrodas gleznainā Balvu ezera krastā. Pirmās ziņas par Balvu muižu rodamas 1765. gadā, kad Viļakas stārasta sieva Konstancija Hilzena pie Balvu ezera izveidoja pusmuižu. Turpmākos gadu simtus Balvu muižas īpašnieku skaits mainījies vairākkārt. 1876. gadā tā laika īpašnieks muižas kungu māju pārbūvēja neoklasicisma stilā, uzcēla klēti un saimniecības ēkas. 1920. gadā pils nodega, bet to atjaunoja un ēkā iekārtoja Balvu ģimnāziju. 1944. gadā pili nodedzināja un vēlāk atjaunoja skolas vajadzībām.

Gadsimtu gaitā no sākotnējās ēkas izskata maz kas palicis pāri. Kungu mājai vairs nav ieejas kolonnu un vītņveida kāpnītes ēkas aizmugurē. Otrais stāvs, kas senāk atradās tikai vidusdaļā, tagad izbūvēts visā mājas garumā. Senatnīguma auru ēkai piešķir neparastais sienu biezums un pagraba stāva velves. Savukārt muižas zāle lepojas ar vienu no labākajām akustikām Latvijā un katru gadu augusta pēdējā nedēļas nogalē te notiek Balvu Kamermūzikas festivāls. No muižas teritorijā esošajām ēkām saglabājusies klētī ampīra stilā, kurā iekārtots Balvu Novada muzejs. Muižas parkā 2017. gadā uzstādīts vides objekts "Gaiss", kas ir lielākais vēja zvanu ansamblis pasaulē.

Avoti:

<https://www.pilis.lv/act/castls-manors/castle-popup?id=64>

https://lv.wikipedia.org/wiki/Balvu_mui%C5%BEa

<https://latgale.travel/listing/balvu-muizas-apbuve-parks-un-laca-darzs/>

<https://www.delfi.lv/turismagids/latvija/balvu-muiza.d?id=47049545>

15.7. Dobeles Amatu māja un Starptautiskais amatnieku plenērs

Attēls Nr.29. Skats uz Dobeles Amatu māju.

2010. gada septembrī tika atklāta Dobeles Amatu māja, kur radīta patīkama vide seno un mūsdienīgu amatu apgūšanai, pilnveidošanai un radošai kopābūšanai. Amatu māja ir vieta, kur pulcēties gan amata pratējiem, gan tiem, kuri vēlas ko jaunu apgūt. Te var aust, vērpt, adīt, šķeterēt dziju, darināt rotas, veidot māla keramiku, izmēģināt senas ēdienu receptes. Amatu mājā ir plaša izstāžu zāle, kur amatnieki un mākslinieki izstāda savus darbus.

Svinot Dobeles Amatu mājas dzimšanas dienu, ik gadu septembrī tiek rīkots Starptautiskais amatnieku plenērs. Tas pulcē amatniekus un lietišķās mākslas meistarus no tuvienes un tālienes, lai kopā darbotos, viens no otra mācītos, dalītos savās prasmēs un zināšanās ar ikvienu interesentu. Lai veicinātu pārrobežu sadarbību, plenērā piedalās arī amatnieki no Lietuvas un Igaunijas. Tiek organizētas meistarklases pieredzes apmaiņai, praktiskās nodarbības, apmeklētājus gaida amatnieku un mājražotāju tirdziņš, izstādes, pasākumi bērniem. Protams, skan tautas mūzika, smaržo gardumi un visapkārt valda sirsniņa un radoša gaisotne.

Avoti:

https://www.lps.lv/uploads/docs_module/Dobele_amatu%20maja.pdf

https://www.youtube.com/watch?v=Ml9M8Qd_G3c

<https://www.travelzemgale.lv/dobeles-amatu-maja/>

<https://www.dobeledara.lv/events/xi-amatnieku-pleners-stasts-par-maizi-dobele/>

15.8. Dobeles ceriņu svētki

Attēls Nr.30. Ceriņu svētki Dobelē ir visā Latvijā populāra tradīcija, un daudzi to apmeklē ik gadu.

Laikā, kad pavasara ziedonis sasniedz savu kulmināciju, viss zaļo, plaukst un brīnumaini smaržo, ir jādodas uz Dobeli. Tur maija nogalē jau vairāk nekā desmit gadus ceriņu ziedēšanas laikā tiek rīkoti Ceriņu svētki.

Latvijā ceriņi pirmo reizi parādījās 19. gs. beigās, un Dobeles ir viena no pirmajām vietām Latvijā, kur aizsākās ceriņu šķirņu stādīšana, kultivēšana un selekcionēšana. Galvenā svētku norises vieta ir Dobeles Dārzkopības institūta plašais ceriņu dārzs – šeit atrodas ap 240 ceriņu šķirnēm, un tā ir lielākā ceriņu kolekcija Baltijas valstīs un Eiropas Savienībā.

Ceriņu dārzu dēvē arī par Upīša dārzu par godu izcilajam latviešu dārzkopim un selekcionāram Pēterim Upītim (1896. – 1976.). Savas dzīves laikā P.Upītis izveidojis 35 ceriņu šķirnes un daudzus perspektīvus hibrīdus. Viņa sapnis bija padarīt Latviju par ceriņu lielvalsti. P.Upītis bija liels mākslas un klasiskās mūzikas cienītājs, un viņa dārzā bieži viesojās dažādi mūziķi un mākslinieki. Upīša iedibinātā tradīcija – pieskandināt ceriņu dārzu ar skaistu mūziku – tiek turpināta arī mūsdienās. Ceriņu svētku laikā krāšņajā, smaržu pārpilnajā dārzā tiek rīkoti klasiskās mūzikas koncerti. Tā ir mazliet sirreāla sajūta – sēdēt skurbinoši smaržojošā, ziedošu ceriņkrūmu ieskaudā koncertzālē un baudīt brīnišķīgu mūziku.

Avoti:

<https://dobeles.lv/en/events/dobeles-cerinu-svetki>

<https://www.dobelescerini.lv/lu/cerinu-svetki>

<https://www.latvia.travel/lu/pasakums/dobeles-cerinu-festivals>

15.9. Dobeles ikgadējie Ābolu svētki

Ikgadējie Dobeles Ābolu svētki tiek dēvēti par Latvijas sulīgāko festivālu. Kā nu ne, ja godā celti āboli, kas ir garšīgi, veselīgi, sulīgi, ar plašām izmantošanas iespējām dažādās receptēs. Ābolu svētkos pulcējas novada mājražotāji, stādu audzētāji, augļkopji un dārzkopības eksperti. Svētku programma, ko veido izglītojoši un izklaidējoši pasākumi, ir kā krāsains, dzīvespriecīgs kaleidoskops, raugot, lai visās aktivitātēs tiktu ievērota ābolu tematika.

Protams, kur svētki, tur arī tirgus – Ābolu tirgū līdzās plašam ābolu šķirņu piedāvājumam iegādājami dažādi rudens ražas labumi un daudz citu noderīgu lietu. Ābolu svētki arī ir tā reize, kad tiek pasniegtas augļkopības nozares augstākais apbalvojums – “Ābolu ordenis”. To piešķir par īpašiem nopelniem un ieguldījumu Latvijas augļkopības attīstībā. Starp citu, Dobelē, kur atrodas Dārzkopības institūts, kas ir Latvijā vadošais dārzenkopības un augļkopības pētniecības centrs, pirmais ābeļdārzs tika izveidots 17. gs. Dobeles pils dārzā.

Avoti:

<https://dobeles.lv/lv/events/dobeles-abolu-svetki-0>

<https://www.youtube.com/watch?v=fOiK354uE9Q>

<https://www.llu.lv/lv/raksts/2019-09-30/5-oktobri-norisinasies-latvijas-suligakais-festivals-dobeles-abolu-svetki>

15.10 “Kapelmaušis” – tautas mūzikas festivāls

Katru gadu rudenī Lietuvas tautas mūzikas cienītāji pulcējas uz Aukštaitijas reģiona kolektīvu festivālu-konkursu “Kapelmaušis”. Šajā lieliskajā pasākumā mūzikas kolektīvi demonstrē sava novada tautas mūziku un sacenšas gan par žūrijas, gan skatītāju vērtējumu, atspoguļojot Lietuvas reģionu etnogrāfisko unikalitāti un tradīcijas.

Lai piedalītos festivālā “Kapelmaušis”, jāiztur stingra atlase, un tikai labākie tiek aicināti uz finālu, tāpēc kolektīvi šim konkursam rūpīgi gatavojas visu gadu. Konkurence allaž ir sīva un katrs priekšnesums noslīpēts kā dimants, rūpējoties gan par muzikālo, gan vizuālo kvalitāti. Dalībnieki tērpušies savam novadam raksturīgajos tautas tērpos, un arī te svarīga katra detaļa.

Līdztekus norisēm uz skatuves visas dienas garumā notiek jautra muzicēšana, skan dziesmas un tiek griezti danči. Darbojas amatnieku tirdziņš un tautas daiļamatu meistaru darbnīcas, kur apgūt seno amatu prasmes. Te var iegādāties un nobaudīt tradicionālos gardumus no Lietuvas bagātīgā kulinārā mantojuma klāsta. Vakarā kā allaž gaida kāds muzikāls pārsteigums folk mūzikas tradīciju garā un, protams, neiztikt bez jautrām dziesmām un dejām.

Avoti:

<https://www.panrs.lt/kviecia-jubilejinis-kapelmausis/>

<https://www.youtube.com/watch?v=8L4geAWrJSY>

<https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/kapelmausis-kviecia-svesti-25-aji-gimtadieni/>

<https://www.youtube.com/watch?v=pouILjc46L8>

15.11. Krekenavas bazilika un Žoliné svētki

Krekenava ir neliela pilsētiņa Paņevēžas rajonā. Krekenavas lielākais lepnums ir Sv. Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas bazilika, kuras neogotikas stilā celtie torņi pamanāmi jau iztālēm. Savulaik šajā vietā atradusies 1409. gadā celta koka baznīca, bet pašreizējā ēka būvēta 1901. gadā. Baznīca ir unikāla ar savu altārgleznu, kurā attēlota Sv. Jaunava Marija, turot rokās mazuli. Klīst leģendas, ka šī glezna darot brīnumus.

Kopš neatminamiem laikiem Krekenava ir slavēta ar Žoliné svētkiem, kas ik gadus notiek deviņas dienas no 14. līdz 22. augustam. Žoliné tulkojumā no lietuviešu valodas nozīmē Zāļu diena, un tas ir laiks, kad zemkopji pateicas par jauno ražu. Lai saņemtu svētību, uz baznīcu tiek nesti ziedu pušķi, no jaunās labības ražas cepta maize, dārzeņi, medus, baznīcā notiek dievkalpojumi, aizlūgumi un reliģiski rituāli. Savukārt 15. augustā Lietuvā svin Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs uzņemšanas dienu – vienu no svarīgākajiem katoļu baznīcas svētkiem. Šajā dienā uz Svēto Misi Krekenavas bazilikā pulcējas simtiem ticīgo un svētceļnieku. Svētku nedēļas turpinājumā līdzās reliģiskajām norisēm Krekenavā notiek gadatirgus un dažādi ar ražas svētkiem saistīti pasākumi.

Avoti:

<https://www.krekenavosbazilika.lt/home-en-us/>

<https://www.esinvesticijos.lt/lt//naujienos-1/naujienos/atgimusi-krekenavos-bazilika-ruosiasii-didziausiai-metu-sventei>

<https://sekunde.lt/zyma/krekenavos-bazilika/>

https://www.explorebaltics.eu/lu/tourism-list_poi/krekenavas-su-jaunavas-marijas-debesis-uznemsanas-bazilika/

<https://jp.lt/tikinciuju-keliai-susikirto-krekenavoje-zoline-svente-minios/>

15.12. Latgaliešu festivāls “Upītes oubeļdourzs”

Tas bija 2002. gadā, kad latgaliešu dzejnieks un novada kultūrvēstures pētnieks Ontons Slišāns nolēma izveidot savdabīgu festivālu latgaliešu valodas popularizēšanai un saglabāšanai. Kopš tā laika katru gadu septembra trešajā sestdienā Šķilbēnu pagasta Upītes ciemā festivālā “Upītes oubeļdourzs” pulcējas latgaliešu literāti un mūziķi, kuri savus darbus rada latgaliski.

Lai arī festivāla dibinātājs devies mūžībā, viņa iesākto apņēmīgi turpina dēls Andris, kurš kopā ar citiem Slišānu dzimtas pārstāvjiem kopj Latgales tradīcijas un rūpējas par latgaliešu valodas saglabāšanu. Festivālā vienkopus var dzirdēt un redzēt gan pazīstamus latgaliešu mūziķus, gan jaunos censoņus, kuriem tā ir lieliska iespēja parādīt savu talantu. Pārstāvētie mūzikas žanri: no repa līdz folkmūzikai, no smagā roka līdz romantiskiem bardiem. Katru gadu festivālā piedalās īpaši viesi no citiem Latvijas novadiem.

“Upītes oubeļdourzs” nav tikai mūziķu uzstāšanās – savus literāros priekšnesumus latgaliešu valodā demonstrē gan dzejnieki, gan prozas meistari. Dzejas vārsmas mijas ar stāstu fragmentiem, smieklī ar asarām, filozofiskas pārdomas ar dzīves svinēšanu. Tāds ir “Upītes oubeļdourzs” – sirsnīgs, ar plašu dvēseli – kā jau Latgalē dzimis festivāls. Starp citu, 2014. gada festivālā pie Upītes kultūras nama tika iestādītas 39 ābeles. Lai aug īsts ābeļdārzs!

Avoti:

<http://balvurcb.lv/kb/index.php?View=entry&EntryID=578>

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/izklaide/svines-latgaliesu-festivala-upites-uobelduorzs-divdesmitgadi.a421234/>

<https://uilaka.lv/2021/09/14/vecakajam-latgaliesu-festivalam-upites-uobelduorzs-20/>

15.13. Latgaliešu valoda

Attēls Nr.31. Skats uz Daugavu pie Krāslavas un kuģīti “Baltais Gulbis” (Boltais Gulbs), kas redzams režisora Viestura Kairiša spēlfilmā “Pilsāta pi upis” (Pilsēta pie upes), kas ir viena no retajām pilnmetrāžas filmām, kas uzņemta latgaliešu valodā.

Latgalē runā latgaliešu valodā. Tā ir latviešu valodas paveids un nozīmīga latviešu kultūrvēsturiskā mantojuma sastāvdaļa, kas saglabājusies līdz mūsdienām. Latgaliešu valodas aizsardzība ir noteikta Valsts valodas likumā, kur uzsvērts, ka valstij jānodrošina latgaliešu valodas saglabāšana, aizsardzība

un attīstība. Ikdienā latgaliešu valodā sarunājas ap 8,8% Latvijas iedzīvotāju. Latgales cilvēkiem tā ir iespēja apliecināt savu unikālo identitāti, vienlaikus esot piederīgiem latviešu tautai. Latgaliešu valodai ir vairākas izloksnes, kas nozīmē, ka dažādās Latgales vietās valoda atšķiras.

Valodas attīstībā vēsturiski būtiska nozīme bija Latgales vairākus gadsimtus ilgajai nošķirtībai no pārējām Latvijas teritorijām (no 1629. līdz 1917. gadam). Polijas valdīšanas laikā (no 1561. līdz 1772. gadam) Latgalē aktīvi darbojās garīgie ordeņi, īpaši jezuītu ordenis. Garīgo ordeņu vislielākais nopelns bija latgaliešu rakstības un grāmatniecības izveide.

Mūsdienās latgaliešu valoda skan radio un televīzijā, koncertos un dažādos publiskos pasākumos, latgaliski tiek izdota literatūra, tostarp mācību līdzekļi, sacerētas dziesmas un iestudētas lugas. Arī interneta vidē darbojas portāli latgaliešu valodā, un latgalieši tos izvēlas saziņai sociālajos tīklos.

Avoti:

<https://tulkot.lv/latgaliesu-valoda/>

<https://lvportals.lv/norises/267001-kads-isti-ir-latgaliesu-valodas-statuss-2014>

<https://www.lu.lv/filol/dialekt/publikacijas/Vasals.pdf>

https://uuc.gov.lv/index.php?route=product/category&path=63_332

http://archive.lza.lv/LZA_VestisA/71_4/6_Anna_Stafecka.pdf

<https://enciklopedija.lv/skirklis/21191-latgaliešu-rakstu-valoda>

15.14. Lietuvas Valstiskuma dienas svinības

Lietuvā katru gadu atzīmē trīs galvenos valsts svētkus: neatkarības pasludināšanu, kas notika 1918. gada 16. februārī, neatkarības atjaunošanu 1990. gada 11. martā un valstiskuma jeb karaļa Mindauga kronēšanas svētkus 6. jūlijā. Kopš 1991. gada 6. jūlijs ir brīvdiena un oficiāli valsts svētki, kurus svin visā Lietuvā. Šajā datumā 1253. gadā pēc Romas pāvesta lēmuma tika kronēts pirmais Lietuvas karalis Mindaugs, kurš vēlējās apvienot šajā reģionā dzīvojošās baltu ciltis. Tādējādi tika likts pamats Lietuvas valsts dibināšanai.

6. jūlijā Lietuvā tiek rīkoti dažādi brīvdabas festivāli, ļaudis apmeklē vēsturiskas vietas un dažādos pasākumos apliecina lepnumu un piederību savai valstij. Plaša pasākumu programma norisinās arī Upītes (Upytė) ciemā netālu no Paņevēžas (Panevėžys), kur svētkus organizē vietējā pašvaldība sadarbībā ar Upītes Tradicionālo amatu centru. Pasākumi norisinās gan ciemata centrālajā laukumā, gan Upītes pilskalna pakājē. Svētki sākas ar svēto Misi Sv. Kārļa Borromeo baznīcā, kam seko svinīgs gājiens uz Upītes pilskalnu, kur notiek oficiāla svētku atklāšana. Visas dienas garumā tiek piedāvāta plaša un daudzveidīga programma, tās kulminācija – kopīga valsts himnas dziedāšana, kurā piedalās gan Lietuvā, gan ārvalstīs dzīvojošie lietuvieši. Pēc tam vakars turpinās ar koncertiem, dziesmām un dejām līdz rīta gaismai.

Avoti:

<https://www.eriskiukc.lt/valstybes-dienos-svente-cia-musu-zeme/>

<https://www.regionunaujienos.lt/valstybes-diena-iskilmingai-pamineta-upytes-pilivieteje/>

<https://paninfo.lt/valstybes-dienos-renginiai-panevezio-rajone-liepos-6-d/>

<https://upyteszeme.lt/2020/07/cia-musu-zeme-2/>

15.15. Maija dziedājumi

Attēls Nr.32. Maija dziedājumi Latgalē. Attēls uzņemts 2013. gada vasarā Krucifiksu ceļā, Vaboles pagastā, Augšdaugavas novadā.

Pavasara ziedonī, kad apkārt viss zaļo un plaukst, vietu vietām Latgales mierpilnajā ainavā vakaros dzirdama skanīga dziedāšana. Tie ir katoļticīgie ļaudis, kas sanākuši dziedāt pie krucifiksiem par godu Jaunavai Marijai. Katoļu baznīcas kalendārā maijs ir Svētās Jaunavas Marijas mēnesis, un dziedāšana pie krusta, kā to dēvē Latgales ļaudis, ir būtiska katoļticīgo reliģiskās dzīves sastāvdaļa.

Tradīcijas aizsākumi meklējami 18. gs. beigās. Te bija lielas draudzes un baznīcas atradās tālu, tāpēc izveidojās tradīcija maija dievkalpojumus noturēt apdzīvotās vietās pie sādžas krusta. Krievijas impērijas laikā pulcēšanās pie krucifiksiem ļāva uzturēt dzīvu nacionālo valodu un latgalisko identitāti.

Maija dziedājumi ir neatņemama Latgales nemateriālās kultūras sastāvdaļa, kas iekļauta arī Latvijas kultūras kanonā. Dziedāšana notiek brīvā dabā pie krucifiksiem, kas parasti atrodas ciemata centrā, ceļmalā vai kādā publiskā vietā. Krucifikss ir skaisti izrotāts, pie tā novietoti soliņi, jo dziedājumi ilgst stundu vai vairāk. Dziesmu teksti atrodami lūgšanu grāmatās, bet melodijas līdzīgi kā tautas mutvārdu folklorā pārmantotas no paaudzes paaudzē. Līdzās dziedāšanai tiek skaitītas lūgšanas, rožukronis un pātari. Visas dziesmas veltītas Jaunavai Marijai, un tās dēvē par Marijas dziesmām. Kopumā Latgalē atrodami vairāk nekā 120 krucifiksu, bet dziedāšana maija vakaros notiek pie aptuveni puses no tiem.

Avoti:

<https://nematerialakultura.lv/Elementi/maija-dziedajumi-pie-ciemu-krustiem-ziemellatgale-2020/>

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/kulturtelpa/maija-dziedajumu-tradicija-raksturo-latgales-saudabibu-ari-eiropas-konteksta.a319075/>

<https://www.youtube.com/watch?v=L5PlJ5lN-PM>

15.16. Mājās ceptas maizes svētki

Attēls Nr.33. Pret maizi tiek izjūsta un izrādīta augsta cieņa gan vēsturiskajos Latgales, gan Aukštaitijas reģionos.

Senie maizes cepšanas svētki Panevėžas (*Panevėžio*) rajonā Radviliškų (*Radviliškių*) ciemā jau vairāk nekā divus gadu desmitus jūlija otrajā pusē vilina apmeklētājus gan no tuvienes, gan tālienes. Maizes cepšanas tradīciju godināšanas laiks jūlija otrajā pusē nav izvēlēts nejauši. Šajā laikā senie lietuvieši svinēja rudzu plaužas sākumu, veicot īpašus maizes godināšanas rituālus, ticot, ka tad raža būs bagātīga un veiksmīgi novākta.

Iniciatīva rīkot maizes svētkus pieder Panevėžas rajonā Miežišku apkaimē pazīstamai saimniecei un seno tradīciju kopējai Stasei Eigirdienei. Viņa vienkopus uzaicināja visus novada maizes cepējus, lai parādītu, kā top īsta maize. Kopš tā laika Maizes svētki tiek rīkoti katru gadu. Ar laiku svētki pārcēlās uz Radviliškų ciemu, kur tos savā plašajā sētā rīko Lietuvā slaveni maiznieki Audrone un Albīns Kisieli. Viņu ceptajai mājas maizei ir piešķirts nacionālā mantojuma sertifikāts.

Svētkos tiek godināti maizes cepēji, tiek piedāvāta izglītojoša programma "Maizes ceļš", kas iepazīstina ar maizes cepšanas tradīcijām un ar tām saistītajām paražām. Ikvienam, kurš vēlas, ir iespēja izveidot un izcept savu maizes kukulīti. Līdztekus norisinās amatnieku tirdziņš, pieredzē dalās maiznieku un kūku cepēji, gaisā virmo gardas smaržas, skan jautra mūzika un valda īsts dzīvesprieks.

Avoti:

<https://radviliskiai.lt/duonos-svente-2022/>

<https://sekunde.lt/leidinys/sekunde/duonos-sventeje-atgaivintos-senosios-tradicijos/>

<https://paninfo.lt/sventeje-uisur-duona-su-pluta-pagerbti-duonos-kepejai-prisimintos-senosios-tradicijos/>

15.17. Mākslas pikniks Lūznavas muižā

Attēls Nr.34. Vasarās Lūznavas muižas ainaviskajā parkā parasti skatu piesaista vides objekti, kas tapuši par godu ikgadējiem Mākslas piknikiem.

Pašā Latgales viducī, netālu no Rēzeknes, gleznainā apvidū atrodas Lūznavas muiža – Latgales jūgendstila pērle, kas būvēta 20. gs. sākumā, atdarinot tā laika Eiropas arhitektūras un mākslas tendences. Savā pastāvēšanas laikā Lūznavas muižai bijušas dažādas funkcijas – tur atradies Latgales kultūras centrs, armijas štābs, vairākas izglītības iestādes, pagasta administrācijas ēka un bibliotēka. Pēc vērienīgas rekonstrukcijas Lūznavas muiža atguvusi agrāko spožumu un eleganto veidolu. Šodien tā ir radoša, darbīga un iedvesmojoša satikšanās vieta – te notiek koncerti, izstādes, semināri, konferences, svinīgas norises, laulību ceremonijas un izzinošas ekskursijas.

Kopš 2016. gada Lūznavas muižā par ikgadēju tradīciju kļuvis vasaras Mākslas pikniks. Tas ir aizraujošs daudzveidīgu pasākumu karuselis, kas aicina atklāt un novērtēt skaisto, dažādo un interesanto sev apkārt. Ikviens sev atradīs sirdij tuvāko baudījumu. Apmeklētājus gaida mūzikas programma, mākslas programma, podnieku cepļa atvēršana, radošas meistardarbnīcas lieliem un maziem, jaunu garšu sajūtas gardēžiem un daudz prieka, klātesot, piedaloties un nesteidzīgi baudot. Pirms došanās mājup ir vērts iegriezties ainaviskajā muižas parkā – te izveidots aptuveni kilometru garš celiņš jaukām pastaigām.

Avoti:

<https://latgale.travel/listing/luznavas-muiza-un-parks/>

<http://www.luznavasmuiza.lv/notikumi/makslas-pikniks/>

15.18. Paņevėžas rajona Upītes (*Upytė*) Tradicionālo amatu centrs

Attēls Nr.35. Rosīgs darbs keramikas meistardarbnīcā Upītes (*Upytė*) Tradicionālo amatu centrā.

Netālu no Lietuvas pilsētas Paņevėžas (*Panevėžys*) atrodas Upītes (*Upytė*) ciems, kas vēstures avotos minēts kopš 13. gs. Mūsdienās ciemā rūpējas par vēsturisko un etnogrāfisko tradīciju saglabāšanu. Īpaša atpazīstamība iegūta ar tradicionālajiem amatniecības izstrādājumiem.

Amatniecības tradīciju kopšanai un popularizēšanai Upītes agrākās muižas teritorijā izveidots Tradicionālās amatniecības centrs, kas atrodas ekoloģiskā, energoefektīvā un no dabīgiem materiāliem būvētā ēkā. Mājas nesošās konstrukcijas veido koka karkass ar salmu pildījumu un māla apdari, jumta klājums darināts no īpaši audzētiem rudzu salmiem.

Amatniecības centrs piedāvā plašu izglītojošo un praktisko aktivitāšu klāstu. Te tiek organizētas dažādu amatu apmācības, izglītojoši kursi, semināri un lekcijas, notiek tradicionālo svētku svinēšana, izstādes, amatnieku tikšanās, amatnieku tirdziņi un citi pasākumi. Apmeklētāji var uzzināt, kā stellēs top audums, kas notiek kalēja smēdē, ko dara biškopis, te var apsēsties pie podnieka virpas un pagatavot savu māla trauciņu, ko pēc tam apdedzinās keramikas krāsnī, klausīties tradicionālo muzicēšanu, mācīties pagatavot rotaļlietas, liet sveces un gatavot maskas. Īpaša uzmanība pievērsta linkopībai – te apgūstama līnu vērpšana, līnu auduma aušana un līnēšanas spiešana.

Upītes Tradicionālās amatniecības centrs ir kā radoša oāze ar cieņpilnu attieksmi pret kultūrvēsturisko mantojumu.

Avoti:

<https://upyteszeme.lt/amatu-centras/>

https://www.explorebaltics.eu/lu/tourism-list_poi/upites-tradicionalo-amatu-centras/

<https://www.eriskiukc.lt/tradiciniu-amatu-centras/>

<https://www.youtube.com/watch?v=9jAI2ltcAVI>

<https://www.youtube.com/watch?v=vbm2RCAGNnU>

<https://www.15min.lt/galerija/upytes-tradiciniu-amatu-centras-263602#galerija/263602/7190808>

15.19. Pils svētki Dobelē

Dobeles pilskalns un tās apkārtnē ir iecienīta Dobeles iedzīvotāju atpūtas vieta un īsts magnēts tūristiem. Livonijas ordeņa mūra pilsdrupas ir senākā Dobeles būve, kas celta 14. gs. un bijusi apdzīvota līdz 1730. gadam. Laika gaitā pils pamazām sabrukusi. Līdz mūsdienām saglabājusies liela daļa pils mūru. Atjaunota un pārbūvēta pils kapelas ēka, kas kļuvusi par daudzfunkcionālu kultūras, amatniecības un tūrisma attīstības centru.

Savulaik, vēl pirms pils restaurācijas, pils pagalmā bija Dobeles kultūras dzīves galvenā norises vieta. Reizi gadā te pulcējās seno bruņinieku cīņu entuziasti, viduslaiku gaisotni papildināja laikmetam atbilstoši tērpti kungi un dāmas, viduslaiku tirdziņš un amatnieku darbošanās. Tagad šī tradīcija atdzimst jaunā veidolā, un šeit atkal ikviens ir laipni gaidīts svinēt svētkus, piedalīties dažādos pasākumos un vienkārši atpūsties. Pils svētki sniedz daudz pārsteigumu gan lieliem, gan maziem – te dzied, dejo, spēlē teātri, skatāmas izstādes, bet svētku kulminācija gaidāma vakarā ar muzikantu uzstāšanos un zaļumballi un dejām līdz rīta gaismai.

Avoti:

<https://zinas.tv3.lv/novados/senas-pils-svetkos-atklati-dobeles-pilsdrupu-noslepumi/>

<https://www.youtube.com/watch?v=3beGkcY7mgk>

<https://dobeles.lv/tourism/dobeles-pilseta-pilis-un-muizas-zemgalu-pilskalni-un-senas-kulta-vietas/zemgalu-pilskalns-un>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/dobeles-pils>

15.20. Podnieku dienas

Attēls Nr.36. Podniekiem vienmēr ir bijusi īpaša vieta Latgales kultūras mantojumā.

Katru gadu aprīļa beigās Latgale aicina uz ikgadējām Podnieku dienām, kad podnieku darbnīcas ir laipni atvērtas ikvienam interesentam. Tā ir māla meistarū un viņu talanta cienītāju satikšanās reize, lai kopīgi godinātu Latgales mālu, smeltos iedvesmu, jaunus iespaidus un gūtu daudz prieka.

Latgales Podnieku dienas notiek kopš 1980. gada, un to idejas autors ir mākslas vēsturnieks, Latgales keramikas vēstures pētnieks, mākslas kritiķis un grāmatas "Latgales keramika" autors Jānis Pujāts. Kopš 90. gadiem podnieku dienu organizēšanu uzņēmusies Rēzeknes novada pašvaldība, sadarbojoties ar keramiķu organizācijām un darbnīcām.

Podnieku dienas allaž piedāvā plašu programmu. Neatņemama tradīcija ir cepļa kurināšana kādā no keramiķu darbnīcām un cepļa izņemšana nākamajā dienā. Tas ir patīkama pārsteiguma moments visiem klātesošajiem. Līdztekus notiek izstādes, kur aplūkojami dažādu māla meistarību darbi, kur katram savs rokraksts un māla apstrādes tehnika. Podnieku dienās var gan apskatīt un iegādāties māla traukus, gan pašiem iemēģināt roku pie podnieka ripas, sajūtot māla brīnumaino pārvērtību procesu.

Avoti:

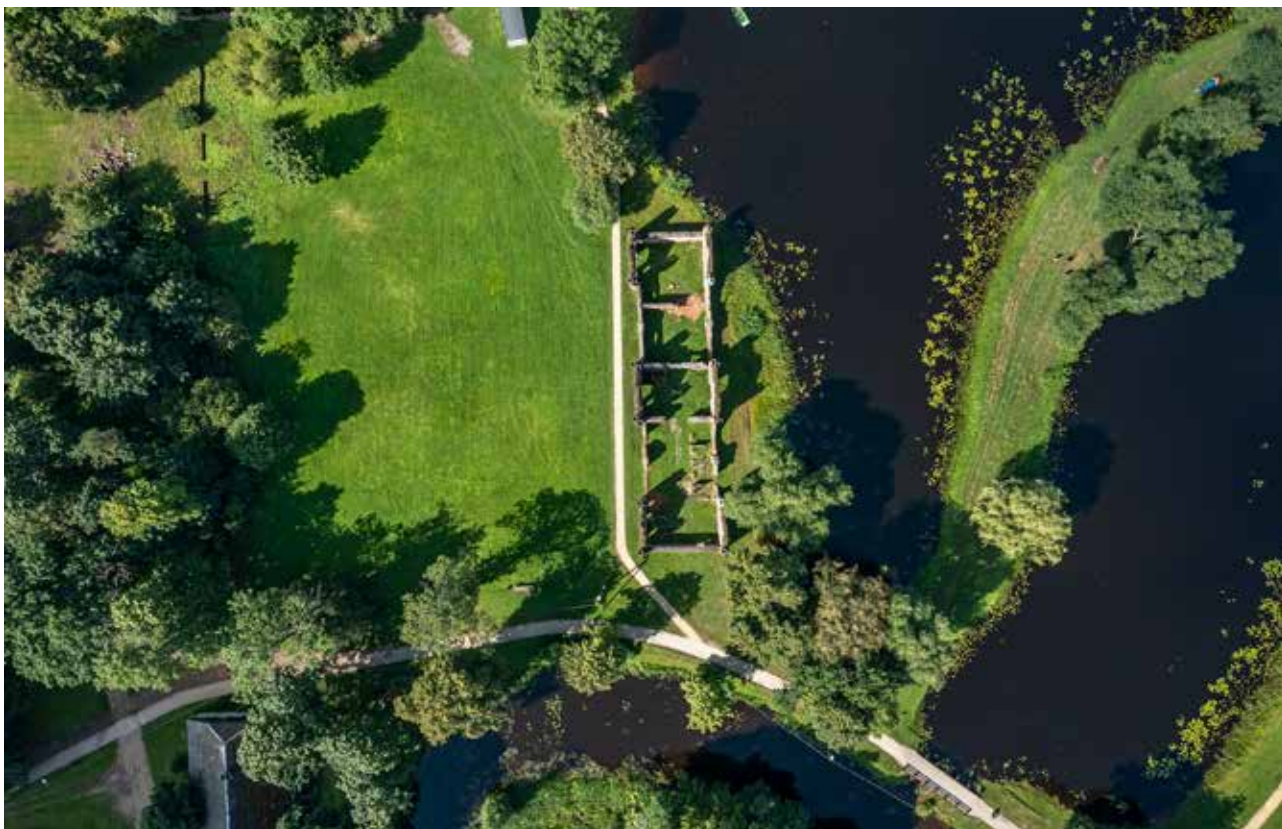
<https://rezekne.lv/latgales-podnieku-dienas/>

<http://www.luznavasmuiza.lv/jaunumi/params/post/2222018/cetrdesmitas-latgales-podnieku-dienas-2020>

<https://lr2.lsm.lv/lv/raksts/latvijas-simtgades-stastu-raksti/latgales-podnieku-dienas.a102938/>

<https://www.youtube.com/watch?v=9-7gEhZDafY>

15.21. Preiļu muižas komplekss

Attēls Nr.37. Skats no putna lidojuma uz Preiļu muižas parka fragmentu un tajā esošajām Zirgu staļļu drupām, kas ir viens no iecienītākajiem apskates objektiem parkā.

Preiļu pils ar parku ir viens no skaistākajiem Latgales vēsturiskās arhitektūras paraugiem. Pils ēka celta laikā no 1860. līdz 1865. gadam, tās arhitektūru veido neogotikas, klasicisma un romantisma stilu apvienojums. Jau vairākus gadus ilgst pils ēkas atjaunošana, tāpēc pati galvenā ēka apmeklētājiem pārsvarā šobrīd vēl ir aplūkojama tikai no ārpuses. Teritorijā ir aptuveni 47 ha plašs parks, kas ir lielākais pilsētvides parks Latvijā. Parka teritorijā ir pieejamas daudzas aktīvās atpūtas iespējas, vasarā pieejama laivu noma.

Jaunumi preiļu pilī

Jau drīz Preiļu pils 1. stāva daļā tiks ierīkota amatniecībai veltīta interaktīva izstāde, kas izveidota inovatīvā 5D formātā un ekspozīcijas izziņas procesu papildinās ar dažādiem sajūtu efektiem. Izstāde piedāvās 12 videofilmas, kuru galvenie varoņi ir Preiļu novada amatnieki. Skatītājam būs iespējams vērot, kā līdz mūsdienām attīstījušās un mainījušās dažādas seno amatu prasmes. Šo mazo video ceļojumu papildinās reāli sajūtama ūdens smidzināšana, vējš, silts gaiss, dūmi un dažādas smaržas, padarot klātbūtnes efektu vēl reālāku. Lai aizraujošs un zinātkārs ceļojums!

Avoti:

<https://latgale.travel/listing/preilu-parks-un-borhu-muizas-komplekss/>

<https://www.pilis.lv/act/castls-manors/castle-popup?id=9371>

<https://www.atrastalatvija.lv/objekts/preilu-muizas-komplekss-un-parks/>

15.22. Šmakovka

Attēls Nr.38. Agnese Miškovska – Dominikānā notikušā skaistumkonkursa Miss Multiverse 2022 titula MISS ALPHA FEMALE 2022 ieguvēja, Miss Tourism Queen International 2013 uzvarētāja un Mis Latvija 2010, demonstrē kā tiek gatavota pasniegšanai Šmakovka. Fotogrāfs – Jānis Vidmants. Attēls uzņemts muzejā "Andrupenes lauku sēta" Latgalē.

Latgales ļaudis ir viesmīlīgi, kā mēdz teikt – ar plašu sirdi. Ikviens ciemiņš tiks sirsnīgi uzņemts un gardi pacienāts ar tradicionāliem latgaliešu ēdieniem. Latgales kulinārais mantojums ir ar spēcīgām saknēm – te joprojām cieņā paaudžu paaudzēs mantotas receptes. Un kas gan būtu maltīte bez kāda stiprāka dzēriena malka? Šmakovka – vārds, ko zina katrs latgalietis, un tas ir pašbrūvēts alkoholiskais dzēriens, kas raksturīgs tikai un vienīgi Latgales reģionam. Dzēriens, kas pārdzīvojis dažādus laikus, kur tas gan nīsts un pelts, gan augšāmcēlies un cieņu guvis.

Klasiskās šmakovkas pamatā ir dabīgas vietējās izejvielas – labības graudi, cukurs un raugs. Tieši tik vienkārši un sarežģīti vienlaikus, jo šmakovkas recepte katram meistaram ir īpaša, izstrādāta līdz smalkākajām niansēm, nereti noslēpums, ko meistars glabā visu mūžu. Lai iegūtu daudzveidīgāku

garšas buķeti, meistari klasisko trīsvienību papildina ar citām izejvielām – gan pašu dārzā audzētām, gan no ārvalstīm ievestām. Kanēļa standziņa, citrona miziņa vai kafijas pupiņas spēj radīt īstus garšas brīnumus, tāpat kā piemājas dārziņā augušās ķīmenes vai piparmētru lapiņas.

Īsta šmakovka nav nekāds vieglais dzēriens, tā ir 40 – 50 grādu stipra un, kā saka, laba daudz nevajag. Šmakovka ir jābauda, iedzerot nelielu malciņu un mirkli paturot mutē, lai sajustu, kā garša atveras. Priekā!

Avoti:

<https://www.smakovka.lv/>

<https://www.la.lv/latgaliesu-nacionala-dzeriena-meklejumos-smakovka>

<https://web.archive.org/web/20140803120245/http://bar.lv/smakovka/>

15.23. Zemgaļu svētki Tērvetē

Tērvetes vārds saistās ar senajiem zemgaļiem, kuri savulaik dzīvoja šajā apvidū un līdz pat 13. gs. beigām cīnījās par savu politisko un ekonomisko neatkarību. Tērvetes pilskalns un zemgaļi ir kā simbols latviešu tautas gribasspēkam, nelokāmajam, stingrajam un neatlaidīgajam raksturam. Lai saglabātu vēstures liecības un sniegtu ieskatu seno zemgaļu dzīvē, pamatojoties uz arheoloģiskajiem pētījumiem, Tērvetes pilskalnā notiek 12. gs. koka pils rekonstrukcija. Līdz šim uzcelta pils austrumu daļa, bet laika gaitā plānots uzbūvēt pilnībā visu ēku.

Jau teju 20 gadus kādā no augusta mēneša nedēļas nogalēm Tērvetes pilskalnā notiek Zemgaļu svētki, kur pulcējas seno zemgaļu dzīvesveida piekritēji, kuri iejūtas 9. – 13. gs. vidē un labprāt ar to iepazīstina citus. Divu dienu programma piedāvā gan izglītojošas lekcijas, Tērvetes pils ekspozīciju apmeklējumu, gan amatnieku meistardarbnīcas, viduslaiku tirdziņu un seno laiku gardumus, izklaides bērniem, loku šaušanas turnīru un folkloras kopu uzstāšanos. Svētku galvenais notikums ir baltu tautu un Livonijas bruņinieku turnīrs, kur mirdz šķēpi, šķind zobeni un kladz bruņas. Uzvar veicklākie un drosmīgākie, un nākamajā dienā skatītāji var vērot viņu paraugdemonstrējumus. Vēsturiskās klātbūtnes sajūtu papildina seno zemgaļu cīņas ainu rekonstrukcijas, kur, šķiet, viss notiek pa īstam.

Avoti:

<https://www.dobeledara.lv/events/xix-zemgalu-svetki-tervete/>

https://www.travelzemgale.lv/wp-content/uploads/2022/04/Zemgales_Pasakumu_plans_2022_LV.pdf

<https://www.delfi.lv/turismagids/jaunumi/vestures-rekonstrukcijas-un-amatnieku-tirdzini-zemgalu-svetki-tervete.d?id=54621530>

<http://www.tervetesnovads.lv/Karte/tervetes-koka-pils/>

16. Lokālais tūrisma maršruts “Amatu prasmes Latgales reģionā” Nr.1.

Ūdens ceļš – āda un tekstils. No Daugavas lokiem līdz Lubāna klāniem

Latgale pārsteidz, sajūsmina, iedvesmo un atpūtina. No Daugavas lokiem, kas caurvijas Latgalei kā sudrabā vizuļojoša josta līdz Rāznas ezera plašajiem ūdeņiem un Lubāna ezera teiksmu apvītajiem klāniem. Latgale ir krāsaina un koša kā Latgales audēju darinātās segas. Tā ir mazliet rūgtena kā apiņu alus un stipra kā tradicionālā šmakovka. Rūpēs par vēsturiskā mantojuma saglabāšanu tiek atjaunotas vēsturiskās pils, muižas un baznīcas, atklājot patiesus arhitektūras šedevrus. Lūk, Balvu muižas pils, Krāslavas Plāteru pils un Lūznavas muiža. Tām pretī mūsdienīgie Rēzeknes Gors un Zeimuļš ar vērienīgu kultūras piedāvājumu. Kad pilsētas izstaigātas un ēkas aplūkotas, gaida atpūtas un izklaides vietas dabā, tostarp skatu torni neaizmirstamas ainavas baudīšanai no putna lidojuma – Krāslavas Priedaines tornis vai kāpiens Mākoņkalna virsotnē. Un tad tāds atpūties un laimīgs cilvēks ir gatavs uzināt, kā to, kas aug plāvā, pārvērst fantastiskā audējas meistardarbā, kā ar senām metodēm no ādas radīt mūsdienīgus aksesuārus. Izbaudīt un iepazīt Latgales amatnieku centru radošo garu, kur valda rosība kā bišu stropā. Jo Latgalē dzīvo tādi ļaudis, kas prasmīgi liek lietā paaudzū paaudzēs mantotās prasmes, tradicionālo amatniecību radoši iedzīvinot mūsdienu pasaulē.

16.1. Maršruts Nr.1. skaitļos

Maršruta kopgarums – **414.48 km**⁴²

Attālums no Rīgas centra līdz maršruta sākumpunktam – **262 km**⁴³

Attālums no Viļņas centra līdz maršruta sākumpunktam – **218 km**⁴³

Attālums no maršruta noslédzošā punkta līdz Rīgas centram – **217 km**⁴³

Attālums no maršruta noslédzošā punkta līdz Viļņas centram – **295 km**⁴³

16.2. Maršruta Nr.1. Informatīvā tabula ar kontaktinformāciju, adresēm un attālumiem starp piesaistes vietām – amatnieku objektiem un vietām, ko apmeklēt

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Attālums no iepriekšējā maršruta punkta*
55.90090, 27.16114	1	Krāslavas Amatniecības centrs	Pils iela 10, Krāslava, LV-5601, Latvija	+371 26348644	https://www.visitkraslava.com/	Maršruta sākumpunkts
55.87566, 27.54030	2	Aušanas darbnīca "Indra"	Rīgas iela 3, Indra, LV-5664, Latvija	+371 26430121		33.4 km
55.87397, 27.53405	3	Biedrība "Laimīgi Indrā"	Sporta iela 1, Indra, LV-5664, Latvija	+371 20266514		0.68 km
56.19024, 27.39717	A	Muzejs "Andrupenes lauku sēta"	Skolas iela 5, Andrupene, Krāslavas novads, LV-5687, Latvija	+371 26458876	https://www.visitkraslava.com/lu/turisms/ko-apskatit/muzeji-un-novadpetnieciba/muzejs-andrupenes-lauku-seta	44.9 km
56.51331, 27.33575	4	Etnogrāfisko apavu darbnīca "Kristāla kurbīte"	Atbrīvošanas aleja 130, Rēzekne, LV-4601, Latvija	+371 29474998	http://www.kurpite.lv/	72.9 km
56.51330, 27.33563	5	Zīmols "Zelma Kraft"	Atbrīvošanas aleja 130, Rēzekne, LV-4601, Latvija	+371 26447073	https://www.zelmakraft.lv/	Atrodas blakus punktam Nr.4
56.54849, 27.72698	6	Ludzas Amatnieku centrs	Tālavijas iela 27a, Ludza, LV-5701, Latvija	+371 29467925	https://www.ludzasamatnieki.lv/	26.6 km
56.59401, 27.99020	7	Radošās atpūtas centrs "Līdumnieki"	Tautas iela 2, Līdumnieki, Līdumnieku pagasts, Ludzas novads, LV-5719, Latvija	+371 29242779	www.lidumnieki.lv ; https://latgale.travel/listing/biedriba-darba-un-kulturas-centrs-lidumnieki/	24 km
56.94029, 27.64683	8	Valentīnas Daukstes aušanas darbnīca	Jaunā iela 12a (nogriešanās no Tirgus iela 9), Baltinava, LV-4594, Latvija	+371 29325894		60.4 km

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Attālums no iepriekšējā maršruta punkta*
56.96183, 27.59353	9 Tekstils	Briežuciema Tematiskais ciems	Briežuciema pagasta Tautas nams, "Briežuciems", Grūšļeva, Briežuciema pag., Balvu nov., LV-4595	+371 28781631		4.83 km
56.99232, 27.59549	9 Āda	Briežuciema Tematiskais ciems	Leathereley, Liepas, Bēliņi, Briežuciema pagasts, Balvu novads	+371 28303578		4.37 km
56.98471, 27.63651	9 Maize	Briežuciema Tematiskais ciems	"Kronīši", Briežuciema pagasts, Balvu novads	+371 26133911		6.69 km
56.96950, 27.69049	10	"Vilibalt" suvenīri	"Strautiņi", Demerova, Baltinavas pagasts, Balvu novads, LV-4594, Latvija	+371 26426889		6.45 km
57.01088, 27.70417	11	"Zeļču sola"	"Janki", Zeļči, Šķilbēnu pagasts, Balvu novads, LV-4587, Latvija	+371 29754060		6.07 km
57.05257, 27.64164	12	Kalēja darbnīca	Parka iela 2, Šķilbani, Šķilbēnu pagasts, Balvu novads, LV-4587, Latvija	+371 26519040		10.8 km
57.19166, 27.67761	B	Viļakas ezera salas pastaigu taka	Liepna iela 48, Viļaka, Balvu novads, LV-4583, Latvija	+371 28386859	http://www.visitvilaka.lv/kodarit/daba/vilakas-ezera-pludmale-un-sala/	16.2 km
57.17853, 27.68105	B	Viļakas Vissvētās Jēzus Sirds Romas katoļu baznīca	Baznīcas iela 56, Viļaka, Viļakas pilsēta, LV-4583, Latvija	+371 29522542		1.89 km
57.13106, 27.25701	C	Balvu muižas pils un Balvu Novada muzejs	Brīvības iela 46, Balvi, Balvu pilsēta, LV-4501, Latvija	+371 64521430	http://www.muzejs.balvi.lv	28.3 km
56.78421, 26.94393	D	Lubāna ezers un ūdens tūrisma attīstības centrs "Bāka"	Kvāpāni, Gaigalavas pagasts, Rēzeknes novads, LV-4618, Latvija	+371 26663358	https://baka.rezeknesnovads.lv/	66 km

16.3. Galveno piesaistes vietu apraksti

16.3.1. Krāslavas Amatniecības centrs

Krāslavas Amatniecības centrs atrodas vienā no grāfu Plāteru 18. gs. celtās pils kompleksa ēkām. Te pastāvīgi darbojas četras tematiskās darbnīcas – podniecības, kokapstrādes, aušanas (rokdarbu) un kulinārā mantojuma darbnīca. Amatniecības centrs piedāvā meistarklases, seminārus un seno amatu prasmju apmācības.

Amatniecības nozares

Keramika, kokapstrāde, aušana, stikla dekoru izgatavošana, aromātu darbnīca, Latgales Kulinārā mantojuma darbnīca.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Ar tradicionālo Latgales keramiku iepazīstina talantīgie keramiķi Olga un Valdis Pauliņi.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija:

3 dienas

Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

1 nedēļa

16.3.2. Aušanas darbnīca "Indra"

Aušanas darbnīcas "Indra" meistarē ir saglabājušas senu Latgales novadam raksturīgu segu aušanas tradīciju – laseitos koldrys (šņūrūs austī deči). Darbnīcā var apskatīt tekstiliju kolekciju, iepazīt aušanas procesu un pašiem pamēģināt aust grīdceliņu. Darbnīca rīko izstādes un meistarklases, īsteno projektus. Rokdarbnieces piedalās pasākumā "Satiec savu meistarū".

Amatniecības nozares

Aušana, adīšana un citi rokdarbi, nākotnē plānota arī ziepju liešana un vaska sveču izgatavošana.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Audējas ir pārmantojušas un saglabājušas prasmi aust laseitos koldrys (šņūrūs austī deči).

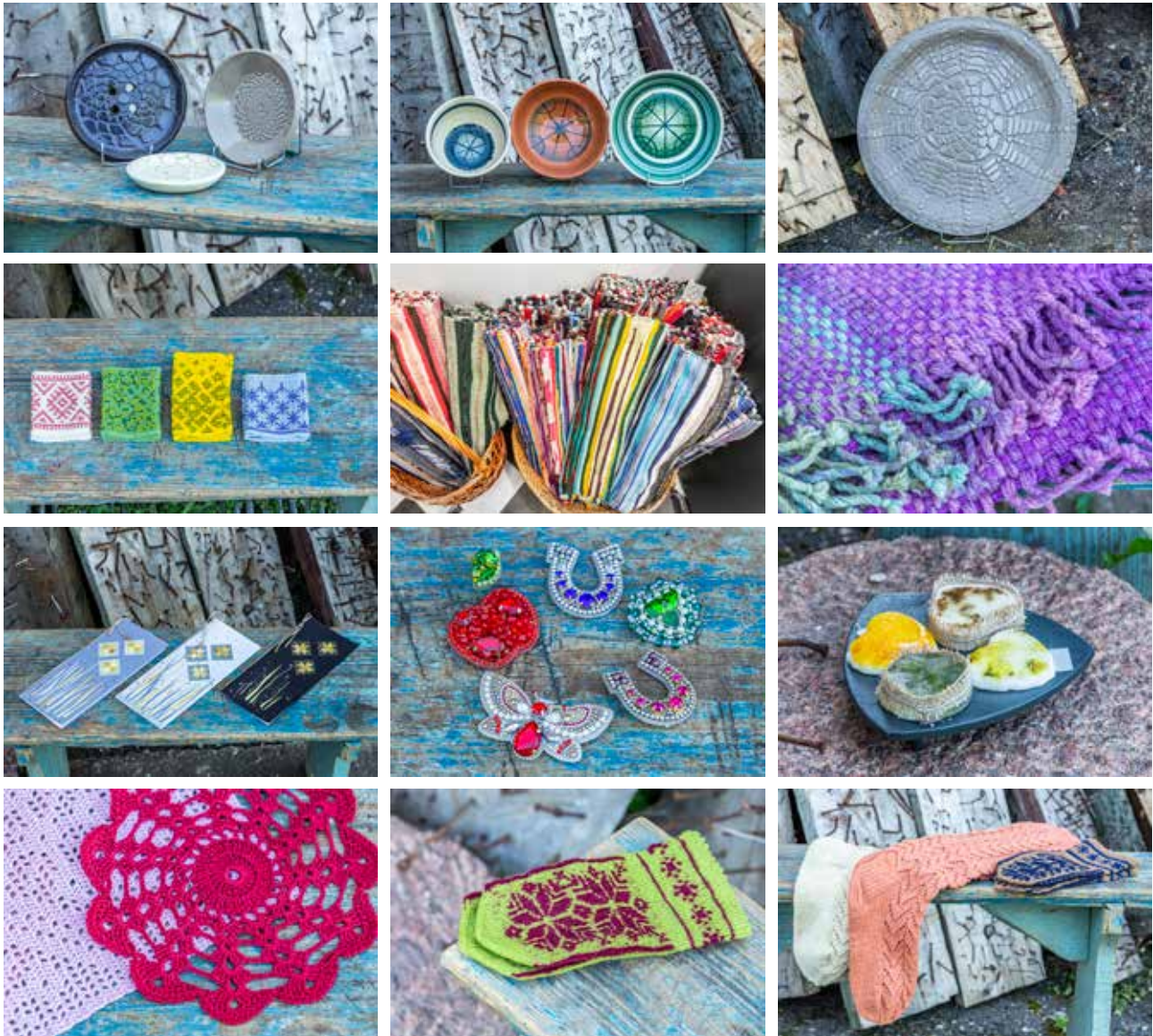
Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija:

3 dienas

Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

1 nedēļa

16.3.3. Biedrība "Laimīgi Indrā"

Indras ciema biedrībā "Laimīgi Indrā" nodarbojas ar tradicionālo amata prasmju attīstīšanu un aizraujošu projektu īstenošanu. Tā tapis unikālais Laimes muzejs – interaktīva ekspozīcija, kas aicina ikvienu darboties, sajust un domāt, skatīties nākotnē, nevis pagātnē. Muzejā izveidota arī Amatnieku istaba, kur iepazīt vietējo meistarų izstrādājumus un iegādāties suvenīrus.

Amatniecības nozares

Keramika, tekstils, vilnas lakatu izgatavošana, rotas, bižutērija, rokdarbi, ziepju liešana un bišu produkti.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Salmu aplikāciju pielietojums dizaina produktu izgatavošanā.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija:

1 diena

Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

2 nedēļas

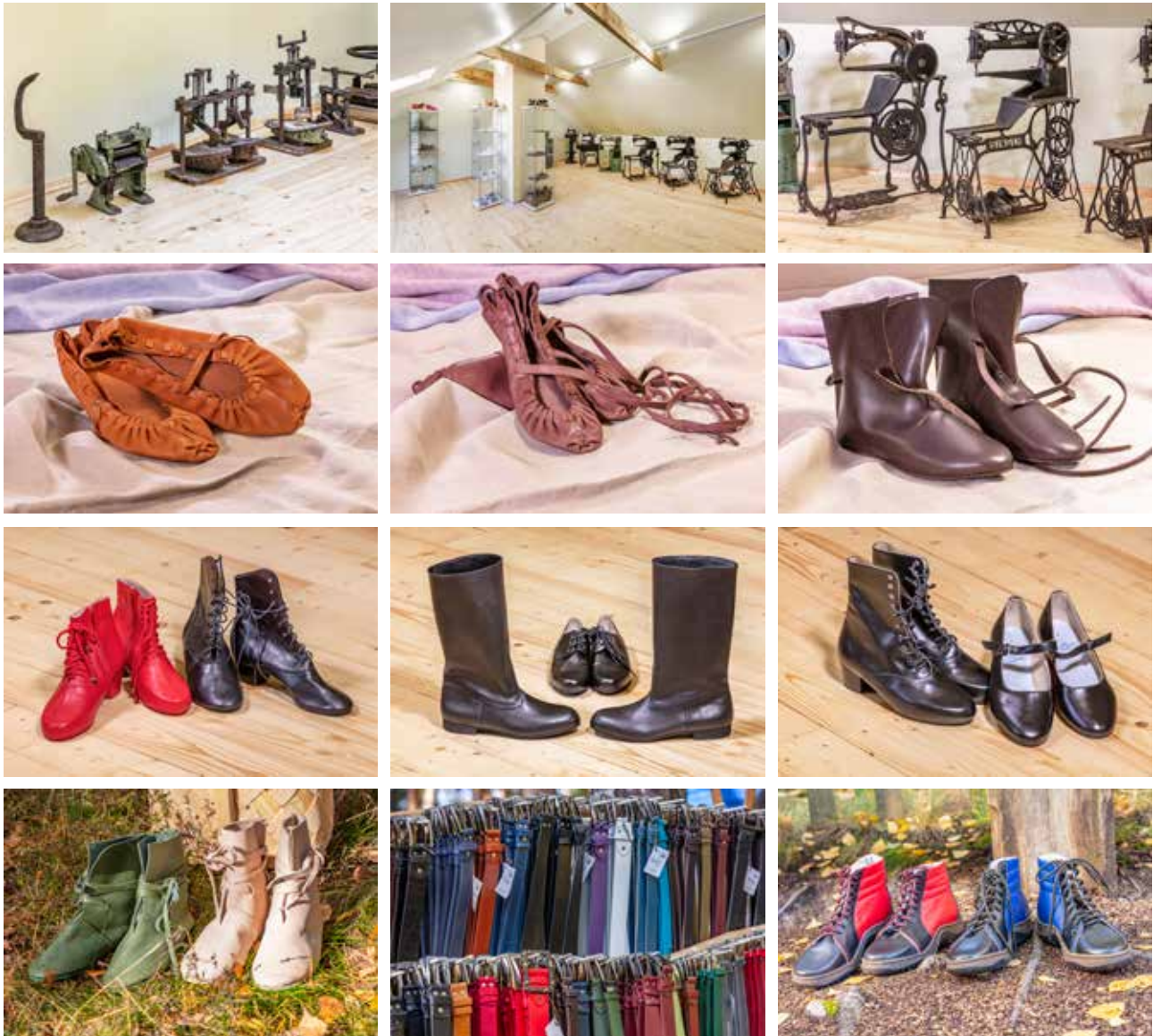
16.3.4. Muzejs "Andrupenes lauku sēta"

Muzejs "Andrupenes lauku sēta" piedāvā nokļūt 20. gs sākuma Latgales laukos. Te atrodas simtgadīga lauku māja, klēts, melnā pirts, kalēja smēde un daudz dažādu seno darbarīku un sadzīves priekšmetu. Var iepazīties ar podnieka darbnīcu un cepli. Iepriekš piesakoties, iespējama Latgales tradicionālo ēdienu nobaudīšana. Īpašais Latgales "Kulinārā mantojuma" piedāvājums – Andrupenes maize. Aiz muzeja atrodas pastaigām ierīkota purva taka, kas ir vienlīdz krāšņa visos gadalaikos.

16.3.5. Etnogrāfisko apavu darbnīca "Kristāla karpīte"

Ādas izstrādājumu darbnīca "Kristāla Karpīte" Rēzeknē darbojas kopš 1997. gada, un te saimnieko apavu meistars Andris Kačkāns – viņa uzņēmums ir lielākais tautas mākslas pašdarbības kolektīviem nepieciešamo apavu darinātājs Latvijā. Pastalas, deju kurpes, zābaki – tā ir meistara ikdiena. Kurpnieka sirdslieta ir vēsturiskie apavi, viņš izgatavo arī etnogrāfiskus apavus pēc pasūtījuma. Visi apavi ir 100% roku darbs.

Amatniecības nozares

Dabīgās ādas ar roku izgatavotas pastalas, arheoloģiskā tipa zābaki sievietēm un vīriešiem, tautas deju kolektīvu un koru nodrošināšana ar tērpiem atbilstošiem apaviem, apavi valkāšanai pie etnogrāfiskajiem tērpiem, apavi vēsturiskām kinofilmām.

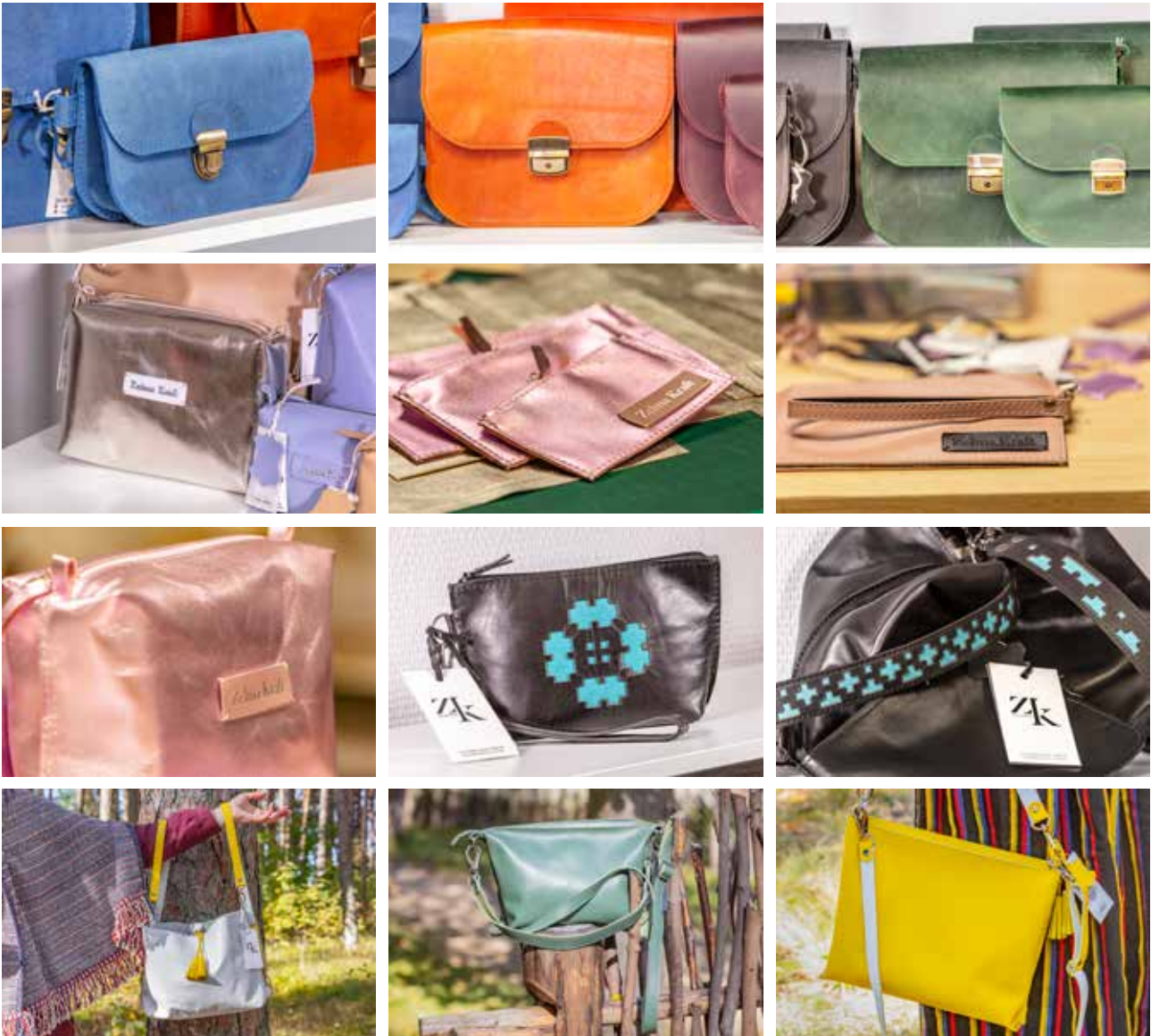
Atšķirīgais savā darbības jomā

Apavu izstrāde no lekāla, uzmērīšana uz vietas, specifisku individuālu pasūtījumu veikšana.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

1 nedēļa

16.3.6. Zīmols "Zelma Kraft"

Zīmola "Zelma Kraft" izveidotāja Zelma Pīgožne ir ādas izstrādājumu dizainere jau otrajā paaudzē. Zelma rada dabīgās ādas somas un aksesuārus, kuros apvieno vēsturiskās amata prasmju tradīcijas ar mūsdienu tehnoloģijām. "Zelma Kraft" vērtības ir ilgtspējīgs dizains, kvalitāte un identitāte. Tie ir unikāli un vienlaikus praktiski izstrādājumi individualitātes izcelšanai.

Amatniecības nozares

Ādas izstrādājumu dizains – ar rokām izgatavotas somas, aksesuāri, sīklietas. Jaunums – dizaina apģērbs ar ādas detaļām.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Izgatavots uz vietas darbnīcā, roku darbs, klasisks dizains. Maz eksemplāru no identiskas krāsas, jo tiek izmantoti materiāli no ražotāju/dizaina namu noliktavu atlikumiem, kur palikusi tikai viena ādas loksne.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
1 nedēļa

16.3.7. Ludzas Amatnieku centrs

Ludzas Amatnieku centrs atrodas varenā Ludzas pilskalna pakājē. Te ikviens aicināts vērot amatniekus darbā un apgūt senās amatu prasmes. Var līdzdarboties audēju, keramikas un šūšanas darbnīcās, pielaiot seno latgaļu tērpus un pasūtīt iegādei jebkura Latvijas novada tautastērpus. Centra izstāžu zālē aplūkojami novada meistarību darbi. Organizē pasākumus, lai veicinātu latgaliešu tradīciju saglabāšanu un popularizēšanu. Ludzas Amatnieku centrs rīko Lielo Latgaļu tirgu un gadskārtējos Zaļos tirdziņus sestdienā pirms Līgo svētkiem, Latgaļu dienas ar amata prasmi demonstrāciju, latgaliešu mūziku un ēdieniem. "Latviskā mantojuma" zīmes laureāti.

Amatniecības nozares

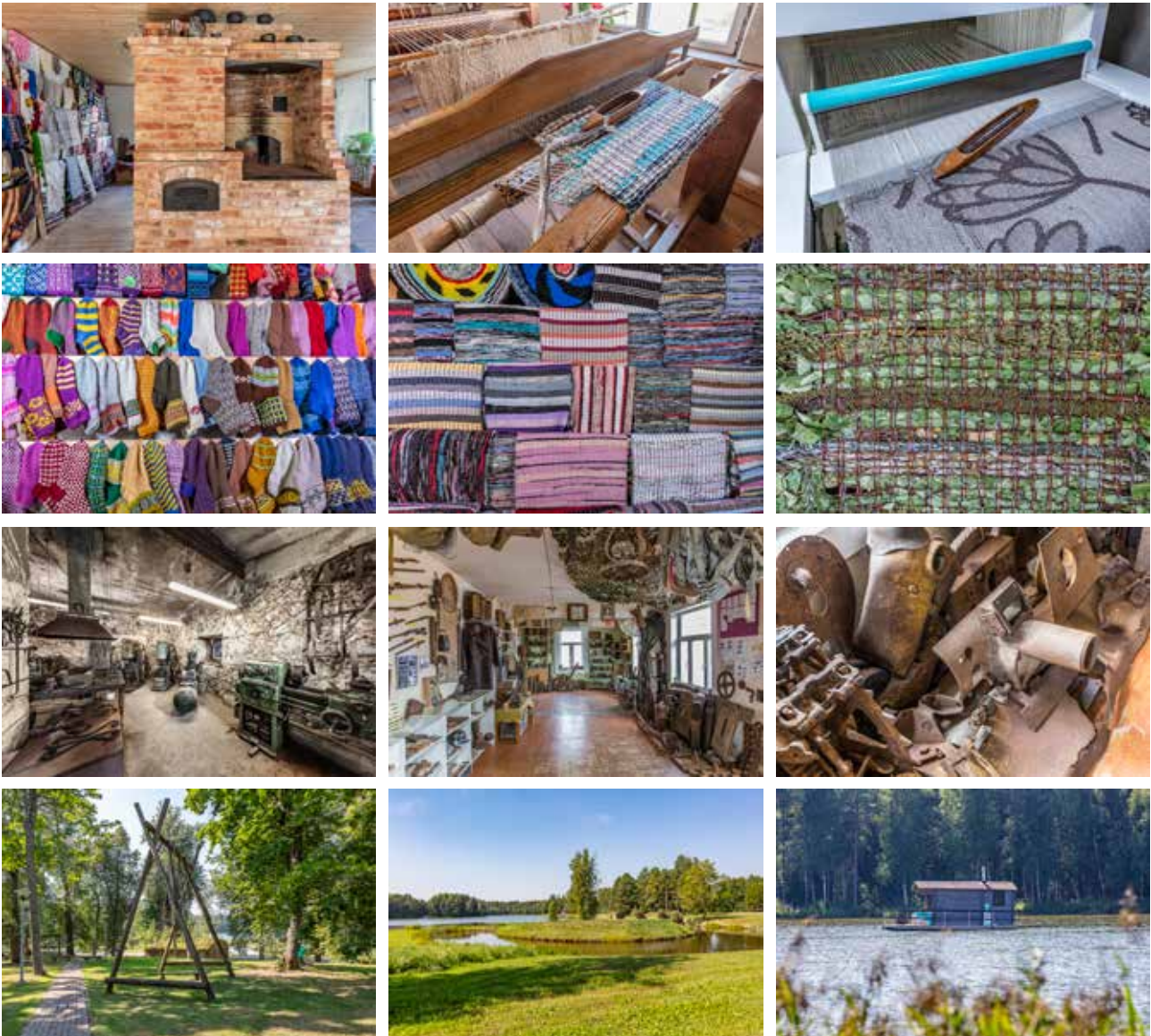
Keramika, aušana, adīšana, izšūšana, rokdarbi, skrodera darbi, koka un skalu apstrāde, sveču liešana, Latgales Kulinārais mantojums – "Latgaļu kukņa"

Atšķirīgais savā darbības jomā

Eskursijas ar gida stāstījumu par seno latgaļu dzīvi, sociālās vides principiem un likumiem – ar klausītāju iesaistīšanu aktivitātēs. Pieejama arī ierakstītā TV versija uz izvietotā ekrāna latviešu un angļu valodā.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
2 dienas

16.3.8. Radošās atpūtas centrs "Līdumnieki"

„Līdumnieki” – rosīga vieta, kur notiek dažādi kultūras, sporta un ģimeņu pasākumi. Centra plašajās telpās iekārtota aušanas un adīšanas darbnīca, kalēja smēde un konfekšu gatavošanas darbnīca. Te var apgūt tautas instrumentu spēli, mācīties etnogrāfisko dziedāšanu, izzināt vietējo folkloru. Centrā notiek izstādes, koncerti, tematiskās darbnīcas un daudz citu aizraujošu pasākumu.

Amatniecības nozares

Aušana, adīšana, tamborēšana, rokdarbi, metālkalumi – kalēja darbnīcā “Kaļve”, maizes cepšana.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Digitālās stelles, Pētera Viļumsona pusautomātiskās stelles, mājas stelles. Augu ieaušana ar stellēm, lina izmantošana audumu darināšanā un plašas papildu izklaides un atpūtas iespējas, ekspozīciju muzejs, pasākumu rīkošanai piemērotas telpas.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

3 dienas

16.3.9. Valentīnas Daukstes aušanas darbnīca

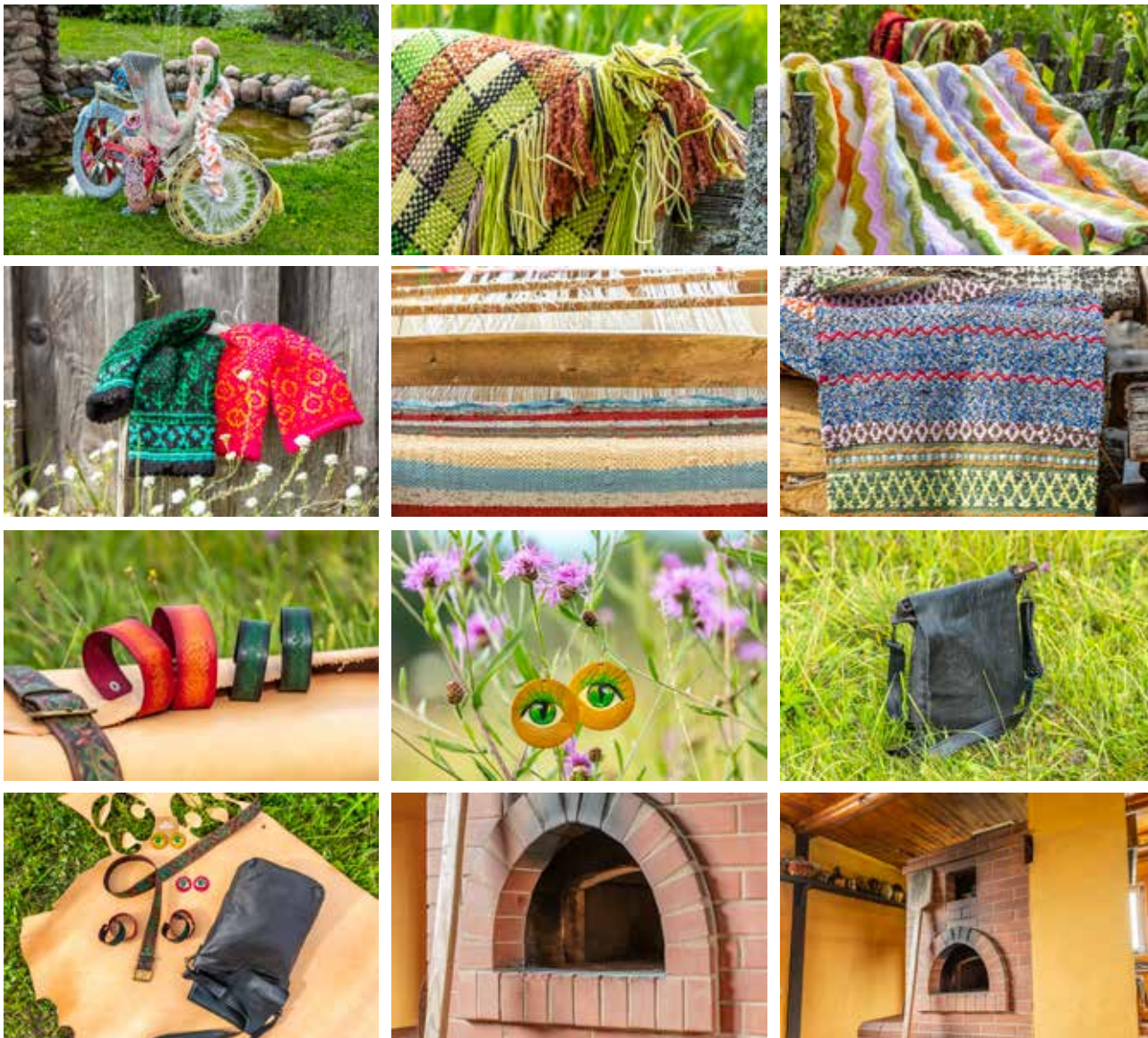
Valentīna Daukste no Baltinavas ir Latgalē pazīstama aušanas meistare un zemnieku saimniecības "Upeskrasti" īpašnice. Meistare auž lupatu deķus, paklājus no dzijas jeb gobelēnus, ada cimdus, zeķes, šalles. Vasarās viņa auž deķus no svaigām zālēm, ko izmanto pirtij vai jaukai smaržai istabā. Audēju var sastapt dažādos amatnieku tirdziņos.

Amatniecības nozares
Aušana un adīšana

Atšķirīgais savā darbības jomā
Zāļu deķi un miniatūras gobelēnu formas

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
3 dienas

16.3.10. Briežuciema Tematiskais ciems

Briežuciema amatu meistarų ciems ir vieta, kur kopj un godā ceļ senos amatus. Te cep maizi, brūvē alu, apstrādā ādu, auž lupatu deķus, grīdsegas, sedziņas un citas lietas. Audējas apvienojušās Briežuciema rokdarbu darbnīcā "Atspole", kur ikviens var apgūt pirmās iemaņas krāsainu segu aušanā un citos rokdarbu veidos, kā arī apskatīt un iegādāties Briežuciema audēju un rokdarbnieču darbus.

Amatniecības nozares

Aušana, lakatu aušana rāmītī, adīšana un tamborēšana, sveču liešana, kūku cepšana, lauku maizes ceptuve "Kronīši", ādas izstrādājumu zīmols, darbnīca un seno šujmašīnu ekspozīcija Leatherely.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Aušnā tiek izmantotas autentiskas senās stelles, Ziemeļlatgales brūni zaļie krāsu toņi. Ādas dizainam – īpaši veidoti nospiedumi un ādas apgleznošana. Maize "Kronīšos" tiek cepta uz kaltētām kļavu lapām pēc senas receptes.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
Vismaz 3 darba dienas

16.3.11. "Vilibalt" suvenīri

Koka lietu meistars Vilhelms Laganovskis no Baltinavas gatavo personalizētus koka izstrādājumus lāzergriešanas tehnikā. Piedāvājumā suvenīri, dažāda lieluma un dizaina kastītes, groziņi, rotājumi, piekariņi un citas lietas. Meistaram ir sava koka suvenīru darbnīca, kurā apmeklētāji laipni aicināti līdzdarboties koka darbu izveidē, ir iespēja nofotografēties un izveidot savu portretu uz koka dekora.

Amatniecības nozares

Galdnieka darbi, koka suvenīru izgatavošana, lāzergravēšana, fotogrāfa pakalpojumi.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Individuālu pasūtījumu izpilde – no auskariem līdz pat senlaiku karietes izgatavošanai. Portretu gravēšana uz masīvkoka.

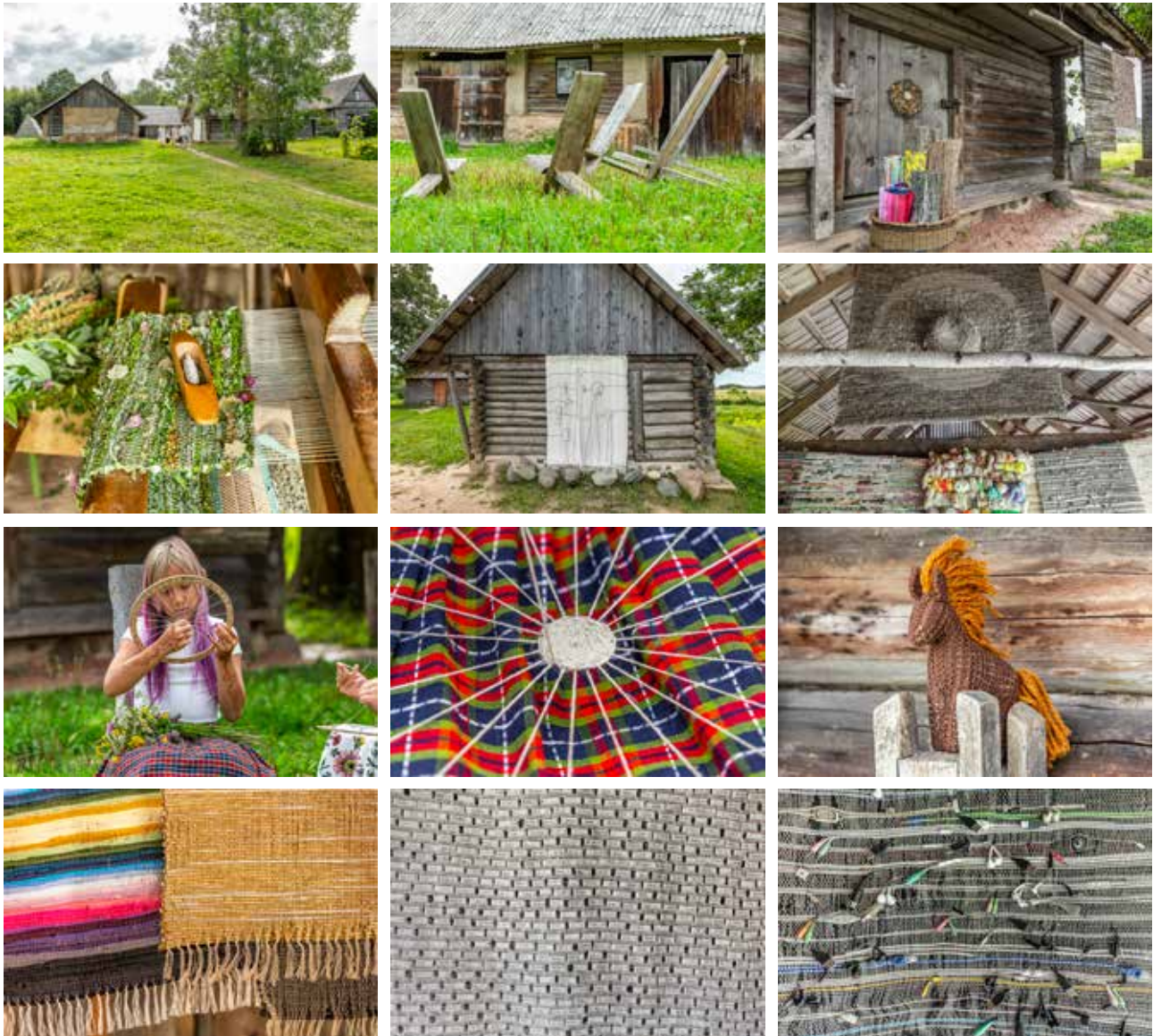
Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija:

1 diena

Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

3 dienas

16.3.12. "Zeļču sola"

Annele Slišāne ir Latgalē pazīstama tekstilmāksliniece, projekta "100 deči Latvijai" autore, audēja, rokdarbniece un latgaliešu prozas autore. Viņa izveidojusi uzņēmumu "Anneles zeme", kurā darina ekoloģiski tīras rotaļlietas, auž paklājus, gobelēnus, lupatu deķus, paklājus pirtīm un zaļos palagus no dažādiem materiāliem. Anneles dzimtas vēsturiskajās Latgales lauku mājās "Zeļču sola" (Zalkšu sala) tiek rīkotas aušanas meistarklases un ikviens var pamēģināt aust pie īstām stellēm. Zeļči ir īpaši, jo sākot no valsts austrumu robežas, tā ir pirmā apdzīvotā vieta uz Latvijas garākās – 57. paralēles.

Amatniecības nozares

Aušana, adījumi, rotaļlietu izgatavošana

Atšķirīgais savā darbības jomā

Etnogrāfiski autentiska vide, kas var kalpot kā "laika mašīna" un vieta radošu pasākumu un izstāžu rīkošanai. Aušanā tiek izmantoti dažādi materiāli – dabas veltes un arī industriālās ražošanas produkti un iepakojums, otrreiz pārstrādājami materiāli.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija:

2 dienas

Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

Vismaz 2 dienas

16.3.13. Kalēja darbnīca

Igors Trešutins metālkalēja arodu apguvis pašmācības ceļā. Meistars darina gan dažādus vides objektus un interjera priekšmetus, gan smalkus dizaina izstrādājumus un suvenīrus. Viņa darbnīcā ikvienam ir iespēja iepazīt metālkalšanas pamatprincipus, vērot kalēja darbu, paša spēkiem izkalt suvenīru naglu, aplūkot un iegādāties metālkalēja veidotos darbus.

Amatniecības nozares
Metālkalumi

Atšķirīgais savā darbības jomā

Vienīgais kalējs apkārtnē, kas ļauj apmeklēt darba vietu. Īpašs metālkalēja produkts – durvju klauvētāji pūķu izskatā.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
3 dienas

16.3.14. Viļakas ezera salas pastaigu taka un katoļu baznīca

Viļakas ezerā ir 1,8 ha sala, uz kuras atrodami fragmenti no 1509. gadā būvētās Marienhauzenas pils. Uz salu ved 144 m gara pontona laipa, kas ir viena no garākajām Latvijā. Uz salas izveidota 442 m gara pastaigu taka. Te uzstādītas koka laipas ar atpūtas “kabatiņu”, laivu piestātne un informatīvie stendi. Viļakā aplūkojama Vissvētās Jēzus Sirds Romas katoļu baznīca, grandioza gotiskā stila ēka, ar diviem 46 m augstiem torņiem, kas atklāta 1890. gadā.

16.3.15. Balvu muižas pils un Balvu Novada muzejs

Balvu muižas kungu māja jeb pils atrodas Balvu ezera krastā. Pirmās ziņas par Balvu muižu rodamas 1765. gadā. Gadsimtu laikā ēka daudz cietusi, bet mūsdienās tā atjaunota. Muižas pils zāle lepojas ar vienu no labākajām akustikām Latvijā. No muižas teritorijā esošajām ēkām saglabājusies klēts ampīra stilā, kur iekārtots Balvu Novada muzejs ar vairāk nekā 25 tūkstošiem eksponātu un divām interaktīvām ekspozīcijām. 2014. gada rudenī tika atklāta jauna un mūsdienīga ekspozīcija „Ziemeļlatgales nemateriālais kultūras mantojums. Piecās muzeja ekspozīciju zālēs atspoguļotas Ziemeļlatgalei raksturīgās tēmas, tostarp etnogrāfija, tradicionālā mūzika, folklorā, paražas, psalmi, Maija dziedājumi un amatnieku prasmes.

16.3.16. Lubāna ezers un ūdens tūrisma attīstības centrs "Bāka"

Lubāns ir lielākais ezers Latvijā, un kopā ar apkārtējo mitrāju teritoriju tas atzīts par unikālu Eiropas un pasaules nozīmes īpaši aizsargājamu dabas teritoriju. Lubāna klāni jeb mitrāji (purvi, slapjas pļavas, mitri meži) ir vieni no lielākajiem Eiropā. Ezerā mīt 23 sugu zivis, bet tā krastos dzīvo 236 putnu sugas. Ezerā var zvejot, doties izbraukumā ar laivu, apmeklēt putnu vērošanas torņus, baudīt kūpinātas zivis un iet pastaigā pa purva taku. Pie Lubāna ezera ir izvietojies ūdens tūrisma attīstības centrs „Bāka”.

17. Lokālais tūrisma maršruts "Amatu prasmes Latgales reģionā" Nr.2.

Uguns ceļš – keramika un stikls. No Slutišķiem līdz Aglonai

Uz Latgali var doties vairākkārt un ik reizi atklāt ko jaunu. Tā ir kā unikāli stikla meistarību darbi, caur kuriem lūkojoties, pasauli ik reizi redz citādāk. Iedvesmoties no ainaviskiem dabas skatiem Daugavas krastu skatu torņos, aizceļot laikā un apmeklēt Slutišķu vecticībnieku ciemu, kur dzīve rit saskaņā ar dabu un iekšējo viedumu. Kā pretpols vilina Marka Rotko mākslas centrs, ko apvij īpaši enerģētiska aura. Tepat Daugavpils teātris un lejup pa Daugavu tās krastos Latvijas dižākā dzejnieka Raiņa bērnības vietas. Latgalē viss ir pa īstam un no sirds. Sākot no baznīcas rituāliem līdz māla pikai uz podnieka virpas, no pašcepta maizes rieciena līdz labas dienas vēlējumam svešam garāmgājējam vai pirts rituālam. Latgales amatniecības tradīcijām ir senas, stipras saknes, ko meistari turpina kopt, attīstīt un dalīties savā pieredzē ar citiem. Stikla pūšana Līvānos, porcelāna keramika Preiļos, īsta māla podnieku darbnīca, pārļu rotu gatavošana, ekoziepju vārīšana – tik daudz un dažādu aktivitāšu, kur senais iet roku rokā ar mūsdienīgo. Pirms mājās došanās vēl vienu reizi dabā jāieiet – pa takām Dvietes palienē vai vienkārši Daugavas krastā pastāvēt un paraudzīties, kā pārceļtuve lēnām no viena krasta uz otru slīd. Sirdsmieram un iekšējam līdzsvaram.

17.1. Maršruts Nr.2. skaitļos

Maršruta kopgarums – **250.25 km⁴²**

Attālums no Rīgas centra līdz maršruta sākumpunktam – **244 km⁴³**

Attālums no Viļņas centra līdz maršruta sākumpunktam – **199 km⁴³**

Attālums no maršruta noslēdzošā punkta līdz Rīgas centram – **237 km⁴³**

Attālums no maršruta noslēdzošā punkta līdz Viļņas centram – **219 km⁴³**

17.2. Maršruta Nr.2. Informatīvā tabula ar kontaktinformāciju, adresēm un attālumiem starp piesaistes vietām – amatnieku objektiem un vietām, ko apmeklēt

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Attālums no iepriekšējā maršruta punkta*
55.91375, 26.88601	E	Slutišķu sādža un Slutišķu vecticībnieku lauku sēta	Slutišķi, Naujenes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5462, Latvija	+371 26532508	https://www.visitdaugavpils.lv/turisma-objekts/slutisku-sadza-un-slutisku-vecticibnieku-lauku-seta/ ; http://naujenesmuzejs.lv/	Maršruta sākumpunkts
55.87096, 26.51669	F	Šmakovkas muzejs Daugavpilī	Rīgas iela 22A (ieeja no Vienības laukuma puses jējimas iš Vienības aikštēs pusēs entrance from the square Vienības laukums), Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 25666201	https://www.smakovka.lv/	27.3 km
55.86597, 26.52455	13	Daugavpils Māla mākslas centrs	18. Novembra iela 8, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 65425302	http://dnmm.lv/lv/Daugavpils-Mala-makslas-centrs/	1.48 km
55.88378, 26.49743	G	Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs	Mihaila iela 3, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 65430250	https://www.rothkocenter.com/	3.13 km
56.07072, 26.12788	14	Rokdarbu darbnīca "Māra"	Bebrenes profesionālā vidusskola, Bebrene, Bebrenes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5439, Latvija	+371 28608302		54 km
56.34419, 26.17748	15	Tautas lietišķās mākslas studija "Dubna"	Sporta iela 5, Līvāni, LV-5316, Latvija	+371 29262019		45.3 km
56.35591, 26.16314	16	Līvānu Stikla un amatniecības centrs	Domes iela 1, Līvāni, LV-5316, Latvija	+371 28603333	https://www.livanustikls.lv/	1.96 km
56.41140, 26.49038	17	Lienas rotas	"Liepiņas", Borovka, Rudzātu pagasts, Līvānu novads, LV-5328, Latvija	+371 29448328		30.7 km
56.32160, 26.52292	18	Zieddares pirtiņa	"Latiņi", Krivoki, Sutru pagasts, Līvānu novads, LV-5334, Latvija	+371 29425194	https://www.visitlivani.lv/lv/kodarit/amatnieku-darbnicas/pirtnieces-zieddares-gitas-pirtina/	18.7 km

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Attālums no iepriekšējā maršruta punkta*
56.29139, 26.71546	19	Polikarpa Čerņavska keramikas māja	Talsu iela 21, Preiļi, LV-5301, Latvija	+371 29429630		13.7 km
56.29219, 26.73307	20	Porcelāna darbnīca Piece Of Touch	Jaunā iela 8, Preiļi, LV-5301, Latvija	+371 25729888		1.58 km
56.28608, 26.72276	P	Preiļu muižas pils komplekss un parks	Pils parks, Preiļi, LV-5301	+371 29100689		Atrodas tiešā tuvumā abiem apskates punktiem Preiļos
56.21813, 26.78318	21	Keramikas darbnīca "Jašas podi"	"Jašas podi", Aizkalnes pagasts, Preiļu novads, LV-5305, Latvija	+371 29175252	http://www.jasaspodi.com/	11.1 km
56.06446, 26.75634	22	Višķu amatnieku ciems	Parka iela 2, Višķu tehnikums, Višķu pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5481, Latvija	+371 29207737	http://clay.lv/about	21.1 km
56.12499, 27.01385	H	Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesis uzņemšanas Romas katoļu bazilika	Ciriša iela 8, Aglona, Aglonas pagasts, Preiļu novads, LV-5304, Latvija	+371 65381109	https://www.aglonasbazilika.lv/	20.2 km

17.3. Galveno piesaistes vietu apraksti

17.3.1. Slutišķu sādža un Slutišķu vecticībnieku lauku sēta

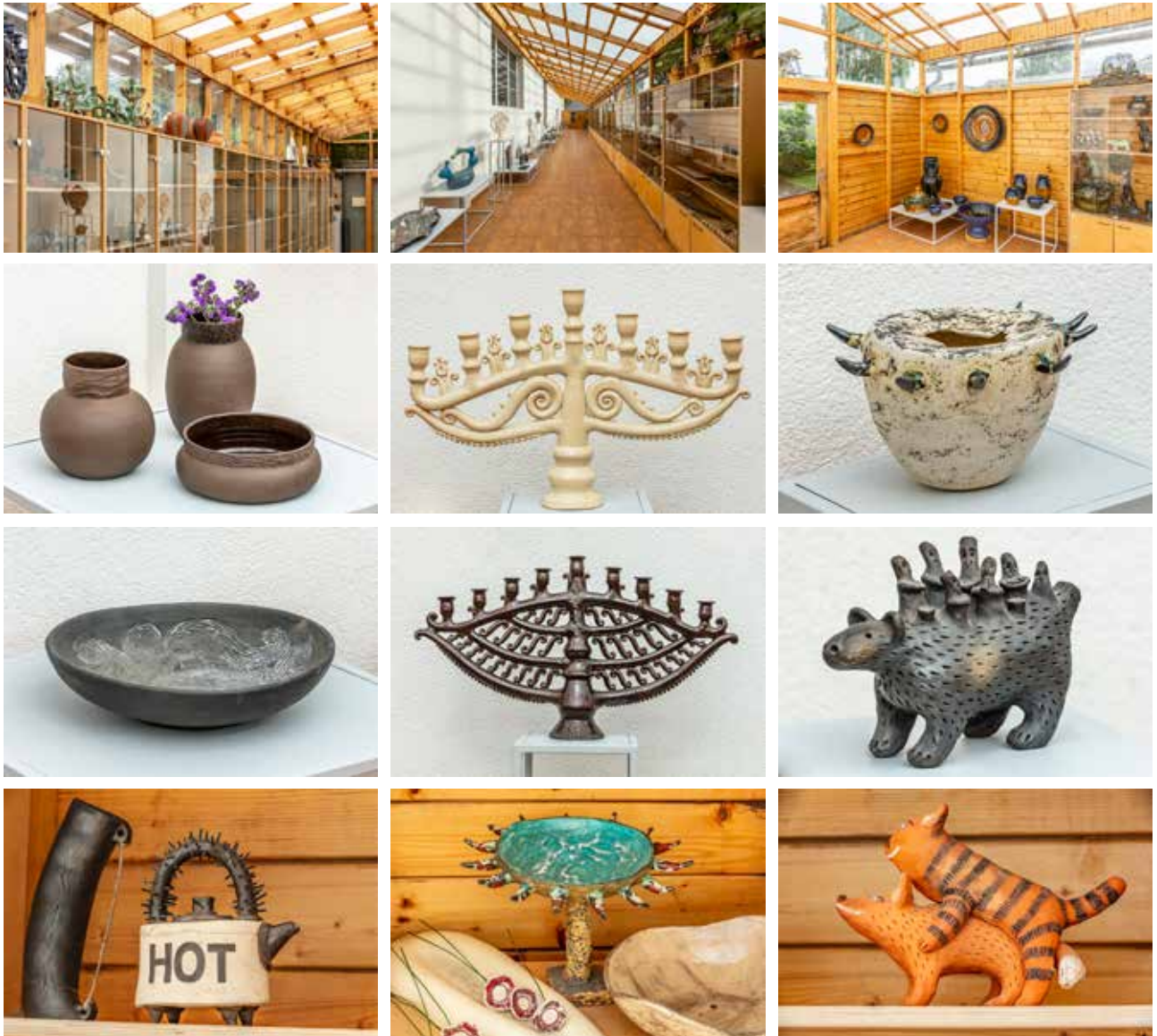
Naujenes novadpētniecības muzeja etnogrāfiskā brīvdabas nodaļa – “Slutišķu vecticībnieku lauku sēta” ir vienīgais šāda veida muzeja objekts Latvijā, kas atrodas autentiskā apdzīvotā sādžā, kur apmeklētāji var iepazīties ar unikālām Latgales vecticībnieku garīgās dzīves un sadzīves paražām. Te saglabāties unikāls apbūves komplekss ar 19. gs. beigu un 20. gs. sākuma ēkām un plānojumu. Visas ēkas būvētas pēc guļbūvju tradīcijām, tās rotā meistarīgi kokgriezumi, un katrai ēkai tie ir atšķirīgi.

17.3.2. Šmakovkas muzejs Daugavpilī

Pašgatavotais stiprais alkoholiskais dzēriens šmakovka ir neatņemama Latgales kultūrvēsturiskā un kulinārā mantojuma sastāvdaļa, savdabīgs Latgales zīmols. Šmakovkas muzejā mūsdienīgā un atraktīvā veidā var izzināt šmakovkas vēsturi un darināšanas tradīcijas, aplūkot dažādu laikmetu eksponātus. Vecākais no tiem datēts ar 1890. gadu. Te arī nobaudāms malks īstas šmakovkas. Grupas ekspozīcijas apskatei gida pavadībā aicinātas pieteikties vismaz vienu dienu iepriekš.

17.3.3. Daugavpils Māla mākslas centrs

Daugavpils Māla mākslas centrā var iepazīt izslavētās Latgales keramikas un podniecības tradīcijas. Te strādā keramiķi, notiek nodarbības, meistarklases un iespējams vērot meistarus darbā. Centrā var aplūkot unikālo Baltijas raku keramiku, kuras pēcapstrāde notiek raudzētu rudzu miltu šķidrumā. Te izveidota ekspozīcija, un ikviens var pasūtīt vai iegādāties dažādus keramikas izstrādājumus.

Amatniecības nozares

Keramikas nodarbības pieaugušajiem un bērniem 3 darbnīcās un studijā; pastāvīgā ekspozīcija; izstāžu zāle ar tematikas maiņu reizi 2 mēnešos.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Plašs keramikas stilu klāsts vienuviet – no krāsainiem un apgleznotiem traukiem līdz askētiski monohromiem, no klasikas līdz mūsdienīgam. Vieta, kur bagātīgi pārstāvēta tradicionālā Latgales melnā keramika.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
Vismaz 1 diena

17.3.4. Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs

Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs veltīts vienam no pasaulē zināmākajiem māksliniekiem, Daugavpilī dzimušajam Markam Rotko (1903-1970), kam bija liela nozīme pēckara glezniecības attīstībā ASV un kurš lika pamatus Ņujorkas skolas abstraktā ekspresionisma virzienam. Šis ir lielākais mākslas centrs Latvijā, kura piedāvājumā vairākas pastāvīgās un mainīgās ekspozīcijas, kas izvietotas 2500 kv.m platībā. Daudzfunkcionālais laikmetīgās mākslas, kultūras un izglītības centrs atrodas Daugavpils cietoksnī – vēsturiskajā Artilērijas arsenāla ēkā. Centrs pastāvīgi attīstās un šobrīd ir papildināts ar “Martinsona māju”, kas veltīta Pēterim Martinsonam (1931.-2013.) – Daugavpilī dzimušajam un starptautiski atpazīstamākajam Latvijas keramiķim.

17.3.5. Rokdarbu darbnīca "Māra"

Rokdarbu kopā "Māra" pulcējas Bebreņu apkaimes čaklākās un radošākās adītājas. Te top zeķes, cimdi, šalles un citi adīti izstrādājumi. Bebreņu adītājas pat darinājušas zeķes un cepures itāļu modes nama Neil Barrett 2020. gada kolekcijai. Tagad adījumus Bebreņu meistariem ar interneta starpniecību pasūta no visas pasaules. Adījumos daudz tiek iekļauti Sēlijas novada etnogrāfiskie raksti.

Amatniecības nozares

Adīšana, tamborēšana, rakstu izpēte, nākotnē paredzēts izgatavot arī sveces no dabīgā bišu vaska.

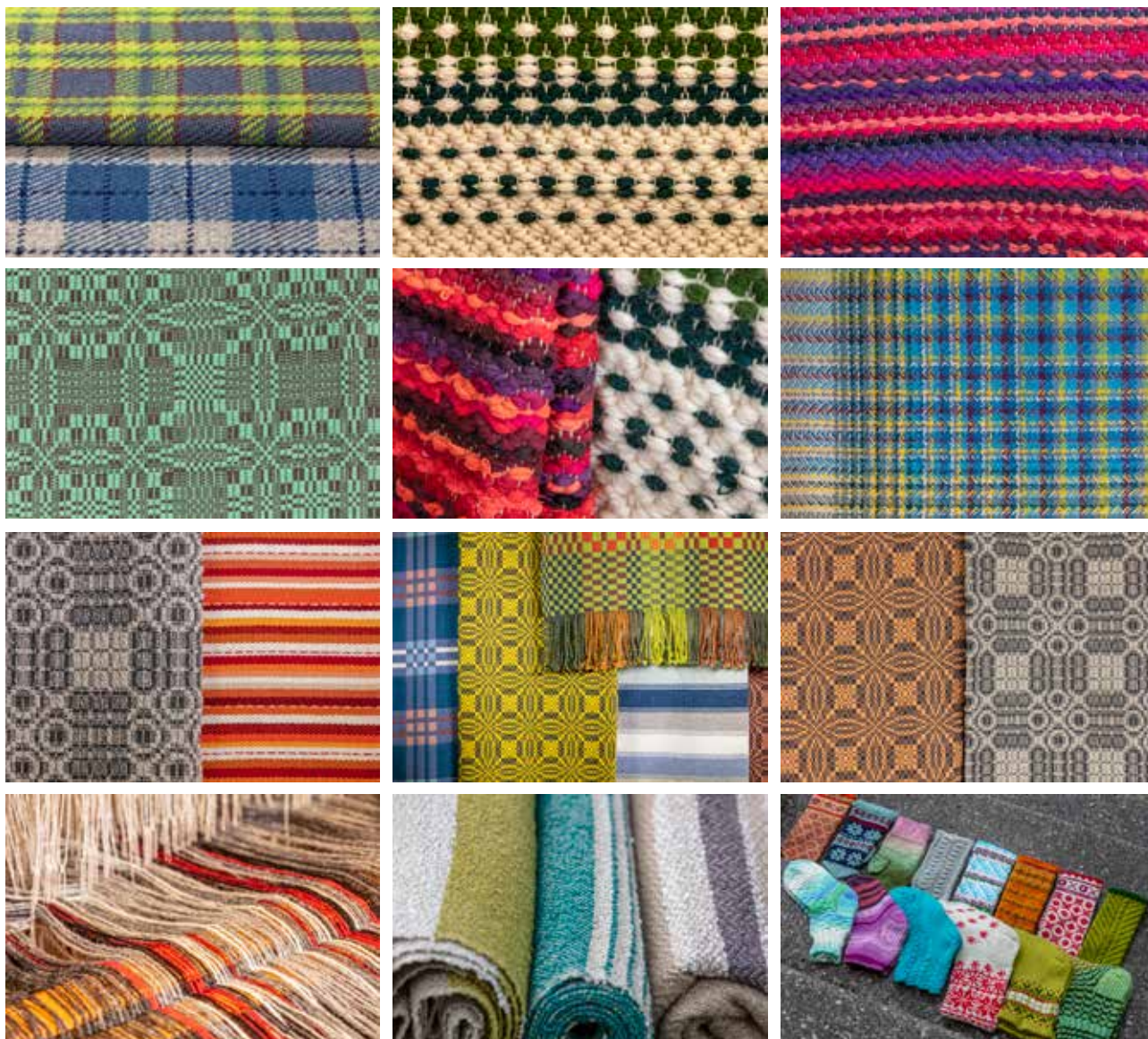
Atšķirīgais savā darbības jomā

Cimdu un zeķu adīšana, franču papēža lietojums zeķu izgatavošanā, seno rakstu atjaunošana

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

1 nedēļa

17.3.6. Tautas lietišķās mākslas studija "Dubna"

Līvānu novadā ir bagātas aušanas tradīcijas. Tautas lietišķās mākslas studijā "Dubna" darbojas audējas, kas rūpējas par seno aušanas tradīciju saglabāšanu, pēta Latgalei raksturīgo etnogrāfiju un ieauž senās zīmes mūsdienīgos tekstila darbos. Studija rīko apmācības aušanā, aušanas meistarklases, te apskatāma plaša darbu ekspozīcija. Piedāvājumā arī ekskursija, kurā var iepazīt ceļu no aitas vilnas līdz gatavām zeķēm.

Amatniecības nozares

Aušana – segas, lakati, dvieļi, paklāji, jostas un brunču audumi; adīšana.

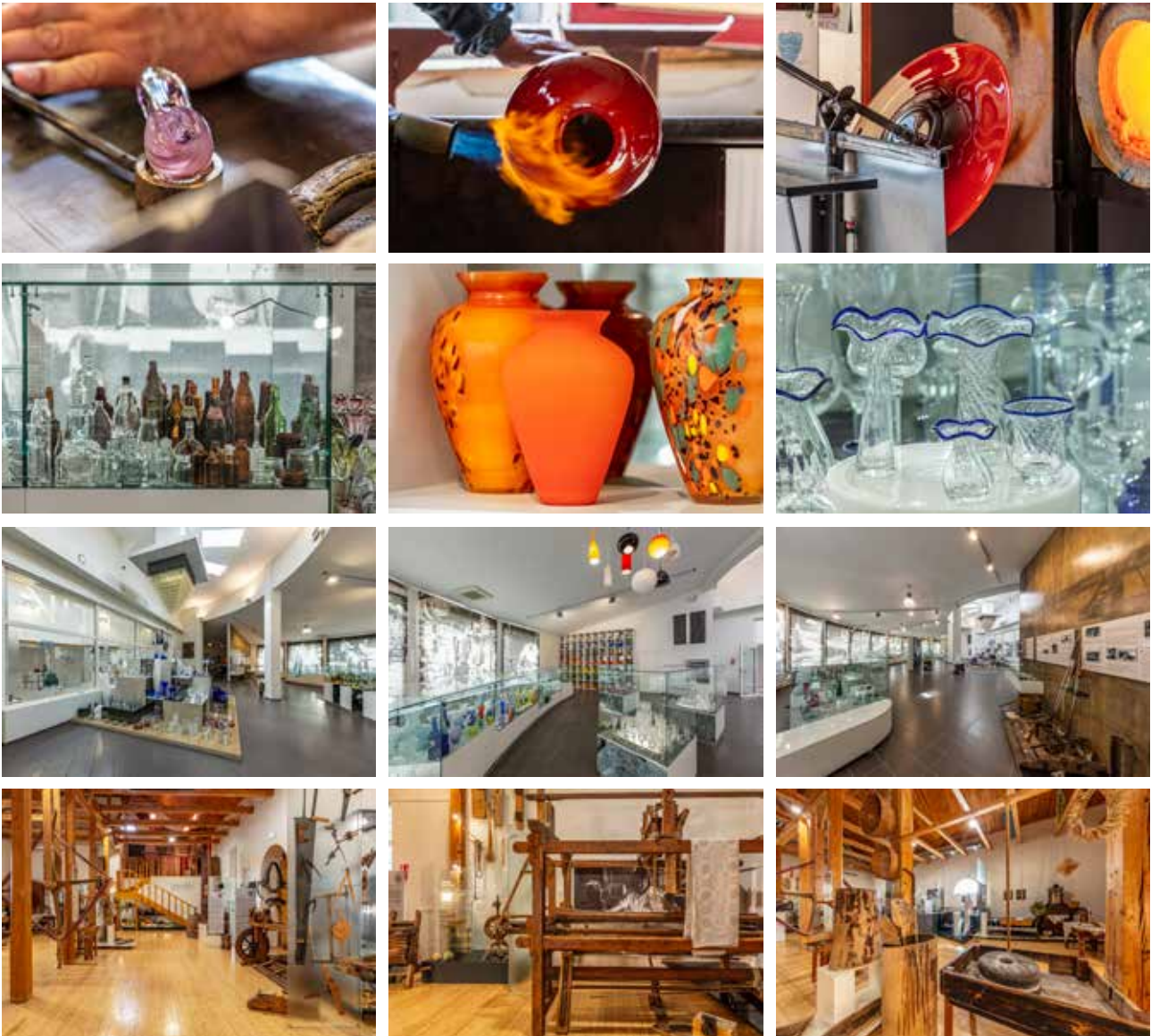
Atšķirīgais savā darbības jomā

Džinsa auduma izmantošana paklājos, linu brunču auduma izgatavošana, somiņu izgatavošana.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

2 dienas

17.3.7. Līvānu Stikla un amatniecības centrs

Centrā izvietota ekspozīcija "Līvānu Stikla muzejs", kurā vienkopus izvietoti vairāki tūkstoši unikālu stikla darbu, kas savulaik tapuši Līvānu Stikla fabrikā. No vienkāršām stikla pudelēm līdz dizainiski smalkiem meistardarbiem. Otrā ekspozīcija – "Amatnieki Latgalē 19.-20.gs." sniedz iespēju uzzināt, kā Latgalē ļaudis dzīvojuši senāk. Unikāls piedāvājums ir iespēja klātienē apmeklēt Stikla pūšanas darbnīcu un redzēt, kā top stikla mākslas brīnumi.

Amatniecības nozares

Vēsturiskā "Līvānu stikla" mājvieta, kas apvieno Līvānu Stikla muzeju, Stikla pūšanas darbnīcu un tradicionālo Latgales amatniecības ekspozīciju apvienotā kompleksā.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Lielākā vēsturiskā "Līvānu stikla" izstrādājumu ekspozīcija Baltijā un garākā tautiskā josta Latvijā.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
3 dienas

17.3.8. Lianas rotas

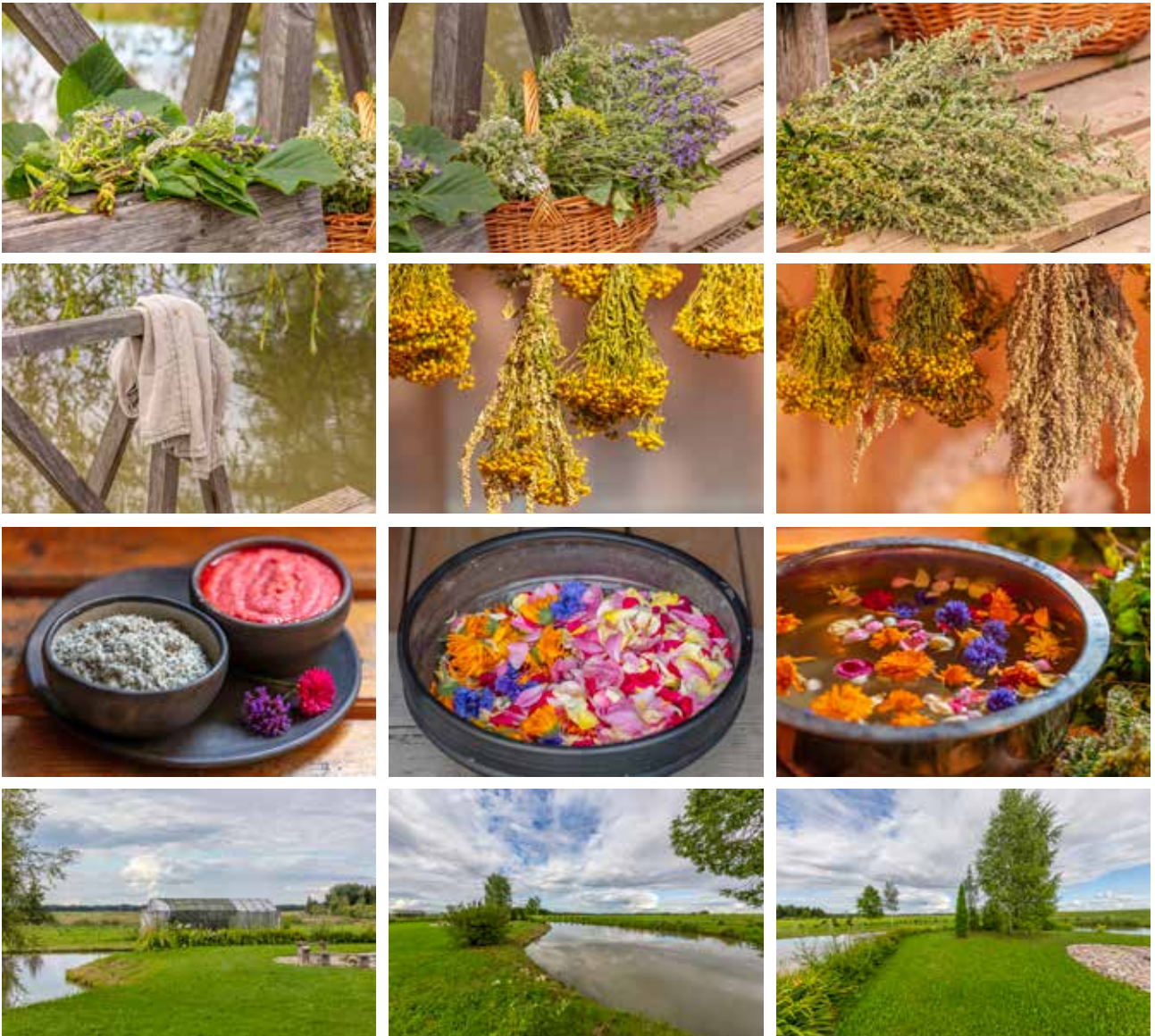
Liena Brūvere ir rotu māksliniece no Līvānu novada, kura gatavo brīnišķīgas rotas – pārļu auskarus, rokassprādzes, eņģelišus, piespraudes, lina auduma naudas maciņus un somas, kā arī citus jaukus aksesuārus. Lianas zīmols ir īpaši garie pārļu auskari, katrs auskaru pāris ir unikāls, ar īpašu dizainu un krāsu salikumiem. Lianas rotas aplūkojamas un pasūtāmas vairākās tiešsaistes platformās internetā.

Amatniecības nozares
Rotu izgatavošana

Atšķirīgais savā darbības jomā
Native American Style pārlišu auskari un oriģināla dizaina telpiski pārlišu eņģeliši, kā arī maki un aksesuāri ar tautiskiem ornamentiem.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
1 nedēļa

17.3.9. Zieddares pirtiņa

Pirtniece, augu un ziedu pazinēja Gita Usāne piedāvā atgūt spēkus tradicionālā, ar malku kurinātā lauku pirtī. Gita veic brīnišķīgus pirts rituālus, kur izmanto pašas vāktus un īpaši sagatavotus augus. No augiem Gita gatavo tējas, sīrupus, augu pulverus, dabīgu kosmētiku. Ar savām plašajām zināšanām par augu pielietojumu Gita dalās savās meistarklasēs, kur ikviens var pagatavot savu kosmētiku un uzzināt daudz jauna.

Amatniecības nozares

Pirts, pirtslietu un dabas produktu izgatavošana pirts rituāliem, zāļu tējas, dabīgā kosmētika un ķermeņa kopšanas līdzekļi.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Ziedu un augu terapija, tradicionālās pirts apvienojums ar komfortablu un mūsdienīgu aprīkojumu.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

1 nedēļa

17.3.10. Polikarpa Čerņavska keramikas māja

Polikarps Čerņavskis (1923-1997) bija keramiķis, Latgales keramikas tradīciju glabātājs un attīstītājs. Viņa mājā Preiļos iekārtota ekspozīcija, kurā aplūkojami meistara darbi no vienkāršiem saimniecības traukiem līdz izsmalcinātām un sarežģītām dekoratīvās keramikas formām. Ikdienā te strādā keramiķis Raivo Andersons, kurš vada ekskursijas, meistarklases un apmāca darboties ar mālu.

Amatniecības nozares
Keramika, tradīciju saglabāšana

Atšķirīgais savā darbības jomā
Ekskursijas izstāžu zālē, virpošanas paraugdemonstrējumi. Tradicionālā sintēze ar mūsdienīgo, dažādas krāsas mālu izmantošana, darbs ar paša raktu mālu.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:
1 diena

17.3.11. Porcelāna darbnīca Piece Of Touch

Keramiķe Sintija Logina pēc studijām Latvijas Mākslas akadēmijā atgriezās bērnības mājās Preiļos, kur izveidoja savu keramikas darbnīcu Piece of Touch. Sintija visvairāk strādā ar porcelānu, jo tas ir smalkāks un var izveidot tik plānu, ka cauri spīd gaisma. Sintija veido porcelāna traukus, to kolekcijas un porcelāna rotas. Idejas darbiem tiek meklētas dabā, ceļojumos, ikdienas mirkļos.

Amatniecības nozares

Keramika – porcelāns, māls, akmens masa

Atšķirīgais savā darbības jomā

Detāļu smalkums, apgleznošana un dabīgo augu lietojums dizaina veidošanā. Lampu veidošana no porcelāna.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

Līdz 2 nedēļām

17.3.12. Preiļu muižas pils komplekss un parks

Preiļu pils ar parku ir viens no skaistākajiem Latgales vēsturiskās arhitektūras paraugiem. Pils ēka celta laikā no 1860. līdz 1865. gadam, tās arhitektūru veido neogotikas, klasicisma un romantisma stilu apvienojums. Jau vairākus gadus ilgst pils ēkas atjaunošana, tāpēc pati galvenā ēka apmeklētājiem pārsvarā šobrīd vēl ir aplūkojama tikai no ārpuses. Teritorijā ir aptuveni 47 ha plašs parks, kas ir lielākais pilsētvides parks Latvijā. Parka teritorijā ir pieejamas daudzas aktīvās atpūtas iespējas, vasarā pieejama laivu noma.

17.3.13. Keramikas darbnīca "Jašas podi"

"Jašas podi" ir keramiķes Kristīnes Nicmanes radīts zīmols. Savā darbnīcā viņa veido dažāda stila praktiskus un mākslinieciskus keramikas izstrādājumus, te top arī izsmalcinātas keramikas rotas no porcelāna. Tiek piedāvātas izziņošas ekskursijas un meistarklases grupām. Iespējams plašā klāstā iegādāties gatavos izstrādājumus, kā arī ir izveidots zīmola internetveikals.

Amatniecības nozares

Keramika – akmens masa un porcelāns

Atšķirīgais savā darbības jomā

Darbi tiek grupēti pa kolekcijām – Āfrika, Jūra, Puķītes un UPE. Tiek piedāvāti arī lielizmēra trauki, interjera priekšmeti, izstāžu darbi un Raku keramika.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

Vismaz 1 nedēļu

17.3.14. Višķu amatnieku ciems

Višķu amatnieku ciemā strādā Valdis Grebežs – unikāls meistars, jo aktīvi darbojas vairākās jomās. Viņš veido telpiskus keramikas pannos, koka skulptūras, sīkplastikas darbus, strādā ar stiklu, klūgām, akmeņiem un citiem materiāliem. Meistaram ir sava darbnīca, kurā viņš laipni uzņem ikvienu interesentu un gatavs rādīt, stāstīt un apmācīt savās amata prasmēs.

Amatniecības nozares

Neglazēta keramika un keramikas gleznas, klūgu pīšana, dārza skulptūras un dekori no koka un gāzbetona.

Atšķirīgais savā darbības jomā

Dedzināta koka izmantošana telpisku objektu veidošanā, ģimenes pogas gatavošana un meistarklases katram amatniecības veidam. Ekskursijas pa Višķiem un apkārtni.

Laiks, kādā jāpiesaka ekskursija; Laiks, kādā jāpiesaka meistarklase:

Vismaz 1 nedēļu

17.3.15. Aglonas bazilika

Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas Romas katoļu bazilika ir nozīmīgs Latvijas katoļu reliģisks centrs un starptautiskas nozīmes svētvieta. Pašreizējā baznīcas ēka celta laikā no 1768. līdz 1780. gadam. Katru gadu 15. augustā Aglonā ierodas svētceļnieki, lai atzīmētu Jaunavas Marijas debesīs uzņemšanas dienu. Baziliku apmeklējuši arī pāvests Jānis Pāvils II (1993.gadā) un pāvests Francisks (2018. gadā). Īpašs dārgums Aglonas baznīcā ir svētбилde – Dievmāte ar Jēzus bērnu, kura atrodas virs galvenā altāra. Pēc atrašanās vietas šo Dievmātes attēlu sauc „Aglonas Dievmāte”.

18. Lokālo maršrutu Nr.1 un Nr.2 kopīgā tabula ar papildu piesaistes vietām – apskates objektiem, saistīto aktivitāšu pakalpojumu sniedzējiem, rekomendētajām naktsmītnēm un sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem

18.1. Apskates objekti

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.89262, 27.14622	A	Priedaines skatu tornis pie Krāslavas ar skatu uz Daugavas lokiem	Priedaine, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601			
55.90090, 27.16114	B	Grāfu Plāteru pils komplekss ar parku Krāslavā	Pils iela 2 (Krāslavas TIC), Krāslava, LV-5601	+371 65622201	http://www.kraslavaspils.lv/	Krāslavas TIC
55.89773, 27.16963	C	Krāslavas Svētā Ludvika Romas katoļu baznīca	Baznīcas iela 2A, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601			
56.09316, 27.53967	D	Dagdas Vissvētās Trīsvienības Romas katoļu baznīca	Asūnes un Alejas ielu krustojums, Dagda, Krāslavas novads, LV-5674			
56.27926, 27.41520	E	Mākoņkalns (Padebešu kalns) ar skatu uz Rāznes ezeru				GPS norādīts autostāvvietai
56.50316, 27.32578	F	Latgales vēstniecība GORS Rēzeknē	Pils iela 4, Rēzekne, LV-4601	+371 64633303	https://www.latgalesgors.lv/	
56.54847, 27.72814	G	Ludzas viduslaiku pilsdrupas	Baznīcas iela, Ludza, LV-5701			
55.91491, 26.81524	H	Vasargelišķu skatu tornis pie Daugavas lokiem	Vasargelišķi, Naujenes pagasts, Augšdaugavas novads	+371 65471321		Naujenes Novadpētniecības muzejs
55.88383, 26.49591	I	Daugavpils cietoksnis	Daugavpils cietokšņa Kultūras un informācijas centrs, Nikolaja iela 5, Daugavpils, LV-5401	+371 28686331		
55.87490, 26.53486	J	Vēsturiskā Daugavpils skrošu rūpnīca	Varšavas iela 28, Daugavpils, LV-5401	+371 27766655	http://www.dsr.lv/	
55.87062, 26.53928	K	Daugavpils Baznīcu kalns	18. novembra, Varšavas un Marijas ielu krustojums, Daugavpils, LV-5401			Orientējoša lokācija

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.81647, 26.45622	L	Raiņa māja Berķenelē	Birkinēļi, Kalkūnes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5449	+371 65474368	www.rainamaja.lv	
56.06688, 26.17722	M	Dabas parks "Dvietes paliene"	Bebrene, Putnu sala, „Gulbji”, Bebreņu pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5439	+371 26109353		
56.21973, 26.21483	N	Daugavas pārceltuve pie Dunavas	Gospori, Jersikas pagasts, Līvānu novads, LV-5315	+371 22467117		Vasaras sezona
56.25876, 26.20633	O	Jersikas Kristus apskaidrošanās pareizticīgo baznīca	Jersika, Jersikas pagasts, Līvānu novads, LV-5315			
56.28608, 26.72276	P	Preiļu muižas pils komplekss un parks	Pils parks, Preiļi, LV-5301	+371 29100689		Preiļu TIC
56.20227, 26.78557	R	Raiņa muzejs "Jasmuiža"	Parka iela 3, Aizkalne, Aizkalnes pagasts, LV-5305	+371 29427554	http://www.aspazijarainis.lv/raina-muzejs-jasmuiza/	
56.05756, 26.77527	S	Višķu Svētā Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca	Krāslavas iela 2, Višķi, Višķu pagasts, LV-5481	+371 29470188		

18.2. Citas aktivitātes

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.97861, 27.59391	1	Mini zoodārzs "Akati"	Z/S "Akati", Priežu iela 26, Robežnieki, Robežnieku pagasts, LV-5666	+371 26157690		
56.71781, 27.71781	2	Šmakovkas dedzinātava "Latgolys Šmakovka"	Kļavu iela 11, Malnava, Malnavas pagasts, Ludzas novads, LV-5750	+371 28321856	http://www.latgalesmakovka.lv/	
56.94245, 27.63724	3	Pirts māja un vīna degustācija "Diķmalas"	Viesu māja "Diķmalas", Skolas iela 9, Baltinava, Baltinavas pagasts, LV-4594	+371 29471150		
57.16630, 27.20986	4	Izklaides un atpūtas parks "Škladi"	Kalna iela 19D, Kubuli, Balvu novads, LV-4566	+371 20031204	https://www.skladigo.lv/	

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.85464, 27.08526	5	Latgaļu mājas alus brūvēšana "Kolnasāta"	Stacijas iela 4, Bērzpils, Bērzpils pagasts, Balvu novads, LV-4576	+371 26452844		
56.32522, 26.20230	6	Dabas enerģiju pētniecības vieta "Olūti"	"Olūti", Jersikas pagasts, Līvānu novads, LV-5316	+371 29483759		
56.36331, 26.17722	7	Relaksācijas vieta "Apinamiņš" un "Krauklišu" medus	Latgales iela 6a, Līvāni, LV-5316	+371 29680028		Sezonāla darbība
56.48022, 26.26771	8	"Turku pirts ciems" – baltā un melnā (dūmu) pirts	"Vidussala", Vidsala, Turku pagasts, Līvānu novads, LV-5316	+371 27701575		
56.32026, 26.58101	9	Pasākumi kāzniekiem ar Latgaļu tradīcijām "Nākotnes Ozolu ciems"	"Mazie Upenāji", Kaži, Sutru pagasts, Līvānu novads, LV-5334	+371 26595334		
56.27102, 26.71586	10	Mākslinieka Jāņa Plivdas gleznošanas meistarklase	"Cīruliši", Jaunsaimnieki, Preiļu pagasts, Preiļu novads, LV-5301	+371 26525625		
56.13365, 27.02528	11	Intas Rečas radošo prasmju darbnīca	Livdānu iela 13, Aglona, Aglonas pagasts, Preiļu novads, LV-5304	+371 29429422		
56.13335, 27.00144	12	Aglonas Maizes muzejs	Daugavpils iela 7, Aglona, Aglonas pagasts, Aglonas novads, LV-5304	+371 29287044		Tikai pēc iepriekšēja pieraksta

18.3. Ēdināšana

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.89592, 27.16592	1	Kafejnīca „Mārīte” Krāslavā	Tirgus iela 2 (Ieeja no Brīvības ielas 3), Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601	+371 20055716		
56.35785, 27.26052	2	Restorāns "Pērles" Lūznavas muižā (iepriekšēja rezervācija)	Pils iela 8, Lūznava, Rēzeknes novads, LV-4627	+371 28233994		Rezervācija ne vēlāk kā 24 stundas iepriekš!
56.50808, 27.33564	3	Kebabnīca "Ausmeņa Kebabs" Rēzeknē	Nikodema Rancāna iela 41, Rēzekne, LV-4601	+371 20112200		

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.54752, 27.72586	4	Kafejnīca "Kristīne" Ludzā	Baznīcas iela 25, Ludza, Ludzas novads, LV-5701	+371 26527888		
57.12282, 27.25983	5	"Kureti Café" – aktīvā dzīvesveida centrs Balvos	Bērzpils iela 62c, Balvi, Balvu novads, LV-4501	+371 29336428		
55.87377, 26.52436	6	Ģimenes restorāns "Skovorotka" Daugavpilī	Rīgas iela 65, Daugavpils, LV-5401	+371 28000034	https://skovorotka.business.site/	
55.86818, 26.51580	7	Restorāns "Gubernators" Daugavpilī	Lāčplēša iela 10, Daugavpils, LV-5401	+371 65422455	http://www.gubernators.lv/	
56.38794, 26.15266	8	Kafejnīca "Kalnakrogs"	Jaunā muiža, Turku pagasts, Līvānu novads, LV-5316	+371 29343049		

18.4. Naktsmītnes

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.08990, 27.55306	1	Glamping "Uz salas" – sajūtu nakšņošana (vasarā)	Jelgavas iela 10, Dagda, Krāslavas novads, LV-5674	+371 28214800	https://uzsalas.com/	Strādā tikai vasarā
56.29882, 27.50462	2	Atpūtas komplekss "Rāznas stāvkrausti"	Lesinski, Kaunatas pagasts, Rēzeknes novads	+371 20221941		
56.35785, 27.26052	3	Lūznavas muiža (rezidences)	Pils iela 8, Lūznava, Rēzeknes novads, LV-4627	+371 28686863	http://www.luznavasmuiza.lv	Rezervācija ne vēlāk kā 24 stundas iepriekš!
56.50039, 27.32731	4	"Kolonna Hotel Rēzekne"	Brīvības iela 2, Rēzekne, LV-4601	+371 64607820	https://www.hotelkolonna.com/lv/rezekne/	
56.54725, 27.58905	5	Atpūtas komplekss "Dzerkaļi" pie Cirma ezera	Dzerkaļi, Cirmas pagasts, Ludzas novads	+371 26182240		
55.87156, 26.51713	6	Viesnīca "Park Hotel Latgola"	Ģimnāzijas iela 46, Daugavpils, LV-5401	+371 65404900	http://www.hotellatgola.lv/	
55.86755, 26.53065	7	Viesnīca „Biplan Hotel"	18. Novembra iela 50, Daugavpils, LV-5401	+371 29999950	https://biplan.lv/	
55.90349, 26.37631	8	Viesnīca, restorāns un kara tehnikas muzejs "Sventes muiža"	Alejas iela 7, Svente, Sventes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5473	+371 65427822		

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.35958, 26.16913	9	Mūsdienu Latgales amatniecības vērtību mājvieta un ekskluzīva naktsmītne "Handmade Latgola"	Vecticībnieku iela 15, Līvāni, Līvānu novads, LV-5316	+371 29443621	https://www.handmadelatgola.lv/	
56.15134, 26.61146	10	Arendoles muiža (iepriekšēja rezervācija)	Arendole, Rožkalnu pagasts, Preiļu novads, LV-5325	+371 29421413	http://www.arendole.lv/	Tikai ar iepriekšēju rezervāciju
56.13320, 26.99854	11	Viesu māja "Aglonas cakuli" Cīriša ezera krastā	Ezera iela 4, Aglona, Aglonas pagasts, LV-5304	+371 29333422	http://www.aglonascakuli.lv/	

19. Pārrobežu tūrisma maršruts "Amatu prasmes tūrisma telpā". Latgale – Aukštaitija – Zemgale.

Sajūtām, pieredzei un priekam – no Balviem Latgalē līdz Dobelei Zemgalē un pa Aukštaitiju Lietuvā

Ikviens došanās ceļojumā – īsākā vai garākā – rada lielisku savīļņojoša prieka sajūtu, kas sola – būs piedzīvojums! Īpaši, ja brauciens ir mērķtiecīgs un tajā var gan apskatīt, gan baudīt, apbrīnot, priecāties un kaut ko iemācīties. Apgūt jaunas prasmes un redzēt amatnieku meistarus darbībā, pašam pielikt roku brīnuma tapšanā. Sajust mālu slīdam caur pirkstiem, redzēt, kā diegs pārtop audumā, bet aitas vilna mīkstā dzijas kamolā, izliet savu īpašo sveci rudenīgiem vakariem un iešaut krāsni paša rokām veidotu maizes kukuli. Tad doties dabā – kāpt augstu kalnā, lai skatītu, cik pasaule plaša, vai doties pastaigā virs koku galotnēm, izskrieties mežā un sastapties ar pasaku tēliem vai, jautri smeļot, meklēt izeju no labirinta. Atgāžot galvu, vērties, kā baznīcu torņi majestātiski slejas pret debesīm, kādus noslēpumus glabā senas atjaunotas muižas un pilis un to gleznainie parki un dārzi. Visā maršruta garumā iespējams pārlicināties par novadu tradīciju un etnogrāfijas daudzveidību, par to, kā vēsturiskais savijies ar mūsdienīgo. Izbaudīsim dižgaru klātbūtni tiem veltītos muzejos, uzzināsim pārsteidzošus faktus kara tehnikas ekspozīcijā vai ļausimies vējam, dodoties izbraucienā ar rokas drezīnu. No Balviem Latgalē līdz Dobelei Zemgalē, pa Aukštaitiju Lietuvā mūs gaida vairāk nekā 70 aizraujošas tūrisma pieturvietas.

Laiks doties ceļā!

19.1. Maršruts Nr.3. skaitļos

Maršruta kopgarums – **1196.04 km**⁴²

Attālums no Rīgas centra līdz maršruta sākumpunktam – **222 km**⁴³

Attālums no Viļņas centra līdz maršruta sākumpunktam – **344 km**⁴³

Attālums no maršruta noslēdzošā punkta līdz Rīgas centram – **76 km**⁴³

Attālums no maršruta noslēdzošā punkta līdz Viļņas centram – **291 km**⁴³

19.2. Pārrobežu tūrisma maršruta informatīvā tabula ar kontaktinformāciju, adresēm un attālumiem starp piesaistes vietām – amatnieku objektiem un vietām, ko apmeklēt

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
57.13106, 27.25701	1	Balvu muižas pils un Balvu Novada muzejs	Brīvības iela 46, Balvi, LV-4501, Latvija	+371 64521430	http://www.muzejs.balvi.lv	**
57.19166, 27.67761	2A	Viļakas ezera salas pastaigu taka	Liepnas iela 48, Viļaka, Balvu novads, LV-4583, Latvija	+371 28386859		Norādīta autostāvvietas lokācija.; **
57.17853, 27.68105	2B	Viļakas Vissvētās Jēzus Sirds Romas katoļu baznīca	Baznīcas iela 56, Viļaka, Viļakas pilsēta, LV-4583, Latvija	+371 29522542		
57.05257, 27.64164	3	Kalēja darbnīca	Parka iela 2, Šķilbani, Šķilbēnu pagasts, Balvu novads, LV-4587, Latvija	+371 26519040		**
57.01088, 27.70417	4	"Zeļču sola"	"Janki", Zeļči, Šķilbēnu pagasts, Balvu novads, LV-4587, Latvija	+371 29754060		Atrodas Pierobežas joslā!; **
56.96950, 27.69049	5	"Vilibalt" suvenīri	"Strautiņi", Demerova, Baltinavas pagasts, Balvu novads, LV-4594, Latvija	+371 26426889		Atrodas Pierobežas joslā!; **
56.98471, 27.63651	6A	Briežuciema Tematiskais ciems – "Kroniši"	"Kroniši", Briežuciema pagasts, Balvu novads	+371 26133911		Pašceptā maize.
56.99232, 27.59549	6B	Briežuciema Tematiskais ciems – "Leatherely"	Liepas, Bēliņi, Briežuciema pagasts, Balvu novads, LV-4595, Latvija	+371 28303578		Ādas izstrādājumi
56.96183, 27.59353	6C	Briežuciema Tematiskais ciems – "Tautas nams"	"Briežuciems", Grūšļeva, Briežuciema pagasts, Balvu novads., LV-4595	+371 28781631		Tekstilmāksla.; **
56.94029, 27.64683	7	Valentīnas Daukstes aušanas darbnīca	Jaunā iela 12a, Baltinava, LV-4594, Latvija	+371 29325894		**
56.77818, 27.71777	8	Šmakovkas dedzinātava "Latgolys Šmakovka"	Kļavu iela 11, Malnava, Malnavas pagasts, Ludzas novads, LV-5750, Latvija	+371 28321856	http://www.latgalesmakouka.lv	

***) Apraksts un attēli – lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.59401, 27.99020	9	Radošās atpūtas centrs "Līdumnieki"	Tautas iela 2, Līdumnieki, Līdumnieku pagasts, Ludzas novads, LV-5719, Latvija	+371 29242779		**
56.54849, 27.72698	10	Ludzas Amatnieku centrs	Tālavijas iela 27a, Ludza, LV-5701, Latvija	+371 29467925	https://www.ludzasamatnieki.lv	Norādīta autostāvvietas lokācija.; **
56.51330, 27.33563	11	Zīmols "Zelma Kraft"	Atbrīvošanas aleja 130, Rēzekne, LV-4601, Latvija	+371 26447073	https://www.zelmakraft.lv	**
56.51331, 27.33575	12	Etnogrāfisko apavu darbnīca "Kristāla kurpīte"	Atbrīvošanas aleja 130, Rēzekne, LV-4601, Latvija	+371 29474998	http://www.kurpите.lv	**
56.50316, 27.32578	13	Latgales vēstniecība GORS Rēzeknē	Pils iela 4, Rēzekne, LV-4601, Latvija	+371 64633303	https://www.latgalesgors.lv	
56.35785, 27.26082	14	Lūznavas muiža un restorāns "Pērles"	Pils iela 8, Lūznava, Rēzeknes novads, LV-4627, Latvija	+371 28686863	http://www.luznavasmuiza.lv	Iepriekšēja rezervācija 24h
56.27926, 27.41520	15	Mākoņkalns (Padebešu kalns) ar skatu uz Rāznes ezeru	Mākoņkalna pagasts, Rēzeknes novads			Autostāvvietā
56.19024, 27.39717	16	Muzejs "Andrupenes lauku sēta"	Skolas iela 5, Andrupene, Andrupenes pagasts, Krāslavas novads, LV-5687, Latvija	+371 26458876		
56.09316, 27.53967	17	Dagdas Vissvētās Trīsvienības Romas katoļu baznīca	Asūnes un Alejas ielu krustojums, Dagda, Krāslavas novads, LV-5674			
55.87397, 27.53405	18	Biedrība "Laimīgi Indra"	Sporta iela 1, Indra, LV-5664, Latvija	+371 20266514		**
55.87566, 27.54030	19	Aušanas darbnīca "Indra"	Rīgas iela 3, Indra, LV-5664, Latvija	+371 26430121		**
55.89262, 27.14622	20	Priedaines skatu tornis pie Krāslavas ar skatu uz Daugavas lokiem	"Priedaine, Krāslava, Krāslavas novads, LV-5601			

**) Apraksts un attēli – lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.90090, 27.16114	21	Krāslavas Amatsniecības centrs / Grāfu Plāteru pils komplekss ar parku	Pils iela 10, Krāslava, LV-5601, Latvija	+371 26348644		Norādīta autostāvvietas lokācija., **
56.12499, 27.01385	22	Aglonas Vissvētākās Jaunavas Marijas Debesīs Uzņemšanas bazilika	Ciriša iela 8, Aglona, Aglonas pagasts, LV-5304, Latvija	+371 65381109	https://www.aglonasbazilika.lv	Norādīta autostāvvietas lokācija. Apraksts un attēli - lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!
56.05756, 26.77527	23	Višķu Svētā Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca	Krāslavas iela 2, Višķi, Višķu pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5481, Latvija	+371 29470188		
56.06446, 26.75634	24	Višķu amatnieku ciems	Parka iela 2, Višķu tehnikums, Višķu pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5481, Latvija	+371 29207737		**
56.20227, 26.78557	25	Raiņa muzejs "Jasmuiža"	Parka iela 3, Aizkalne, Aizkalnes pagasts, LV-5305, Latvija	+371 29427554	http://www.aspazijarainis.lv/raina-muzejs-jasmuiza/	
56.21813, 26.78318	26	Keramikas darbnīca "Jašas podi"	"Jašas podi", Aizkalnes pagasts, Preiļu novads, LV-5305, Latvija	+371 29175252	http://www.jasaspodi.com	**
56.28608, 26.72276	27	Preiļu muižas pils komplekss un parks	Pils parks, Preiļi, LV-5301, Latvija	+371 29100689		Autostāvvietas lokācija, norādīti Preiļu TIC kontakti
56.29219, 26.73307	28	Porcelāna darbnīca Piece Of Touch	Jaunā iela 8, Preiļi, LV-5301, Latvija	+371 25729888		**
56.29139, 26.71546	29	Polikarpa Čerņavska keramikas māja	Talsu iela 21, Preiļi, LV-5301, Latvija	+371 29429630		**
56.32160, 26.52292	30	Zieddares pirtiņa	"Latīņi", Krivoki, Sutru pagasts, Līvānu novads, LV-5334, Latvija	+371 29425194		**
56.41140, 26.49038	31	Lienas rotas	"Liepiņas", Borovka, Rudzātu pagasts, Līvānu novads, LV-5328, Latvija	+371 29448328		**

**) Apraksts un attēli - lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.35591, 26.16314	32	Līvānu Stikla un amatniecības centrs	Domes iela 1, Līvāni, LV-5316, Latvija	+371 28603333	https://www.livanustikls.lv	Norādīta autostāvvietas lokācija.; **
56.34419, 26.17748	33	Tautas lietišķās mākslas studija "Dubna"	Sporta iela 5, Līvāni, LV-5316, Latvija	+371 29262019		**
56.25876, 26.20633	34	Jersikas Kristus apskaidrošanās pareizticīgo baznīca	Jersika, Jersikas pagasts, Līvānu novads, LV-5315, Latvija			
56.21973, 26.21483	35	Daugavas pārceļtuve pie Dunavas	Gospori, Jersikas pagasts, Līvānu novads, LV-5315, Latvija	+371 22467117		Darbojas vasaras sezonā, pārējos gadalaikos – atkarībā no aktuālajiem laika apstākļiem
56.07072, 26.12788	36	Rokdarbu darbnīca "Māra"	Bebrenes profesionālā vidusskola, Bebrene, Bebrenes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5439, Latvija	+371 28608302		**
55.90349, 26.37631	37	Viesnīca, restorāns un kara tehnikas muzejs "Sventes muiža"	Alejas iela 7, Svente, Sventes pagasts, LV-5473, Latvija	+371 65427822		
55.88378, 26.49743	38	Daugavpils cietoksnis / Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs	Daugavpils cietokšņa Kultūras un informācijas centrs, Nikolaja iela 5, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 28686331	https://www.rothkocenter.com	Norādīti Daugavpils cietokšņa Kultūras un informācijas centra kontakti.; **
55.86597, 26.52455	39	Daugavpils Māla mākslas centrs	18. Novembra iela 8, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 65425302	http://dnmm.lv/lv/Daugavpils-Malamakslas-centrs/	**
55.87490, 26.53486	40	Vēsturiskā Daugavpils skrošu rūpnīca	Varšavas iela 28, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 27766655	http://www.dsr.lv	
55.87096, 26.51669	41	Šmakovkas muzejs Daugavpilī	Rīgas iela 22A, Daugavpils, LV-5401, Latvija	+371 25666201	https://www.smakovka.lv	leeja no Vienības laukuma puses!; **
55.81647, 26.45622	42	Raiņa māja Berķenelē	Birkineļi, Kalkūnes pagasts, Augšdaugavas novads, LV-5449, Latvija	+371 65474368	http://rainamaja.lv	

***) Apraksts un attēli – lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.72757, 26.24494	43	Zarasu ezera skatu aplis	D. Bukonto g. 20, Zarasai 32132, Lietuva			Autostāvieta
55.47546, 25.39332	44	Vītauta Vaļūša Keramikas muzejs	Topolių g. 7, LT-28361 Leliūnai, Utenos r., Lietuva	+370 68622807		
55.50091, 25.21629	45	Burbišku muiža	Parko g. 1B, Burbiškio kaimas, Anykščių rajonas 29211, Lietuva	+370 61673095	https://www.burbiskis.lt	
55.48051, 25.08187	46	Labirintu atrakciju parks	Skapiškių k. 5, Anykščiai Skapiškių k, 29168, Lietuva	+370 65219991	https://www.labirintu-parkas.lt	
55.48528, 25.05987	47	Koku galotņu taka	Dvaronių k. 5, Anykščiai 29168, Lietuva			
55.53265, 25.10854	48	Šaursliežu dzelzceļa (Sauruka) muzejs	Vilties g. 2, Anykščiai 29107, Lietuva	+370 61281067		
55.52913, 25.12010	49	Aniškšču mākslu inkubators – Mākslu studija	J. Biliūno g. 53, Anykščiai 29110, Lietuva	+370 65244555	https://www.menuinkubatorius.lt/	
55.57331, 25.08673	50	Aniškšču rajona Tradicionālo amatu centrs Nūroņos / Zirgu muzejs	Muziejaus g. 4, Niūronys 29175, Lietuva	+370 62370629	https://arkliomuziejus.lt	Autostāvieta
55.65023, 25.09574	51	Līgītas un Kaža Morkūnu "Pīnumu dārziņš"	Sielių g. 20, Sedeikiai 29331, Anykščiai district, Lietuva	+370 61600451		
55.59737, 24.35631	52	Bistrampoles muiža	Bistrampolio g. 1, Kučių Kaimas 38240, Panevėžio r., Lietuva	+370 68566151	https://bistrampolis.lt	
55.50415, 24.30277	53	Vecās Ramīgalas dzirnavas	Dariaus ir Girėno g. 46B, Ramygala 38265, Lietuva	+370 69981131		
55.47430, 24.14701	54	Radviliškių ciema maiznīca	Truskavos g. 12, Linkaučiai 58424, Radviliškių k., Panevėžio r., Lietuva	+370 68730226	https://radviliskiai.lt	
55.64673, 24.22606	55	Upītes Tradicionālo amatu centrs	3050, Upytė 38291, Panevėžio r. sav. Lietuva	+370 62657415		Autostāvieta

**) Apraksts un attēli – lūgums skatīt Latgales lokālo tūrisma maršrutu sadaļas!

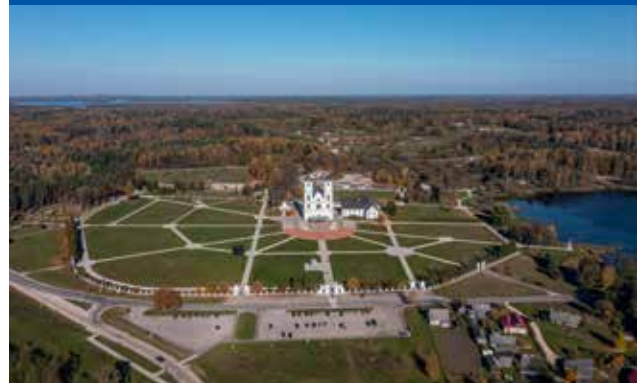
GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
55.68856, 24.15368	56	Naujamiesta kultūras centrs - Dailes galerija	S. Nēries g 14, Naujamiestis 38335, Lietuva	+370 61005255	https://www.naujamesciokultura.lt	Autostāvvietā
55.80572, 24.01537	57	Smilģu etnogrāfiskā sēta	Panevėžio g. 21, Smilgiai 38374, Lietuva	+370 45553639		
55.84266, 24.33786	58	Tēlnieka Juoza Zikara memoriālais muzejs	Paistrio kulturos centras, Jaunystės g. 1, Gegužinė 38432, Lietuva	+370 45554325		Kontakti norādīti kultūras centram nevis memoriālajai mājai!
55.82843, 24.36010	59	Istras Aviācijas muzejs	Stanionių kaimas, Panevėžio rajonas, LT-38436, Lietuva	+370 45554332	http://www.aviapark.lt	
56.12361, 24.47707	60	Rauboņu vēsturiskās ūdensdzirnavas ar vilnas kāršanas darbnīcu	3129, Raubonių k, Raubonys 39447, Lietuva	+370 69814356		
56.20495, 24.75357	61	Biržu pils	J. Radvilos g. 3, Biržai, Lietuva	+370 45033390		
56.20786, 24.72333	62	„Rinkušiai” alus darītavas muzejs	Rinkuškių alaus darykla, Alyvų g. 8, Biržų k., 41180 Biržų r., Lietuva	+370 45035293		
56.44056, 24.57938	63	Ausekļu dzirnavas un brīvdabas muzejs	“Ausekļu dzirnavas”, Bārbeles pagasts, Vecumnieku novads, LV-3905	+371 26396878	https://www.ausekludzirnavas.lv	
56.40334, 24.17802	64	Bauskas pils	Pilskalns, Bauska, LV-3901, Latvija	+371 63922280	https://www.bauskaspils.lv	Autostāvvietā, tālrunis kasei
56.41455, 24.02186	65	Rundāles pils komplekss	Pilsrundāle, Rundāles pagasts, Bauskas novads, LV-3921 Latvija	+371 26499151	https://rundale.net	Autostāvvietā
56.48574, 23.36863	66	Latvijas valsts mežu dabas parks Tērvetē	“Tērvetes sils”, Tērvetes pagasts, Dobeles novads, LV 3730 Latvija	+371 28309394	https://www.mammadaba.lv/galamerki/lum-dabas-parks-tervete	Autostāvvietā
56.56670, 23.29781	67	Amatu darbnīca “Piesta”	Skolas iela 6A, Auri, Dobeles novads, LV-3710 Latvija	+371 29396559	http://www.piesta.lv	

GPS	Marķējums kartē	Nosaukums	Adrese	Tālrunis	Mājaslapa	Piezīmes
56.48222, 23.06821	68	Tautas lietišķās mākslas studija "Bēne"	Stacijas iela 8, Bēne, Bēnes pagasts, Dobeles novads, LV-3711 Latvija	+371 26196628		
56.46307, 22.89434	69	Tautas lietišķās mākslas studija "Auce" / Auces Amatu māja	Raiņa iela 14, Auce, Dobeles novads, LV-3708 Latvija	+371 28396984		
56.46825, 22.88766	70	Vecauce pils	Akadēmijas iela 11a, Vecauce, Vecauces pagasts, Dobeles novads, LV-3708 Latvija	+371 29195959	http://www.vecauce.lv/vecauces-pils/	
56.62229, 23.27156	71	Dobeles pilskalns un pils	Brīvības iela 2c, Dobeļe, LV-3701 Latvija	+371 22027275		
56.62346, 23.28333	72	Dobeles Amatu māja	Baznīcas iela 8, Dobeļe, LV-3701, Latvija	+371 22049477		

AMATNIEKI

LATGALE

AUKŠTAIJA

ZEMGALE

19.3. Īsie apraksti par Pārrobežu maršrutā iekļautajām vai saistītajām būtiskākajām piesaistes vietām⁴⁴

19.3.1. GORS

Latgales vēstniecība GORS ir Baltijā pirmā pilnībā no jauna celtā akustiskā koncertzāle. GORS – latgaliešu valodā tas nozīmē “gars”. GORS – tā ir daudzfunkcionāla mūsdienīga kultūrvide, kur satiekas dažādi kultūras un mākslas veidi, Latgales vēsturiskās vērtības un pasaules tendences, reģionālais kultūrvēsturiskais mantojums un jaunākās paaudzes inovācijas. Vieta iedvesmai, lepnumam, aizrautībai. Vieta, kur Latgales gars top saredzams, sadzirdams un sataustāms.

Informācijas papildu avoti:

<https://biletes.latgalesgors.lv/lv/node/75>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/latgales-vestnieciba-gors>

<https://rezekne.lv/ko-redzet/latgales-vestnieciba-gors/>

19.3.2. Lūznavas muiža

Lūznavas muiža būvēta 20. gs. sākumā un tiek dēvēta par Latgales jūgendstila pērli. Mūsdienās ēka ir rekonstruēta un kļuvusi par nozīmīgu kultūras, izglītības un izklaides projektu un pasākumu vietu.

Te notiek koncerti, izstādes, semināri, konferences, svinīgas norises, laulību ceremonijas un izziņošas ekskursijas. Muižu ieskauj skaists ainavisks parks, kur izveidota pastaigu taka.

Informācijas papildu avoti:

<http://www.luznavasmuiza.lv/>

<https://latgale.travel/listing/luznavas-muiza-un-parks/>

<https://rezeknesnovads.lv/viesiem/aktiva-atputa/luznavas-muizas-apbuve-ar-parku/>

19.3.3. Mākoņkalns un Rāznes ezers

Mākoņkalns jeb Padebešu kalns atrodas netālu no Rāznes ezera un sijas 247,4 m augstumā Latgales augstienes Burzavas paugurainē, Rēzeknes novada Mākoņkalna pagastā. 1252. gadā Livonijas ordenis šī kalna virsotnē uzcēla senāko krustnešu cietoksni Latgalē – Volkenbergas pili. Līdz mūsdienām saglabājušies tikai lielās aizsargmūra sienas fragmenti. Uz kalna virsotni ved kāpnes, no tās paveras brīnišķīgs skats uz Rāznes ezeru un apkārtni.

Rāznes ezeru dēvē par Latgales jūru, un pēc virsmas platības tas ir otrais lielākais ezers Latvijā, bet pēc ūdens tilpuma – pats lielākais. Atrodas Rāznes Nacionālā parka teritorijā. Ezerā ir 10 salas, un katrai ir savs nosaukums. Tā dzīlēs mīt ap 26 sugu zivis. Ezera krastos atrodamas labiekārtotas atpūtas vietas ar plašu dažādu aktivitāšu un atpūtas iespēju piedāvājumu.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/makonkalns-un-volkenbergas-pilsdrupas>

<https://lv.wikipedia.org/wiki/Mākoņkalns>

<https://rezeknesnovads.lv/viesiem/dabas-objekti/makonkalns/>

<https://latgale.travel/listing/raznas-nacionalais-parks/>

<https://rezeknesnovads.lv/viesiem/apskates-objekti/raznas-ezers/>

19.3.4. Dabas parks "Daugavas loki"

Dabas parks atrodas Daugavas upes ielejā no Krāslavas līdz Naujenei, un tā ir vienīgā vieta Latvijā, kur Daugava saglabājusi savu dabīgo tecējumu. Upe šeit met 8 lielus lokus, katru 4 – 6 km garumā. Jo īpaši iespaidīga ainava no putna lidojuma paveras, uzkāpjot 24 m augstajā Vasargelišķu vai 32 m augstajā Priedaines skatu tornī, kas ir viens no augstākajiem Latvijā.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/dabas-parks-daugavas-loki>

<https://www.visitdaugavpils.lv/turisma-objekts/dabas-parks-daugavas-loki/>

<https://latgale.travel/listing/dabas-parks-daugavas-loki/>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/vasargelisku-skatu-tornis>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/priedaines-skatu-tornis>

19.3.5. Višķu Svētā Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca

Višķu Svētā Jāņa Kristītāja Romas katoļu baznīca ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis. Tā ir viena no nedaudzajām sakrālajām celtnēm Daugavpils novada, kas ir celta no šķeltiem akmeņiem un pieder pie viena torņa bazilikāņu krusta baznīcu tipa. Baznīcas būvprojekta autors ir talantīgais Liepājas arhitekts Kārlis Edvards Strandmanis.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.visitdaugavpils.lv/turisma-objekts/visku-su-jana-kristitaja-romas-katolu-baznica/>

<https://www.viski.lv/apmeklesanas-vietas/>

<https://zudusilatvija.lv/objects/object/7095/>

19.3.6. Raiņa muzejs “Jasmuiža”

Preiļu novada Aizkalnes pagastā mazās un likumotās Jāšas upes labajā krastā atrodas Raiņa muzejs “Jasmuiža”. Dzejnieka muzejā Latgalē varam iepazīt vidi, kādā dzejnieks pavadīja ģimnāzijas un universitātes brīvlaikus, kā arī uzzināt stāstus par Raiņa pirmajām mīlestības jūtām. Savukārt Andreja Paulāna rekonstruētajā darbnīcā–ceplī un izstāžu zālē aplūkojama krāšņā Latgales keramikas kolekciju.

Raiņa muzeja “Jasmuiža” muižas pārvaldnieka mājā iekārtota ekspozīcija par dzejnieka ģimnāzijas un studiju gadiem. Muižas govju kūtī ir izveidota izstāžu zāle, kur aplūkojama plaša Latgales keramikas izstāde. Tajā eksponēti vairāk nekā 200 novada podnieku darinātie saimniecības trauki un dekoratīvā keramika, bet Andreja Paulāna darbnīcā–ceplī iespējams iepazīties ar vidi, kādā dzīvojuši un strādājuši Latgales keramiķi 19. gadsimta beigās un 20. gadsimtā.

Informācijas papildu avoti:

<https://memorialiemuzeji.lv/museums/raina-muzejs-jasmuiza/>

<https://visitpreili.lv/lv/turisms/what-to-see/muzeji-un-kolekcijas/raina-muzejs-jasmuiza>

<https://www.muzeji.lv/lv/muzeji-latvija/museum/raina-muzejs-jasmuiza>

<https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/raina-muzejs-jasmuiza>

19.3.7. Preiļu muižas pils komplekss

Preiļu pils ar parku ir viens no skaistākajiem Latgales vēsturiskās arhitektūras paraugiem. Pils ēka celta laikā no 1860. līdz 1865. gadam, tās arhitektūru veido neogotikas, klasicisma un romantisma stilu apvienojums. Jau vairākus gadus ilgst pils ēkas atjaunošana, tāpēc pati galvenā ēka apmeklētājiem pārsvarā šobrīd vēl ir aplūkojama tikai no ārpuses. Teritorijā ir aptuveni 47 ha plašs parks, kas ir lielākais pilsētvides parks Latvijā. Parka teritorijā ir pieejamas daudzas aktīvās atpūtas iespējas, vasarā pieejama laivu noma.

Informācijas papildu avoti:

<https://latgale.travel/listing/preilu-parks-un-borhu-muizas-komplekss/>

<https://www.pilis.lv/act/castls-manors/castle-popup?id=9371>

<https://www.atrastalatvija.lv/objekts/preilu-muizas-komplekss-un-parks/>

19.3.8. Raiņa muzeji Tadenavā un Berķenelē

Raiņa muzejs Tadenavā ir Latvijā pazīstamā dzejnieka Raiņa jeb Jāņa Pliekšāna (1865–1929) dzimtās mājas. Te dzejnieks pavadījis savas dzīves pirmos trīsarpus gadus. Muzeja ekspozīcija veidota kā spēle, kur interaktīvās rotaļās var izzināt Raiņa literāro mantojumu.

Vēlāk Rainis dzīvoja Berķenelē, kur veidojās nākamā dzejnieka personība, pasaules uzskats, tapa pirmie dzejoļi. Ēkā iekārtots muzejs, tiek rīkotas izstādes un dažādi pasākumi. Berķeneles pusmuižu veido dzīvojamā māja, stallis, klēts, ledus pagrabs un plašs dārzs. Netālu atrodas liepu gatve, kurai blakus Berķeneles baznīca un kapi.

Raiņa māja Berķenelē piedāvā ērtas telpas semināriem, sarīkojumiem, radošām nometnēm, plenēriem, svinībām. Pasākumiem vasarā izmantojama arī seno amatu darbnīca KLĒTS.

Informācijas papildu avoti:

<https://memorialiemuzeji.lv/museums/raina-muzejs-tadenava/>

<https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/raina-muzejs-tadenava>

<http://rainamaja.lv/>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/raina-maja-berkenele>

19.3.9. Vītauta Vaļuša Keramikas muzejs

Vītauts Vaļušis – par Lietuvas podnieku karali titulēts tautas daiļamata meistars, keramiķis, kas 2001. gadā izveidojis Lietuvā vienīgo šāda mēroga keramikas muzeju. Tajā eksponēts daudz tradicionālās lietišķās keramikas izstrādājumu, kas savākti dažādās Lietuvas vietās, atspoguļo amata attīstību un meistarību. Daļa ekspozīcijas ir Vītauta Vaļuša autordarbi, kurus amatnieks rotā, izmantojot dažādas tehnikas, kas pārņemtas no Lieldienu olu krāsošanas, pūra lāžu krāsošanas, arheoloģiskās keramikas. Muzejā apmeklētājiem ir iespēja kopā ar saimnieku virpot podu, apskatīt, kā tiek žāvēti, rotāti, glazēti un dedzināti keramikas izstrādājumi.

19.3.10. Aukštaitijas šaursliežu dzelzceļa (Sauruka) muzejs

Šaursliežu dzelzceļš kopš 19. gs. beigām ilgu laiku bija galvenā Aukštaitijas transporta artērija. Mūsdienās pa sliedēm kursē tikai tūristiem paredzēts vilciens, bet Anīkšču stacijā atvērta šaursliežu dzelzceļa muzeja ekspozīcija. Muzejā apskatāmi dažādi ar šaursliežu dzelzceļu saistīti objekti, iespējams izmēģināt braukšanu ar rokas drezīnu un aplūkot teritorijā esošās vēsturiskās stacijas ēkas.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.infoanyksciai.lt/lu/atrakciju-vietas/brauciens-pa-saursliezu-dzelzcelu-un-saursliezu-dzelzcela-muzejs/>

https://www.explorebaltics.eu/lu/tourism-list_poi/sauruks/

19.3.11. Anīkšču Mākslu inkubators – Mākslu studija

Anīkšču Mākslu inkubators – Mākslu studija ir radošo industriju centrs, kurā strādā desmitiem radošu personību: keramikas, ādas apstrādes meistari, tekstila rotaļlietu meistare, ilustratore, gleznotāja, adītāja, dizainere, kinorežisors, papīra un tekstila izstrādājumu meistare, amatnieces, kuras izgatavo medus un vaska produktu komplektus. Oriģinālie izstrādājumi tiek tirgoti veikaliņā, kas atrodas turpat, un internet veikalā www.amimonami.com. Mākslu inkubators ne tikai apvieno radošās nodarbes un biznesu, bet arī aicina uz koncertiem, pasākumiem, radošajām darbnīcām, izstādēm un filmu demonstrācijām. Inkubatorā, izmantojot virtuālās realitātes ierīci, varat apmeklēt vietas, kurās neesat bijuši, un piedzīvot pašas interesantākās un ekstremālākās izjūtas, pastaigāties pa “Cosmos” Piena ceļu spoguļu istabā, kas rada bezgalības sajūtu. Pievilcīga ir arī inkubatora lauka teritorija, terase pie Anīkštas upes, lielais rotaļlaukums un omulīgās atpūtas vietas.

19.3.12. Anīkšču rajona Tradicionālo amatu centrs Ņūroņos

Ņūroņu ciems ir slavens ar Zirga muzeju, kas ir vienīgais ne tikai Lietuvā, bet visās Baltijas valstīs. Tam blakus izveidots Anīkšču rajona tradicionālo amatu centrs, kurā izglītojošā darbība nepastarpināti saistīta ar tradicionālo amatu atdzīvināšanu. Amatu centrā pieredzē dalās amatu centra kokgriezēji, ārstniecības augu zinātāji, audējas, virvju vijēji, aldari, podnieki un citi. Notiek aušanas, papīra griešanas, maizes cepšanas, sveču liešanas, Lieldienu olu krāsošanas, adīšanas, vērpšanas, muzicēšanas nodarbības. Centrā iepazīstina un rīko programmas par zemkopības darbiem, kurus strādā ar zirgiem, tradicionālo zirgu iejūgšanu un braukšanu ar koka ratiem. Šeit kopj ratnieka un seglinieka amatu, tāda amata pārstāvji visā Lietuvā ir tikai daži.

19.3.13. Ligitas un Kaža Morkūnu “Pinumu dārziņš”

“Pinumu dārziņš” – 20. gs. sākuma lauku sētā Pelīšas ģeoloģiskā lieguma teritorijā izveidots pinumu muzejs. Saimnieki Ligita un Kazis Morkūni, ilgus gadus strādājuši par pedagogiem, ir sertificēti tradicionālo amatu meistari, kas gan bērņus, gan pieaugušos iepazīstina ar pinēja amata noslēpumiem, 19.-20. gs. māsasaimniecības priekšmetiem, tā laika sadzīvi. Baudot zāļu tēju ar medu, varēsiet iemācīties uzpīt grozu, dzirnaviņas un saulīti. Lauku sētā ir daudz drošas vietas bērņu rotaļām un atpūtai, lieguma teritorijā varēsiet aplūkot arī dabas pieminekļus, tāpēc dabas klēpī atpūtiesies ne tikai ķermenis, bet arī dvēsele.

19.3.14. Bistrampoles muiža

Bistrampoles muiža celta 19. gs. vidū un ir lielisks neoklasicisma arhitektūras paraugs. Muižas komplekss ir restaurēts, un tajā atrodas viesnīca, restorāns, koncertzāle, SPA centrs un telpas dažādiem pasākumiem. Interjerā daudz izmantotas 19. gs. beigu un 20. gs. sākuma senlietas. Muižas senajā, koptajā parkā atrodas kapela un piemiņas vieta 19. gs. latīņu drukas aizlieguma perioda grāmatnieku kustībai.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.bistrampolis.lt/en>

<https://eden.lithuania.travel/lu/services/bistrampoles-muiza-parvietojies-briui/>

<https://www.lankykis.lt/parkai/bistrampolio-duaras-panevezio-r-218>

19.3.15. Vecās Ramīgalas dzirnavas

Vecajās Ramīgalas dzirnavās, kas uzbūvētas vēl 1929. gadā, līdz mūsdienām darbojas autentisks tā laika aprīkojums. Šeit notiek izglītojoša programma “Grauda pārvērtības”, kuras laikā apmeklētāji uzzina par miltu malšanu. Dzirnavnieks Jons Plučs stāsta par malšanas procesu un to, kā šo unikālo ēku ar visu tās inventāru izdevies saglabāt līdz mūsu dienām. Kaut arī milti jau tiek malti ar jauniem dzirnakmeņiem, vecie akmens dzirnakmeņi stāv turpat, kur agrāk. Agregātus – dzirnakmeņus un vētijamo mašīnu tagad griež elektrodzinējs, nevis dīzeļdzinējs, kā tas bija agrāk. Pēc iepazīšanās ar dzirnavām izglītojošās nodarbības dalībnieki tiek aicināti nobaudīt miltu ēdienus, pankūkas, pīrāgu un maizi.

19.3.16. Radvilišķu ciema maiznīca

Panevėžas rajona nomalē, zemnieku Albina un Audrones Kisieļu saimniecībā Radvilišķu ciemā pēc senām lietuviešu tradīcijām cep maizi un vada izglītojošas nodarbības. Katrs, kurš ieradīs, var ne tikai vērot maizes dzimšanas procesu, bet arī tajā piedalīties, mīcīt mīklu, ieelpot maizes ierauga smaržu, izveidot maizes kukulīti, iešaut to krāsnī un iznest no ceptuves savu maizīti. Nodarbību laikā dalībnieki tiek iepazīstināti ar garo maizes rašanās ceļu, kas attēlots sētā izveidotajā skulptūru ansamblī. Uzzina par ticību maģiskajam maizes spēkam, kas nosaka ražu, cilvēka un visas ģimenes dzīvi.

19.3.17. Upītes tradicionālo amatu centrs

Upītes (Upytē) tradicionālo amatu centrs atrodas jaunbūvētā un neparastā no salmiem un māliem būvētā ekoloģiskā namā. Galvenais šeit notiekošo izglītojošo aktivitāšu akcents – linkopības un saistīto amatu kopšana. Izglītojošo programmu daudzveidībā apmeklētājus gaida iepazīšanās ar tekstila darbiem un kalēja amatu, biškopību, tradicionālo muzicēšanu, podniecību, rotaļlietu gatavošanu. Amatu centrā notiek nodarbību cikli, veltīti Veļu dienai, Ziemassvētkiem, Meteņiem un Lieldienām. Tad šeit lej sveces, ver salmu puzurus, taisa maskas un mācās krāsot Lieldienu olas. Centrā izveidotajā stacionārajā tirgus vietā periodiski notiek amatnieku tirgus, keramikas apdedzināšanas krāsnīs tiek demonstrēta tradicionālās ar miecvielām apstrādātās un melnās keramikas apdedzināšana.

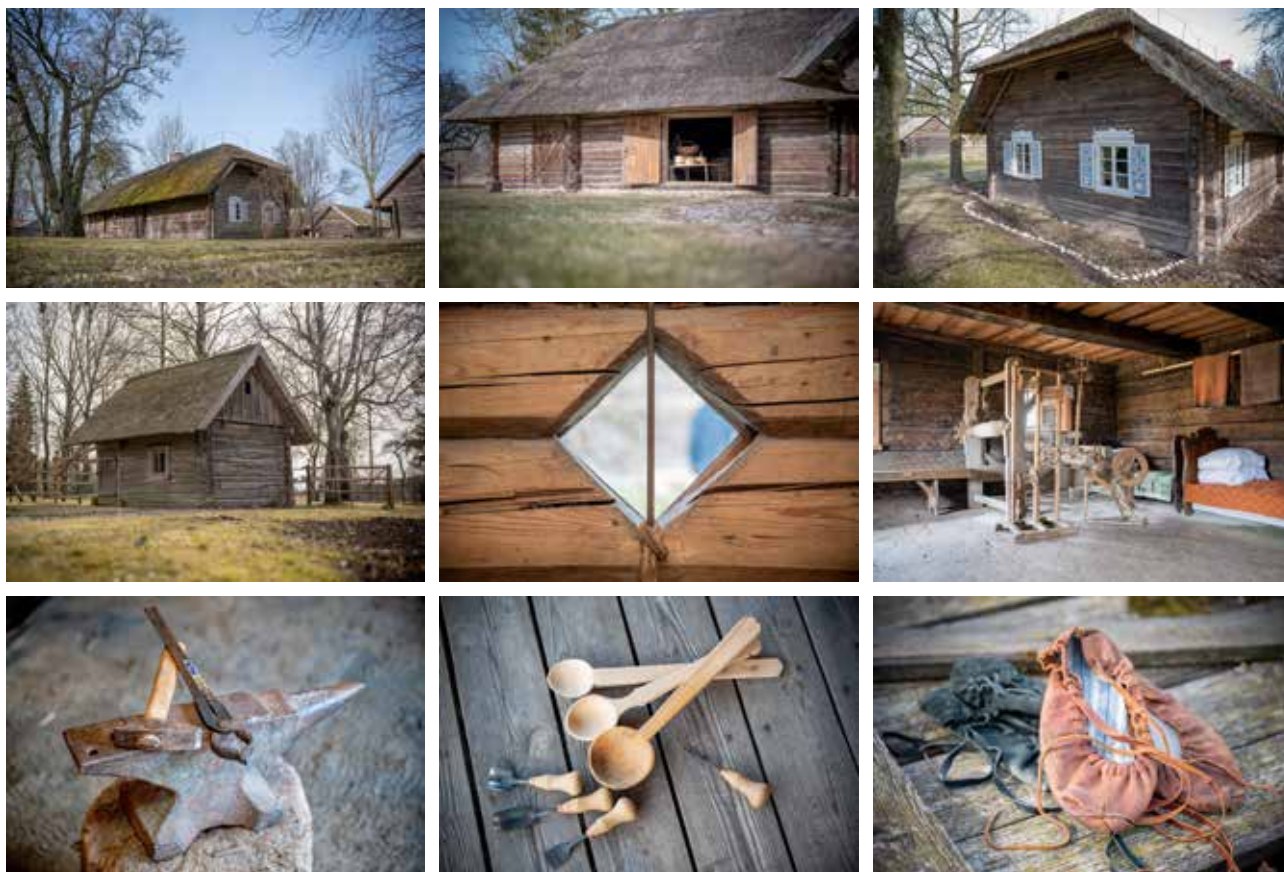
19.3.18. Naujamiesta Kultūras centrs – Dailes galerija

Naujamiesta Kultūras centrs – Dailes galerija organizē izglītojošas programmas, kurās dalībnieki iepazīstas ar ilgmūžīgu materiālu, kam piemīt īpašas terapeitiskas īpašības – salmiem. Lietuviešiem tie noder ne tikai ikdienā, bet arī smalku un izturīgu rotājumu izgatavošanai. Programmās “Salmu fabriciņa”, “Izgatavo interjera rotājumu!”, “Salma dziesma”, “Salma mirdzuma spēks”, “Ziemassvētku rotājumi” tiek atklātas šā materiāla īpašības un simbolika nozīmīgāko svētku kontekstā. Naujamiesta nomalē izveidots salmu skulptūru parks, kas aicina apmeklētājus pievērst uzmanību izturībai, padomāt par salmu neapdomīgu lietošanu, cilvēka un dabas draudzību. Tāpat tiek īstenota izglītojošas pūšāminstrumentu un sitāminstrumentu mūzikas spēlēšanas programma, var iepazīties ar karaīmu vēstures un Lietuvas baznīcu hronikas ekspozīcijām.

19.3.19. Smiļģu etnogrāfiskā seta

Smiļģu etnogrāfiskā sēta rāda autentisku 19. gs. zemnieku sadzīvi un amatus. Saimniecību veido sešas ēkas: dzīvojamā māja, kalve, klēts, rija, kūts, pirts, kā arī krucifikss. Ēkās un blakus tām notiek izglītojošas programmas, iepazīstināšana ar krustu griešanas tradīcijām, kokgriešanas meistarū darbiem, kalēja darba specifiku, saimniecības veidošanas ierāžām, apavu izgatavošanu. Apmeklētāji paši mācās kokgriešanu un koku sugu pazišanu, iepazīstas ar kalēja darba piederumiem, klausās teikas par velnu, kalēju un uguni, uzzina, kā uztīt autus, velt velteņus, grebt koka tupeles, iemācās raukt pastalas. Pēc iespādiem bagātas programmas cienājas ar rudzu maizi, sieru, kvasu un citiem aukštāišu ēdieniem.

19.3.20. Tēlnieka Juozas Zikaras memoriālais muzejs

Juozas Zikars (1881 – 1944) bija lietuviešu tēlnieks un mākslinieks, kurš veidoja pirmskara Lietuvas lita monētu dizainu. Viņš tiek uzskatīts par vienu no pirmajiem profesionālajiem lietuviešu tēlniekiem. Par godu tēlnieka 120. gadu jubilejai 2001. gadā viņa dzimtas mājā atklāts memoriālais muzejs. Tajā aplūkojamas mākslinieka dzīvojamās telpas, darbnīca, kā arī radītie darbi. Apmeklējumi un ekskursijas – ar iepriekšēju pieteikšanos.

Informācijas papildu avoti:

<https://turizmogidas.lt/en/places-of-interest/kauno-rajono-sauivaldybe/juozas-zikaras-memorial-museum-310>

https://en.wikipedia.org/wiki/Juozas_Zikaras

<https://modernizmasateiciai.lt/en/skulptoriaus-j-zikaro-namas/>

<https://www.paistriokc.lt/padaliniai/juozo-zikaro-muziejus/>

19.3.21. Istras Aviācijas muzejs

Istras Aviācijas muzejs dibināts 2006. gadā un ir vienīgais brīvdabas lidmašīnu muzejs Lietuvā. Šeit apskatāmas 20. gs otrās puses militārās lidmašīnas un helikopteri. Izveidota plaša ar aviāciju saistīta ekspozīcija: lidmašīnu "melnās kastes", radio lokācijas staciju aprīkojums, radioaparāti, raidītāji, seni

unikāli koka propelleri un dažādi lidaparātu piederumi. Muzejs piedāvā gida pakalpojumus, ir iespēja nofotografēties helikopterā MI-8.

Informācijas papildu avoti:

<http://www.aviapark.lt/>

<https://visitbaltics.net/muzej-samolyotou-istros-aviaparkas-panevezhis-litua/>

<https://www.panevezysnow.lt/entry-193/places-to-visit-in-the-region/aircraft-museum/>

19.3.22. Rauboņu ūdensdzirnavas

Rauboņu ūdensdzirnavas celtas 19. gs. beigās Tatulas upes krastā. No sarkaniem ķieģeļiem būvētajā dzirnavu ēkā savulaik bijis vilnas kārstuves un vērpšanas cehs. Autentiskās iekārtas labi saglabājušās līdz mūsdienām un joprojām darbojas. Ēkā izveidots tautas amatniecības centrs, kurā pārstrādā aitas vilnu, kā arī tiek organizētas amatnieku darbnīcas. Te arī aplūkojama muzeja ekspozīcija.

Būtiski, ka vēsturiskās ūdensdzirnavas atrodas pavisam netālu no Rauboņu atpūtas un izklaides parka, kas labāk atpazīstams kā "Dinozauru parks". Rauboņu parka teritorija aptver 16 hektārus un ietver *Dinodragon*, jeb "Dinozauru parku", klasisko atrakciju parku un Tarzāna taku. Atrakcijas un apskates objekti atrodas salīdzinoši tuvu Rīgai – aptuveni 100 km (104 km pēc *ViaMichelin*) un netālu esošajā stāvlaukumā ir pieejama pat elektroauto uzlādes stacija.

Informācijas papildu avoti:

<http://www.pasualia.lt/gidas/en/objects/60-rauboniai-watermill-and-the-wool-carding-spinning-workshop>

<https://raubonys.lt/rauboniu-uandens-malunas-ir-karsykla-verpykla/>

<https://rauboniuparkas.lt/lu/apie-parka>

19.3.23. Biržu pils

Biržu pils celta laikā no 1586. līdz 1589. gadam un ir raksturīgākais bastionu piļu paraugs Lietuvas teritorijā. Gadsimtu laikā vairākkārt nopostīta, tomēr vienmēr atjaunota. Mūsdienās aplūkojamā ēka ir pils trešais variants. Teritorijā atrodas arī arsenāla ēka, tilts un aizsargbastiona drupas. Pilī iekārtots Biržu novada muzejs, tiek piedāvātas izklaides un mācību programmas.

Informācijas papildu avoti:

https://www.explorebaltics.eu/lu/tourism-list_poi/birzai-pils/

<https://www.redzet.eu/photo/birzu-pils-lietuva-V-152-11>

<https://www.visitbirzai.lt/birzai-castle-birzai-region-museum-sela/>

19.3.24. Rinkušķiai alus muzejs Lietuvā

Alus darītava Rinkušķiai ir vienīgā pilnībā privātā un Lietuvas kapitālam piederošā alus darītava, kuru dibinājusi un vada Biržu reģiona aldaru ģimene. Biržu pilsēta ir pazīstama kā Lietuvas alus galvaspilsēta. Darītavas otrajā stāvā iekārtots Lietuvā vienīgais alus muzejs. Tūristiem tiek piedāvātas vairākas programmas, kas ļauj iepazīt gan senās alus darīšanas tradīcijas, gan nobaudīt dažāda veida alu un gardas uzkodas. „Rinkušķiai” alus darītavai ir savs restorāns „Alaus kelias”, kur var nogaršot īpašus ar alus darītavas ražoto alu saderīgus ēdienus.

Informācijas papildu avoti:

<http://www.rinkuskiai.lt/rinkuskiai-beer-museum>

<https://breweryvisits.eu/lithuania/birzai/brewery/rinkuskiai>

19.3.25. Bauskas pils

Bauskas pils ir vēlajos viduslaikos celta Livonijas ordeņa pils. Viss ansamblis sastāv no pils, kas celta 15. gs. vidū un no kuras saglabājušās drupas. Otrā daļa ir Kurzemes hercogu Ketleru rezidence, kas būvēta 16. gs. beigās, mūsdienās atjaunota, un tajā iekārtots muzejs ar interjera un vēstures ekspozīciju. Tiek piedāvātas tematiskās ekskursijas un programmas.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.bauskaspils.lv/lv/>

https://lv.wikipedia.org/wiki/Bauskas_pils

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/bauskas-pils>

19.3.26. Rundāles pils

Latvijas izcilākais baroka un rokoko stila arhitektūras un mākslas piemineklis – Rundāles pils – celta 18. gs. kā Kurzemes hercoga E.J. Bīrona vasaras rezidence, arhitekts – F.B. Rastrelli. Pils ansamblī ietilpst arī staļļi ar kariešu pagalmu un saimniecības ēkas. Pie pils atrodas parks, un daļu no tā aizņem

baroka stila dārzs ar rožu stādījumiem. Pilī ir plaša interjera un vēstures ekspozīcija, tiek rīkoti koncerti un dažādi pasākumi.

Informācijas papildu avoti:

<https://rundale.net/>

<https://kulturaskanons.lv/archive/rundales-pils/>

<https://www.tourism.bauska.lv/lu/ko-redzet/pilis-un-muizas/rundales-pils-28>

19.3.27. Tērvetes dabas parks

Tērvetes dabas parks ir viena no tūristu iecienītākajām un ģimenēm draudzīgākajām vietām Latvijā. Te ir izkopta, ainaviska vide ar iespēju apmeklēt vairākas tematiskās zonas. Rūķišu mežā gaida īsts rūķišu ciems ar maziem namiņiem, Pasaku mežs ar dažādiem pasaku tēliem, Atrakciju laukumā atrodas šķēršļu taka, labirints un koka pils, bet Kurbada zeme piemērota aktīviem ceļotājiem un piedzīvojumu cienītājiem. AS "Latvijas valsts meži" dabas parks Tērvetē atzīts par izcilāko Eiropas tūristu galamērķi Latvijā EDEN projekta ietvaros.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.mammadaba.lv/galamerki/lum-dabas-parks-tervete>

<http://www.tervetesnovads.lv/Karte/latvijas-valsts-mezu-dabas-parks-tervete/>

<https://www.redzet.eu/travel/apskates-vietas/parki-promenades-takas/tervetes-dabas-parks>

19.3.28. Amatu darbnīca "Pieta"

Dabīgo produktu zīmola "Pieta" izveidotāja Naja Gaile strādā ar dažādiem dabas materiāliem – vasku, mālu, papīru, koku, cementu un augu šķiedrām – džutu un liniem. Meistare ļaujies iedvesmai un rada gan aromterapijas produktus no lavandām, SPA kosmētiku, sveces no bišu un sojas vaska, eko ziepes, mūsdienu dizaina keramiku no akmens masas, betona traukus augiem un vēl daudz citu noderīgu lietu. "Pieta" produkcijas klāstā varam sastapt gan sojas vaska aromātiskās plāksnītes aromlampām, gan no augu eļļām auksti vārītās ziepes, augu tējas un to pulverus, ar rokām darinātu papīru un tā dizaina izstrādājumus, piemēram, dziedājamo sēklu papīru. Darbnīcas piedāvājumā – dabai un cilvēkam draudzīgi produkti bez sintētiskām piedevām.

Māksliniece Naja Gaile vada ļoti plašas tematikas meistarklases – atbraucot uz "Pieta" darbnīcu ir iespējams izmēģināt gandrīz tikpat daudz dažādu amatu veidu kā lielākajos amatniecības centros. Jāatzīmē, ka savlaicīgs iepriekšējs pieraksts (atsevišķām meistarklasēm pat ne vēlāk kā divas nedēļas pirms pasākuma) gan grupām, gan individuālajiem apmeklētājiem ir nepieciešams, lai varētu tikt sagatavoti meistarklasēm nepieciešamie materiāli.

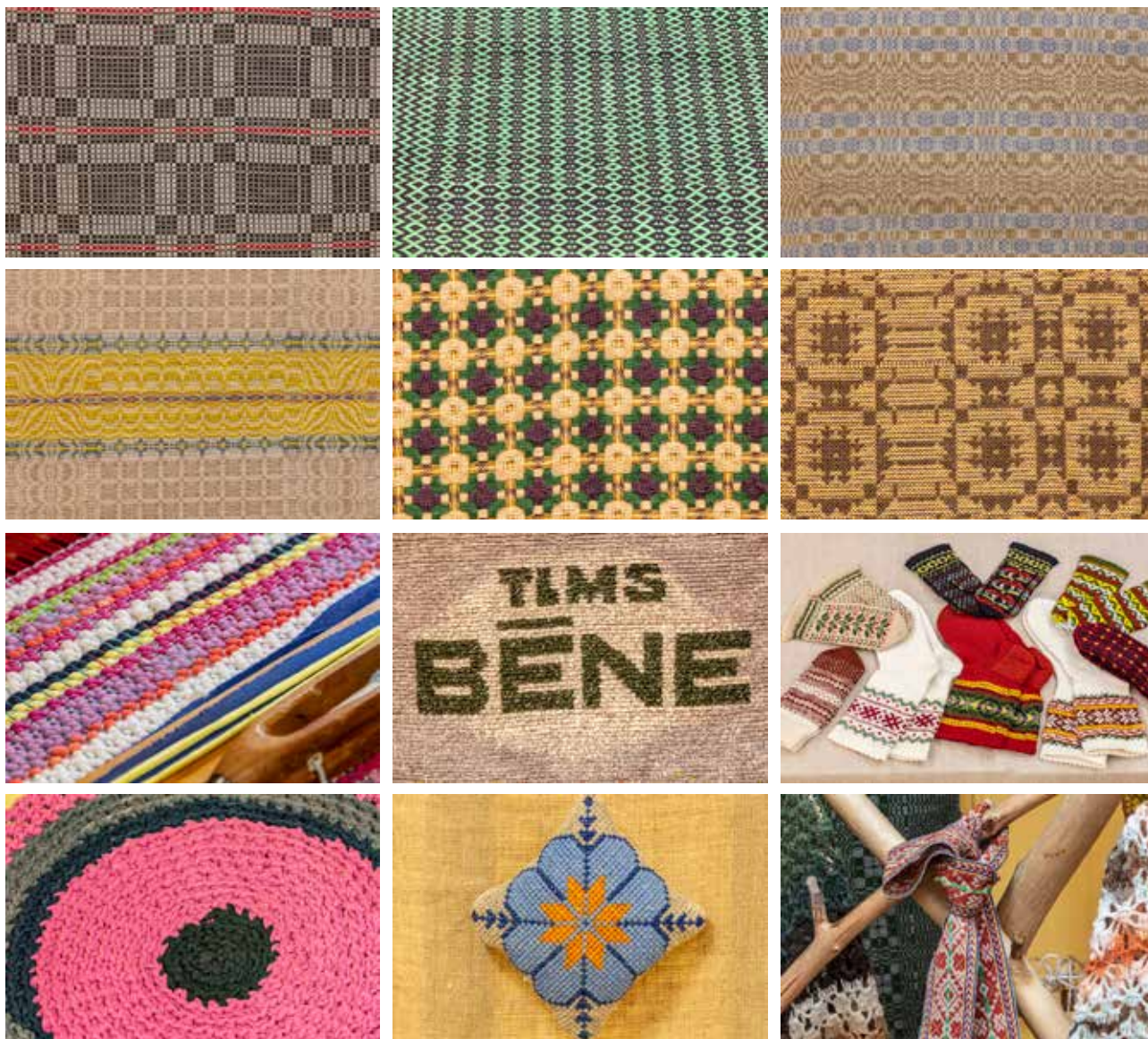
Informācijas papildu avoti:

<https://www.dobeledara.lv/manufacturers/pieta-produkti-no-dabiskam-izejuielam-bez-maksligam-piedevam/>

https://www.youtube.com/watch?v=WSJwt_DOyS0

<http://latlitartisans.eu/lu/product/naja-gaile/>

19.3.29. Tautas lietišķās mākslas studija "Bēne"

Studijā "Bēne" darbojas profesionālas audējas, kuras strādā uz īstām koka stellēm kā senāk. Apmeklētāji var vērot audēju paraugdemonstrējumus un piedalīties aušanas nodarbībās. Var iepazīt Zemgales novada tautastērpus, to darināšanas tradīcijas, uzzināt par senajiem audumu rakstiem, ornamentiem un to nozīmi. Aplūkojami dažādi gatavie darbi. Studijā tiek austs, adīts, mezglots un tamborēts. Atšķirīgais no citiem līdzīgiem kolektīviem – etnogrāfisko apaudu aušana, aubīšu izgatavošana un dažādu tautas tērpu sastāvdaļu izgatavošana. Audējas aktīvi piedalās tautas lietišķās mākslas izstādēs un pasākumos. Aušanas apmācības un meistarklases – pēc iepriekšējas pieteikšanās.

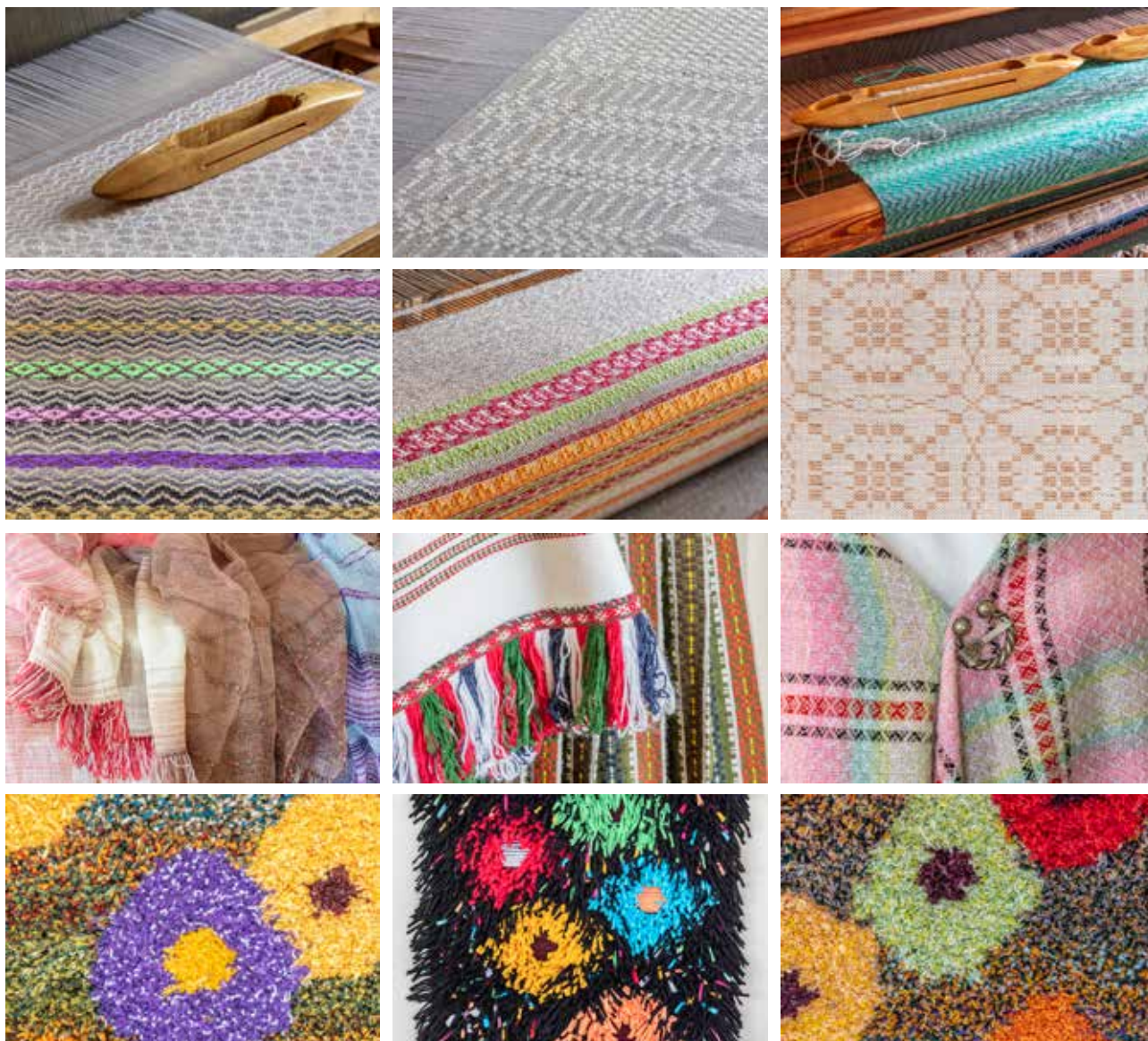
Informācijas papildu avoti:

<https://kulturasdati.lv/lv/makslinieciskie-kolektivi/tautas-lietiskas-makslas-studija-bene>

<https://www.auce.lv/kultura/kulturas-iestades/benes-tautas-nams/tautas-lietiskas-makslas-studija/?DATE=2031-01-01>

<https://dobeles.lv/lv/tourism/amatnieku-darbnicas/tautas-lietiskas-makslas-studija-bene>

19.3.30. Tautas lietišķās mākslas studija "Auce"

Tautas lietišķās mākslas studija "Auce" ir viena no senākajām un šobrīd aktīvajām amatnieku organizācijām Latvijā – dibināta 1957. gadā. Studijā darbojas pieredzes bagātas audējas, kuras auž gan pašas, gan arī iepazīstina ar aušanas procesu un apmāca aušanas prasmē citus. Studijas telpās var apskatīt audēju darbus, kā arī veikt individuālus pasūtījumus. Tautas lietišķās mākslas studijas "Auce" radošajā piedāvājumā ir gan gobelēni, gan pirts dvieļi no dabīgajiem augiem – meldriem, kalmēm, kas izžāvēti un pirms ieašanas īpaši mitrināti. Audējas izmanto reto dreļļa raksta tehniku un plaši lieto Zemgales "zemes" krāsu toņus – brūno, zaļo un dzelteni. Studijā top arī etnogrāfiskie un vēsturiskie audumi.

Informācijas papildu avoti:

<https://kulturasdati.lv/lv/amatu-prasmes/tautas-lietiskas-makslas-studija-auce->
<https://www.auce.lv/turisms/apskates-objekti/auce/>

19.3.31. Vecauces pils

Vecauces pils ir viena no pirmajām angļu neogotikas stila ēkām Latvijā, celta 19. gs. vidū. Pēc restaurācijas tā pārtapusi par tūrisma un kultūras centru, te iekārtota muzeja ekspozīcija, izveidota viesnīca un telpas dažādiem pasākumiem un svinībām. No 30 m augstā pils torņa paveras ainavisks skats uz 13 ha lielo muižas parku, kur doties garās pastaigās un baudīt krāšņo ainavu.

Informācijas papildu avoti:

<http://www.vecauce.lv/vecauces-pils/par-mums-pils/>

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/vecauces-pils>

19.3.32. Dobeles pils

Livonijas ordeņa mūra pils ir senākā celtne Dobelē, celta no 1335. līdz 1359. gadam. Līdz mūsdienām saglabājušās varenās pils mūra daļas, kas droši iekonservētas. Restaurācijas darbu ietvaros pārbūvēta pils kapela un pils laukums. Tagad te atrodas daudzfunkcionāls, kultūras, amatniecības un tūrisma attīstības centrs "Dobeles Pils", kurā notiek dažādi svētki un pasākumi, tiek piedāvātas ekskursijas.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/dobeles-pils>

<https://dobeles.lv/lv/tourism/dobeles-pilseta-pilis-un-muizas-zemgalu-pilskalni-un-senas-kultu-vietas/zemgalu-pilskalns-un>

19.3.33. Dobeles Amatu māja

Dobeles Amatu mājā apgūstami dažādi senie un mūsdienu amati. Šeit var aust, adīt, tamborēt, pīt, filcēt, darināt rotas, apstrādāt dabīgo ādu, izšūt, vērpt un šķeterēt dziju, grebt karotes, veidot no māla un izzināt senas latviešu ēdienu receptes.

Daudzveidība ir atslēgas vārds – Dobeles Amatu mājas meistarū vidū ir sastopams profesionāls rotkalis, tiek lietotas sojas vaska sveces ar dabas materiālu pildījumu, kā arī praksē lietots retais vienas adatas adījums (pinums). Īpašais piedāvājums – pastaļu pīšana pieaugušajiem un keramikas meistarklases bērniem. Meistarklasēm gan jāpiesakās savlaicīgi – vēlams aptuveni divas nedēļas iepriekš.

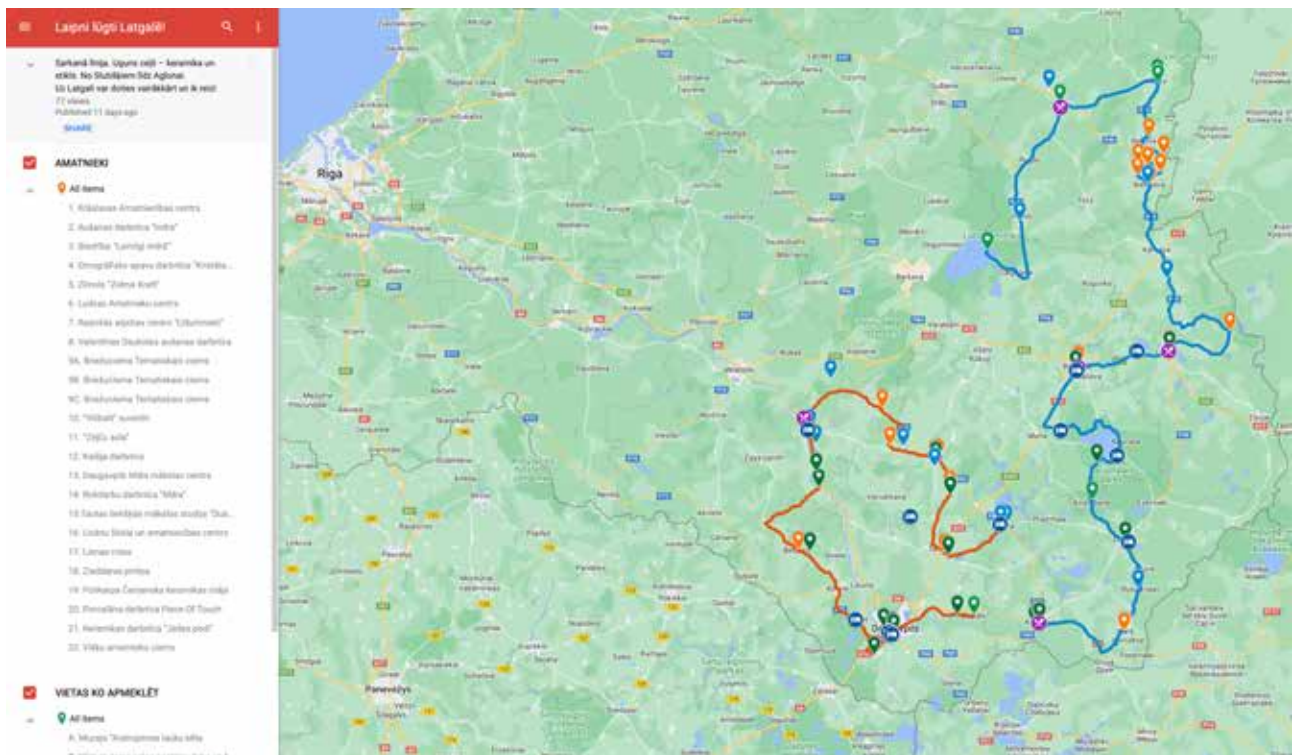
Mājas centrā ir saimes istaba ar malkas plīti, kas rada īpašu kopības gaisotni un mājīgumu. Šeit notiek mākslas un amatniecības darbu izstādes un dažādi pasākumi. Jāpiezīmē, ka jaukā Amatu mājas izstāžu zālē ekspozīcijas mainās vairākas reizes gadā, lai vienmēr būtu interesanti apmeklēt to no jauna. Jau izveidojusies tradīcija, ka ikgadu augusta beigās vai septembra sākumā Amatu mājā norisinās amatniecības plenēri.

Informācijas papildu avoti:

<https://www.dobeledara.lv/manufacturers/dobeles-amatu-maja/>
<https://www.kulturadobele.lv/amatu-maja>

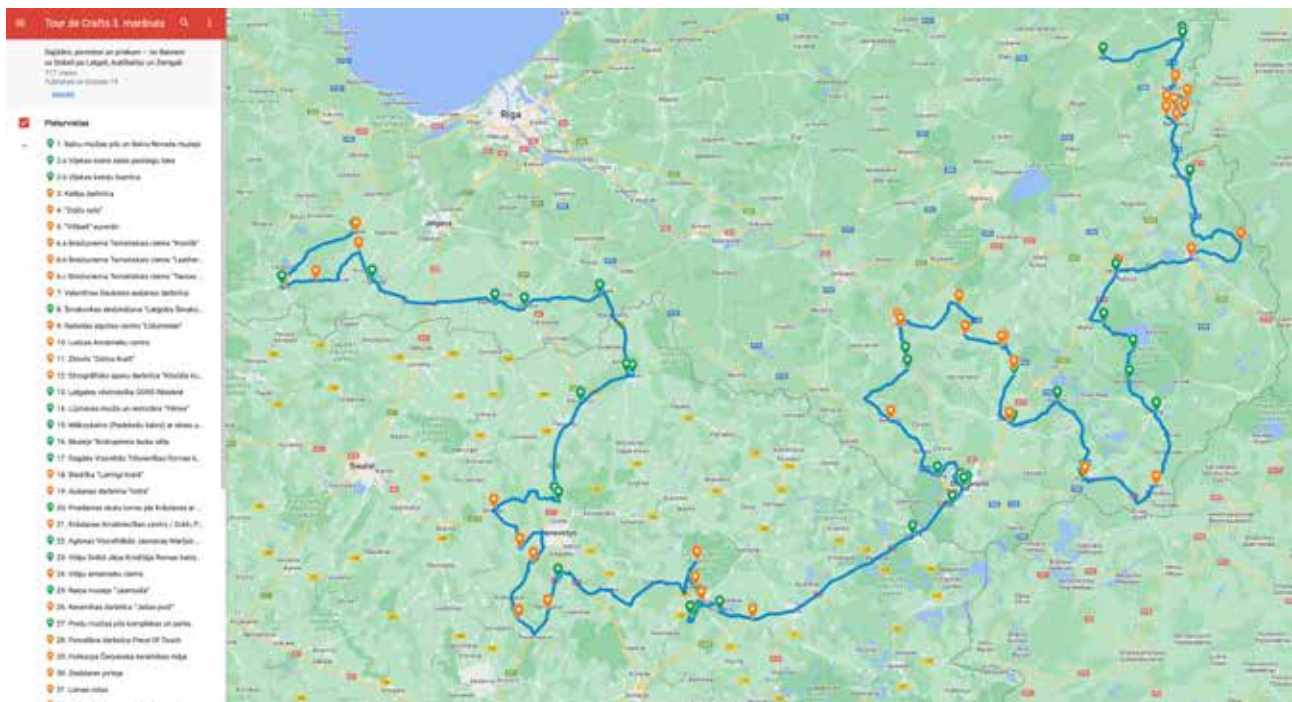
20. Saites uz maršrutu shēmām bezmaksas globālajā rīkā Google Maps⁴⁵

1. un 2. karte

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1C4EppI1sbVmU1hPvPjL8CfZcVLRrx-M>

3. karte

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=18juqqEw9SxnPAQwTHxsfVCodrpn8CBw>

21. Atsevišķi pievienoto Nodevumu saraksts:

- 21.1. Brošūras makets (64 lpp. + vāki), drukas fails, PDF;
- 21.2. Brošūras makets, apskates fails, PDF;
- 21.3. Skrejlapas makets – divu Latgales reģiona lokālo tūrisma maršrutu (“Amatu prasmes Latgales reģionā”) salokāmā karte, drukas fails, PDF;
- 21.4. Skrejlapas makets – divu Latgales reģiona lokālo tūrisma maršrutu (“Amatu prasmes Latgales reģionā”) salokāmā karte, apskates fails, PDF;
- 21.5. Skrejlapas makets – Pārrobežu tūrisma maršruta maršruta (“Amatu prasmes tūrisma telpā”) salokāmā karte, drukas fails, PDF;
- 21.6. Skrejlapas makets – Pārrobežu tūrisma maršruta maršruta (“Amatu prasmes tūrisma telpā”) salokāmā karte, apskates fails, PDF;
- 21.7. Sagatavotais fotomateriāls saskaņā ar Tehnisko specifikāciju, Pielikumu Nr.1 Līgumam Nr.2.10/66 uz ārēja informācijas nesēja;
- 21.8. Sagatavotie video stāsti un īsi reklāmas video saskaņā ar Tehnisko specifikāciju, Pielikumu Nr.1 Līgumam Nr.2.10/66 uz ārēja informācijas nesēja.

Atsauces un paskaidrojumi

*) Konceptija ir Izpildītāja radošās komandas autordarbs, un tajā paustie viedokļi un apgalvojumi neatspoguļo nevienas saistītās juridiskās personas oficiālo vai faktisko viedokli un var ievērojami atšķirties no Pasūtītāja un Projekta partneru oficiālā vai faktiskā viedokļa. Konceptijā atspoguļotie piemēri un idejas ir indikatīvi un ilustrējoši vienumi, kas nevienai no pusēm neuzliek nekādas saistības vai ieteikumus.

- 1) <https://lv.wikipedia.org/wiki/Aukštaitija>
- 2) <https://marcypedersen.medium.com/the-difference-between-an-artist-craftsman-creative-entrepreneur-42572e62d642>
- 3) *Business Wire* ir *Berkshire Hathaway* grupas uzņēmums un ir pasaules līderis preses reližu izplatīšanā un normatīvo aktu publicēšanā – <https://services.businesswire.com/about-us>
- 4) <https://www.businesswire.com/news/home/20220627005356/en/United-States-Arts-and-Crafts-Toys-Market-Report-2022-2027-Yearly-Growth-of-7.38-Driven-by-Demand-For-Educational-Toys-and-Rising-Disposable-Income---ResearchAndMarkets.com>
- 5) <https://www.imarcgroup.com/about-us>
- 6) <https://www.imarcgroup.com/handicrafts-market>
- 7) Lietuvas partneri Projekta ietvaros ir izstrādājuši divus amatniecības izziņāšanas tūrisma maršrutus – attiecīgi Utenas un Panevėžas apriņķos. Utenas apriņķa maršruts ietver 14 Projekta dalībnieku pieturvietas ar sākumu Anikškos (*Anykščiai*) un noslēgumu Zarasi (*Zarasai*) pilsētā netālu no Latvijas robežas. Panevėžas apriņķa maršruts savukārt ietver 13 Projekta dalībnieku pieturvietas.
- 8) <https://lpr.gov.lv/lv/padome-l2f3/>
- 9) <https://www.britannica.com/event/Mesolithic>
- 10) https://lv.wikipedia.org/wiki/Utenas_apriņķis
- 11) https://lv.wikipedia.org/wiki/Panevėžas_apriņķis
- 12) <https://www.zemgale.lv/par-zpr/par-zemgali>
- 13) *Last mile* – (angļu valodā “beidzamā jūdze” – termins loģistikā vai attiecībā uz jebkādu pārvietošanos, kas apzīmē noslēdzošo ceļa posmu starp beidzamo maršruta mezglpunktu un galamērķi).
- 14) Šeit un turpmāk, lai atvieglotu lasīšanu, – ar terminu “amatnieks” vai “darbinieks” tiek apzīmēts profesionālais statuss bez piesaistes dzimumam, tautībai vai ģimenes stāvoklim! Šajā tekstā ar “amatnieks” var būt apzīmēta gan sieviete, gan vīrietis, gan transpersona bez tiešas indikācijas.
- 15) <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/case-by-case>
- 16) <https://tezaurus.lv/TIC:1>
- 17) <https://www.lawinsider.com/dictionary/geographic-features>
- 18) <http://www.lubanamitrajs.lv/dabas-liegums-lubana-mitrajs/>
- 19) <https://www.latvia.travel/lv/apskates-vieta/dabas-parks-daugavas-loki>
- 20) <https://www.fool.com/investing/how-to-invest/stocks/supercycle/>
- 21) <https://www.project-syndicate.org/onpoint/the-post-global-economy/>
- 22) <https://voyapon.com/takumi-road/>

- 23) <https://newsroom.lexus.eu/lexus-history/>
- 24) <https://www.lexus.eu/discover-lexus/craftsmanship/takumi-masters/>
- 25) SVID analīze (angļu: *SWOT analysis*) ir stratēģijas plānošanas instruments, kas ļauj noteikt uzņēmuma vai projekta stiprās puses (*Strengths*), vājības (*Weaknesses*), iespējas (*Opportunities*) un draudus (*Threats*).
- 26) <https://tezaurs.lv/štamps:1>
- 27) <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/perfect-storm>
- 28) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/tourism>
- 29) <https://www.visitbritain.org/introduction-tourism>
- 30) <https://www.merriam-webster.com/dictionary/hybrid>
- 31) <https://crisp.chat/en/>
- 32) <https://www.investopedia.com/terms/o/ombudsman.asp>
- 33) <https://www.pon.harvard.edu/tag/mediation-services/>
- 34) <https://tezaurs.lv/prerogatīva>
- 35) <http://www.baltpool.lv/>
- 36) <https://www.itb.com/en/>
- 37) <https://www.imexamerica.com/show-information>
- 38) <https://www.itb-asia.com/>
- 39) <https://www.kool.lv/>
- 40) <https://www.investopedia.com/terms/g/guerrilla-marketing.asp>
- 41) <https://www.arimetrics.com/en/digital-glossary/buzz-marketing>
- 42) Orientējošs attēlums. Aprēķina dati kopgarumam un attālumiem starp maršruta punktiem iegūti, izmantojot aplikācijas *Google Maps* funkcionalitāti. Norādītie skaitļi var ievērojami atšķirties gan no citu līdzīgu aplikāciju uzrādītajiem, gan no dažādu marķu un modeļu automobiļu odometru vai navigācijas sistēmu rādījumiem, kas var tikt ietekmēti gan izmantoto riepu izmēra nobīžu dēļ, gan ražotāja rekomendētā, gan īslaicīgu GPS signāla uztveršanas pārtraukumu dēļ. Šajā rādījumā nav iekļauti iespējamie papildu nobraukuma kilometri uz un no nakšņošanas un/vai ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju lokācijām!
- 43) Orientējošs attēlums. Aprēķina dati iegūti, izmantojot aplikācijas *ViaMichelin* funkcionalitātes pirmo no trijiem piedāvātajiem maršrutiem. Norādītie skaitļi var ievērojami atšķirties gan no citu līdzīgu aplikāciju uzrādītajiem, gan no dažādu marķu un modeļu automobiļu odometru vai navigācijas sistēmu rādījumiem, kas var tikt ietekmēti gan izmantoto riepu izmēra nobīžu dēļ, gan no īslaicīgu GPS signāla uztveršanas pārtraukumu vai atšķirīgas prakses dēļ, kā tiek noteikta punktu lokācijas fiksācija, piemēram, pilsētas centra lokācijas definīcijas. Šajā rādījumā nav iekļauti iespējamie papildu nobraukuma kilometri uz un no nakšņošanas un/vai ēdināšanas pakalpojumu sniedzēju lokācijām!
- 44) Lokālajos maršrutos iekļauto galveno apskates punktu aprakstus lūgums skatīt iepriekšējās sadaļās par konkrētajiem maršrutiem. Pārrobežu maršruta galveno piesaistes vietu Lietuvā pilnu informāciju lūgums skatīt Projekta Lietuvas partneru sagatavotajos nodevumos.
- 45) Norādītās saites ir tādas, kādas tās ir uz Konceptcijas sagatavošanas brīdi. Konceptcijas autori nenes nekādas garantijas par norādītā satura tālāku pieejamību un nekādu atbildību par veidu kā tas tiek attēlots, jo tiem nav nekāda ietekme par trešo pušu piedāvāto globālo bezmaksas pakalpojumu darbību, kvalitāti un pakalpojuma ilgstspējību. Šis pakalpojums var tikt traucēts vai pārtraukts jebkurā laikā bez brīdinājuma. Visi jautājumi par šo resursu lietojumu ir jārisina tikai starp to jauno lietotāju un *Google LLC, subsidiary of the Alphabet Inc., Googleplex, 1600 Amphitheatre Parkway, Mountain View, CA 94043, USA*.

Konceptā izmantotie fotoattēli

Attēli, kas publicēti Konceptcijas lappusēs 65., 97. (par Aukštaitiju), 103., 105., 106., 107., 109., 110. ir saņemti no Projekta partneriem vai dalībniekiem un ir to intelektuālais īpašums. Visi pārējie attēli Konceptcijā, ja nav norādīts citādi, ir SIA "Reklāmas aģentūra "Bulterjers"" uzņemti speciāli Projektam lauka darbu veikšanas laikā 2022. gada vasarā vai ir izmantoti no aģentūras internālās foto attēlu bibliotēkas.

Latgales plānošanas reģions īsteno projektu LLI-539 "Amatu prasmes tūrisma telpā", Tour de Crafts, ko finansē Eiropas Savienības Interreg V-A Latvijas – Lietuvas programma 2014. – 2020. gadam.

Projekta mērķis ir veicināt tradicionālo amatniecības prasmju ilgtspējīgu izmantošanu, saglabājot un sekmējot tās kā Latvijas – Lietuvas pārrobežu teritorijas kultūrvēsturiskā mantojuma kopīgu iezīmi un kopīgu tūrisma produktu, kas varētu piesaistīt tūristu interesi.

Brošūra "Latgales amatnieki" ir tapusi projekta ietvaros un par tās saturu pilnībā atbild Latgales plānošanas reģions, un tas nekādos apstākļos nav uzskatāms par Eiropas Savienības oficiālo nostāju.

Kopējās projekta izmaksas ir
816 946,71 EUR. Projekta līdzfinansējums
no Eiropas Reģionālās attīstības fonda
ir 694 404,70 EUR

© 2022., Latgales plānošanas reģions. Jebkuri pārpublicējumi iespējami tikai ar
Latgales plānošanas reģiona rakstisku atļauju.

Vairāk par projektu | Daugiau apie projekta | Links to more information

www.latlit.eu, www.lpr.gov.lv, www.facebook.com/latgales.regions

